

Tampereen yliopisto
Johtamiskorkeakoulu
Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma
Valtio-opin opintosuunta

Jonne Leivo

Metallimusiikkiyhteisö alakulttuuriteorian näkökulmasta Suomessa

Kvantitatiivinen analyysi metallimusiikin kuuntelijoiden yhteiskunnallisista ja poliittisista asenteista merkinä suomalaisen metallimusiikkialakulttuurin olemassaolosta

Jonne Leivo

Pro gradu -tutkielma

Ohjaaja: Elina Kestilä-Kekkonen

Tampereen yliopisto

Johtamiskorkeakoulu

Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma

LEIVO, JONNE: Metallimusiikkiyhteisö alakulttuuriteorian näkökulmasta Suomessa:
Kvantitatiivinen analyysi metallimusiikin kuuntelijoiden yhteiskunnallisista ja poliittisista asenteista
merkkinä suomalaisen metallimusiikkialakulttuurin olemassaolosta

Pro gradu -tutkielma, 111 s., 10 liites.

Valtio-opin opintosuunta

Joulukuu 2017

Tämän tutkimuksen aiheena ovat suomalaiset metallimusiikin kuuntelijat ja suomalaisen metallimusiikkiyhteisön tutkiminen alakulttuuriteorian näkökulmasta.

Tutkimus käsittelee kvantitatiivisin tutkimusmenetelmin suomalaisten metallimusiikin kuuntelijoiden yhteiskunnallisia ja poliittisia mielipiteitä, arvoja ja asenteita. Tutkimuskysymykseni on, muodostaako suomalainen metallimusiikkiyhteisö oman alakulttuurinsa metallimusiikin kuuntelijoiden mielipiteiden, arvojen ja asenteiden perusteella.

Musiikin poliittinen merkitys liittyy sen kykyyn muokata ja muodostaa yksilöiden ja ryhmien identiteettiä, ja muodostaa demokraattisen keskustelun areenoita. Musiikilla voidaan mahdollistaa yhteisöllinen poliittinen toiminta. Alakulttuuriteoria käsittelee yhteiskunnan sellaisia kulttuurisia yhteisöjä, jotka omaksuvat kulttuuriartikkeleille poikkeuksellisia, omanlaisia käyttötarkoituksia. Yleensä tuo kulttuurin muoto on musiikki. Alakulttuurien tyyli muokkaa ja muuttaa alkuperäisten kulttuuriartikkeleiden merkityksiä, ja haastaa tällöin valtakulttuurin vallitsevan hegemonian. Alakulttuurit koostuvat teorian mukaan yhteiskunnan ulkopuolelle jääneistä tai jätettyneistä nuorista, jotka haastavat vallitsevan hegemonian omilla tyylillisillä valinnoillaan.

Tutkielman aineistona käytän keräämääni kyselytutkimusaineistoa, jonka kohdistin metallimusiikin kuuntelijoille helmikuun 2017 aikana. Kyselylomakkeen sähköistä linkkiä jakoivat Inferno- ja Imperiumi-verkkolehdet, ja sitä jaettiin Facebook-ryhmissä ja sähköpostilistoilla. Kyselyyn vastanneiden määrä oli 4161. Kyselytutkimus jakautuu kolmeen osioon: ensimmäisessä kartoitettiin vastaajien metallimusiikin kuuntelutottumuksia ja -mieltymyksiä, toisessa yhteiskunnallista aktiivisuutta ja poliittisia sekä yhteiskunnallisia arvoja ja mielipiteitä, ja viimeisessä osiossa kysyttiin vastaajien taustatiedot, kuten sukupuoli, ikä, koulutus ja asuinpaikka. Vertailuaineistona käytän valikoiden Eduskuntavaalitutkimus 2015 –aineistoa, jossa tutkittiin suomalaisten poliittisia kantoja, mielipiteitä ja äänestyskäyttäytymistä vuoden 2015 vaalien jälkeen.

Kyselytutkimuksessa hankittu aineisto analysoitiin kvantitatiivisin metodein. Vastaajia kuvattiin kuvailevilla ristiintaulukoinneilla ja frekvenssijakaumilla. Kansalaisaktiivisuutta ja mielipiteitä sekä arvoja selittäviä tekijöitä kartoitettiin lineaaristen ja logististen regressioanalyysien avulla. Pääkomponenttianalyysillä selvitettiin metallimusiikin kuuntelijoiden piileviä arvoja ja asenteita.

Tutkimuksen perusteella metallimusiikin kuuntelijat eivät muodosta Suomessa homogeenistä alakulttuuria, joka haastaisi tyylillään hegemonisen valtakulttuurin. Tyypillinen metallimusiikin kuuntelija on 25-34-vuotias mies, joka asuu Uudellamaalla esikaupungissa tai lähiössä. Tyypillinen metallimusiikin kuuntelija on työelämässä ja työskentelee yleensä teknillisellä alalla. Poliittisesti metallimusiikin kuuntelija sijoittaa itsensä usein vasemmistoon ja keski- tai työväenluokkaan, seuraa politiikkaa ja on kiinnostunut politiikasta.

Metallimusiikin kuuntelijat ovat halukkaita osallistumaan tai osallistuvat kansalaisaktivismiin tai kansalaistottelemattomuuteen enemmän kuin vertailuaineiston suomalaiset. Metallimusiikkifanien äänestyskäyttäytymisessä ei ole muihin verrattuna havaittavissa olevia poikkeavuuksia.

Pääkomponenttianalyysillä mielipidevääntämistä löytyi kolme pääkomponenttia: konservatiivisuuskomponentti, markkinatalouspolitiikkakomponentti ja puolustus- ja turvallisuuspolitiikan kansainvälistymisen komponentti. Lineaaristen regressioanalyysien perusteella ei pääfaktoreille sijoittumiselle löytynyt sellaisia selittäviä tekijöitä, jotka olisivat olleet alakulttuurispesifejä tai perustelleet metallimusiikkifanien mielipiteiden kautta suomalaisen metallimusiikkiyhteisön alakulttuurimaisuutta. Mielipiteiltään metallimusiikin kuuntelijoiden ovat heterogeenisiä, eikä alakulttuuriteoriahypoteesi saa vahvistusta.

Metallimusiikin kuuntelijat osoittautuivat kvantitatiivisen analyysin perusteella tässä kyselytutkimuksessa hyvin heterogeeniseksi ryhmäksi, jossa ei ilmennyt alakulttuurimaisuuksia, kuin osin puoluekannatuksessa ja etenkin kansalaisaktiivisuudessa. Metallimusiikin kuunteleminen läpileikkaa suomalaisen yhteiskunnan, ja metallimusiikin kuuntelijoita löytyy kaikista sosioekonomisista ryhmistä Suomessa.

Asiasanat: metallimusiikki, alakulttuuri, vastakulttuuri, yhteiskunnalliset arvot ja asenteet, hegemonia

Sisällysluettelo

1.	Johdanto	1
2.	Teoreettinen viitekehys	3
2.1.	Raskaan metallimusiikin historia ja metallimusiikin alatyypit	5
2.2.	Musiikin poliittisuudesta	10
2.2.1.	Musiikki identiteetin, yhteisöjen ja poliittisen keskustelun areenoiden rakentajana ...	11
2.2.2.	Metallimusiikin poliittisuudesta.....	17
2.3.	Alakulttuuri, alakulttuuriteoria ja niiden käsitteet.....	20
2.3.1.	Alakulttuurinen pääoma	26
2.3.2.	Kulttuurintutkimuksesta lyhyesti Suomessa alakulttuuriteorian näkökulmasta	28
2.3.3.	Metallimusiikin ongelmallinen asema alakulttuuriteoriassa	29
2.3.4.	Alakulttuuriteorian kritiikki	37
2.4.	Metallimusiikin kuuntelija yhteisönsä jäsenenä.....	39
2.5.	Tutkimuskysymyksen määrittely	44
3.	Aineisto ja menetelmät.....	45
4.	Tyypillinen suomalaisen metallimusiikin kuuntelija	48
4.1.	Metallimusiikin kuuntelijan musiikkitottumukset.....	50
4.2.	Metallimusiikin kuuntelija osana poliittista yhteiskuntaa	54
5.	Metallimusiikin kuuntelijoiden poliittinen sijoittuminen vasemmisto-oikeistoulottuvuudella ..	58
5.1.	Puoluekannatusjakauma metallimusiikin kuuntelijoiden piirissä	61
5.2.	Poliittisen suuntautumisen valinnan selittävä tekijät.....	62
5.3.	Metallimusiikin kuuntelijoiden luokkajako Suomessa.....	69
6.	Metallimusiikin kuuntelijoiden osallistumisaktiivisuus ja –halukkuus kansalaisaktivismiin....	71
6.1.	Metallimusiikin kuuntelijoiden äänestysaktiivisuudesta	74
6.2.	Kansalaisaktivismiin ja äänestämisen yhteys metallimusiikkikulttuurissa Suomessa	75
6.3.	Metallikeikoilla moshpitteihin osallistuvien ja väkivaltaisen kansalaistoiminnan yhteys ..	78
6.4.	Regressioanalyysi metallimusiikin kuuntelijoiden osallistumisesta kansalaisaktivismiin ja kansalaistottelemattomaan toimintaan	79
7.	Metallimusiikin kuuntelijoiden arvomaailma	85
7.1.	Mielipideväittämien pääkomponenttianalyysi	85
7.2.	Metallimusiikin kuuntelijoiden arvomaailma konservatiivisuuden käsitteen kautta	89
7.3.	Metallimusiikin kuuntelijoiden arvomaailma suhtautumisessa puolustuspolitiikkaan	96
7.4.	Metallimusiikin kuuntelijoiden suhtautuminen markkinatalouspolitiikkaan	101
8.	Johtopäätökset.....	104
	Lähdeluettelo.....	108
	Liitteet	112

1. Johdanto

Pitkät tukat, mustat bändipaidat, mustat nahka- tai denimhousut, farkkuliivit, metallikettingit, meteli, örinä, alkoholi, saatananpalvonta, kuoleman ja paholaisen ihannointi...

Metallimusiikkiin liittyvät mielikuvat ovat niin syvässä länsimaisen yksilön kulttuurikäsitteessä, että niillä voi sanoa olevan ikoninen osa populaarikulttuurissa. Metallimusiikki lisäksi omaa yhden vannoutuneimmista musiikkityylilajien fanikunnista, ja toisaalta ruokkii vahvaa ja intensiivistä inhoa, ja aiemmin pelkoa ja vihaakin (Kahn-Harris 2007, 1). Teksasin yliopiston musiikin professori Joe Stuessy antoi lausunnon Yhdysvaltain senaatin valiokunnan kuulemisessa vuonna 1985, jossa totesi raskaan metallimusiikin sisältävän elementtejä vihasta ja hengen ilkeydestä. Hänen mukaansa metallimusiikin pääasiallisina teemoina ovat äärimmäinen väkivalta, äärimmäinen kapinallisuus, seksuaalinen siveettömyys, perversiot ja satanismi. (Weinstein 2000, 2.)

Vaikka kenties kaikista kriittisimmät ja negatiivisimmat mielikuvat metallimusiikin haitallisuudesta ja yksilön mielenterveyttä heikentävistä tekijöistä ovatkin ajan mittaan hälventyneet, aiheuttaa metallimusiikki edelleenkin kriittisiä reaktioita yhteiskunnassa. Ranskassa vuosittain järjestetty valtava metallimusiikin festivaali Hellfest on Nantes'n kaupunginvaltuuston edustajien jatkuvan kritiikin ja boikotoinnin kohteena vielä 2010-luvullakin. Kristillisdemokraattinen puolue on esittänyt 2013 ja 2015 aloitteita festivaalin julkisen rahoituksen epäämisestä sekä koko festivaalin peruuttamisesta vedoten epä kristillisiin arvoihin, joita festivaali edustaa (*Ouest-France* 27.9.2013).

Lisäksi väitteet metallimusiikin haitallisuudesta ovat julkisessa keskustelussa edelleen yleisiä. Melbournen yliopiston tutkimuksessa havaittiin, että masennukseen taipuvalaiset ja ahdistuneet nuoret kuuntelivat tyypillisesti enemmän metallimusiikkia kuin muut ikätoverinsa (*Melbourne Newsroom* 20.10.2011). Vuonna 2015 suoritetussa suomalaisaustralialaisessa tutkimuksessa musiikin vaikutuksesta kuulijan mielialoihin puolestaan havaittiin, että metallimusiikilla ja vastaavalla aggressiivisella musiikilla oli taipumusta lisätä miespuolisten kuuntelijoiden ahdistuneisuutta (Salonen 2015, Sharman & Dingle 2015).

Molemmissa tutkimuksissa kausaalisuussuhde metallimusiikin ja ahdistuneisuuden tai masennuksen intensiteetin välillä on kyseenalaistettavissa, sillä tutkimuksissa ei todettu, lisäkö metallimusiikin kuunteleminen kyseisiä tunne- ja psyykkisiä tiloja, vai olivatko tutkimuskohteet taipuvaisia kuuntelemaan raskasta metallimusiikkia vain lieventääkseen koettua tuskaa tai hakeakseen apua tuntemuksiinsa niitä replikoivilla musiikkikappaleilla ja -tyyleillä.

Itse asiassa päinvastaisia ja metallimusiikin psyykkisiä ja psykologisia hyötyjä kuvaavia tutkimuksia on julkaistu ja tehty sitäkin enemmän. Metallimusiikin kuuntelijoiden on tutkittu olevan elämäntyytyväisempiä ja onnellisempia kuin verrokkiryhmät, jotka eivät ole etenkään nuorena kuunnelleet metallimusiikkia. Metallimusiikin kuuntelijat käyttävät aikuisiässä vähemmän terapeuttipalveluita ja ovat vähemmän tyytymättömpiä elämäänsä. (Howe et al. 2015.) Tämän lisäksi metallimusiikin on suoraan tutkittu lieventävän aggressioita ja stressintuntemuksia (Cruz 2015). Metallimusiikin kuunteleminen vaikuttaa siis olevankin kuuntelijoillensa tehokas vihanhallinta- ja stressinlievennysmetodi (*The Guardian* 22.6.2015).

Siitä huolimatta, että metallimusiikki nostattaa paljon mielipiteitä ja sen kuulijakunnasta on voimakkaita stereotypioita, neurotieteissä ja psykologian tieteenalalla suoritettut tutkimukset vaikuttavat itse asiassa todentavan ja muuttavan käsitystä metallimusiikista yksilön itsetuntoa ja tervettä elämänkäsitystä vahvistavan elämän komponenttina. Metallimusiikilla on musiikkityylilajina selkeästi merkitystä kuuntelija- ja fanikunnalleen tavalla, jolla on laaja-alaisempaa merkitystä, kuin vain pelkästään kuuntelijapiirin ja muusikkopiirin keskuudessa. Kun sekä uskonnolliset piirit, muiden musiikkityylilajien kuuntelijat, kriitikot ja eräät, etenkin konservatiiviset ja kristilliset ryhmät omaavat vahvoja ennakoasenteita ja mielipiteitä metallimusiikista, on syytä esittää kysymys siitä, puhuvatko mainitut kriitikot yksinomaan musiikista vai jostain muusta? Metallimusiikin merkitys saattaakin olla yhteiskunnallisesti merkittävämpi kuin yleisesti katsotaan.

Suomessa metallimusiikki on keskeinen osa suomalaista kulttuuria ja yhteiskuntaa. Suomessa on väestöön suhteutettuna enemmän metallimusiikkiyhtyeitä, kuin missään muualla maailmassa (Makkonen 2014; Marian 2016). Vuonna 2007 Tilastokeskuksen keräämässä postikyselyssä "Kulttuuri ja vapaa-aika Suomessa 2007" kysyttiin laaja-alaisesti suomalaisten kulttuuritottumuksista, -mieltymyksistä ja -tavoista. Kyselyn vastaajista 38 prosenttia piti metallimusiikista ja heavystä erittäin paljon tai jonkin verran. Vastaavasti metallimusiikkia paljon tai jonkin verran inhonneiden määrä oli 33 prosenttia, joten osuudet olivat melko tasaiset. Tutkimuksessa todettiin myös jo useassa muussakin eri lähteessä todettu suomalainen poikkeuksellinen mieltymys metallimusiikkiin kansainvälisessä vertailussa. (Purhonen 2014: 40.)

Metallimusiikilla on siis keskeinen ja tärkeä asema suomalaisessa yhteiskunnassa, joillain (lähinnä subjektiivisilla) mittareilla arvioiden jopa tärkeämpi kuin missään muualla. Tästä kaikesta huolimatta metallimusiikin yhteiskunnallisia ja sosiaalisia vaikutuksia on tutkittu varsin vähän. Tässäkin tutkimuksessa runsaasti lainatut, metallimusiikkia akateemisesti käsittelevät, teokset (mm. Kahn-Harris 2007, Weinstein 2000, Walser 1993) lukeutuvat lähinnä sosiologian, musikologian ja

kulttuuritutkimuksen piiriin. Metallimusiikin yhteiskunnallista merkitystä ei ole juuri käsitelty yhteiskunnallisessa tutkimuksessa.

Tämän tutkielman tavoitteena on analysoida empiirisesti, kyselytutkimuksen muodossa toteutetun kvantitatiivisen tutkimuksen avulla, metallimusiikin kuuntelijoiden arvo- ja asennemaailmaa sekä poliittisia ja yhteiskunnallisia mielipiteitä Suomessa. Tutkimuksen lähtökohtana on selvittää, *muodostaako metallimusiikki kuuntelijakuntansa mielipiteiden ja arvoasenteiden valossa sellaisen yhtenäisen kulttuurisen alakulttuurin, joka voitaisiin mieltää yhteiskunnallisesti erillisenä yhteiskunnan alueena, kulttuuriyhteisönä.*

Esittelen tutkielman aluksi metallimusiikin ja sen kuuntelijoita historiallisesta perspektiivistä yhteiskunnallisena ja kulttuurisena liikkeenä ja taidemuotona. Pohdin tämän jälkeen tutkimuslähtökohdastani johtuen musiikin merkitystä ja relevanttiutta politiikan ja yhteiskunnallisen tutkimuksen näkökulmasta. Tämän jälkeen valotan tutkielmani näkökulmaa pohtimalla sitä, mikä on alakulttuuri, millaisena alakulttuurina metallimusiikkikulttuuria yleisesti ottaen on pidetty, ja millaista kritiikkiä alakulttuuriteoria on aikojen saatossa saanut osakseen. Sen jälkeen pyrin määrittämään yksityiskohtaisemmin tutkimuskysymykseni ja -asetelman.

Analyysiosio käsittelee kyselytutkimukseni tuloksia neljässä osassa. Ensinnä erittelen aineiston perusteella tyypillisen suomalaisen metallimusiikin kuuntelijan. Toiseksi, erittelen suomalaisen metallimusiikkifanin poliittista sijoittumista ja luokkasijoittumista. Kolmanneksi, tutkimuksen kannalta yhdessä oleellisimmista luvuista, käsitelen metallimusiikkifanien kansalaisaktiivisuutta vastakulttuurin näkökulmasta. Viimeisessä analyysiluvussa erittelen metallifanien arvomaailmaa. Viimeinen luku sisältää useamman lineaarisen regressiomallin, joiden avulla pyrin selvittämään niitä tekijöitä, jotka selittävät metallimusiikin kuuntelijoiden arvomaailmaa ja arvovalintoja Suomessa. Lopussa esitän tutkimuksen perusteella saamat johtopäätökset, ja vastaan eritoten kysymykseen siitä, muodostaako metallimusiikin kuuntelijayhteisö Suomessa oman alakulttuurinsa.

2. Teoreettinen viitekehys

Metallimusiikkia käsittelevässä yhteiskunnallisessakin tutkimuksessa on syytä lähteä liikkeelle musiikin käsitteestä. Musiikki ei suinkaan ole pelkkää ääntä, sanoja, performanssia ja visuaalisuutta. Musiikkia käsitellään yhteiskuntatieteissä ja sosiologiassa kahdesta näkökulmasta: toisaalta musiikki on objekti, toisaalta taas aktiviteetti (Roy & Dowd 2010, 184). Tyypittelen lyhyesti teoreettisen osion aluksi sitä, mitä musiikki on sosiologian ja yhteiskuntatieteiden näkökulmasta, ja miksi sen käsittely on mielekästä täten myös politiikan tutkimuksen näkökulmasta.

Sosiologisessa kirjallisuudessa musiikki käsitetään kahtena erityyppisenä objektina: institutionalisoituna tonaliteettijärjestelmänä tai kulutushyödykkeenä. Institutionalisoitu tonaliteettijärjestelmä merkitsee käytännössä sitä, että aikojen saatossa tietyt äänet, säkeet ja sävelet ovat muodostaneet sellaisia toistuvia nuotteja ja nuottijonoja, joita voidaan käsitellä asioina sosiologisesta näkökulmasta. Max Weber määrittelee erityisesti länsimaissa musiikin institutionalisoitumisen tapahtuneen 1700-luvulla, kun nuottien ja sävellysten kirjoitustapa yhdenmukaistuivat ja yleistyivät yhdessä niiden soittamiseen soveltuneiden soittimien tuotannon alkaessa ja kasvaessa. Länsimainen orkesterimusiikki, joka syntyi yllämainitun prosessin myötä, on alkupiste jatkumolle, jossa musiikki institutionalisoituna tonaliteettijärjestelmänä on muodostunut ja edelleen kehittyä soittajien, soitinten, sävelten, nuottien ja viimekädessä äänien ja ääniyhdistelmien kokonaisuutena. Tietenkään tämä kuvaus ei ole ainoa eikä välttämättä kaikista tieteellisinkään kuvaus musiikin muodostumisesta institutionaalisenä tonaliteettijärjestelmänä. (Roy & Dowd 2010: 185.)

Toisaalta musiikki on kulutushyödyke, kauppatavara (Rowe 1995: 75). Etenkin 1800- ja 1900-lukujen vaihde mahdollisti teknologisen kehityksen myötä musiikin tallentamisen myöhemmin kuunneltavaksi ja toistettavaksi lukuisia kertoja sekä myytäväksi eteenpäin teoriassa loputtoman isoille yleisöille. (Roy & Dowd 2010: 186.) Musiikki kaupallistui. Nykyään on itsestään selvää mieltää musiikki hyödykkeenä, jota kuunnellaan levyiltä, digitaalisina tiedostoina, suoratoistopalveluista sekä tietenkin keikoilla ja konserteissa.

Musiikin silkan objektifioinnin kieltävät käsittelevät musiikin mielummin prosessina, aktiviteettina. Ihmiset tekevät, luovat ja esittävät musiikkia, jota toiset ihmiset kuuntelevat, kuluttavat ja käyttävät. Musiikissa ihmiset toimivat keskenään keskinäisriippuvaisessa ympäristössä, jossa musiikintekijät ja -kuuntelijat ovat riippuvaisia toisistaan sekä yhteistoiminnassa näiden ryhmien sisällä ja välillä. (Roy & Dowd 2010: 186-187.)

Kontekstuaalinen näkökulma (musiikin käsittäminen aktiviteettina) käsittelee musiikkia siis esittäjän, yleisön, markkinoiden, tuottajien sekä muiden musiikkiin liittyvien toimijoiden välisenä vuorovaikutuksena, jossa musiikki on osa sosiaalista elämää, että jota se myös osaltaan luo tässä keskinäisessä vuorovaikutussuhteessa kaikkien musiikkien liittyvien toimijoiden välillä. Musiikki siis tapahtuu vuorovaikutuksessa ja se myös tekee vuorovaikutuksen mahdolliseksi. (Roy & Dowd 2010: 189.)

Kontekstuaalisesta näkökulmasta musiikki on myös diskurssi. Koska musiikki on kulttuurin muoto, on musiikki aina ymmärrettävä kulttuurin osana. Musiikki itsessään ei sisällä merkityksiä, vaan ihmiset antavat merkityksen kulttuurissa eri asioille ja käsitteille, tässä tapauksessa musiikille. Koska

ihmiset tulkitsevat musiikkia ja antavat sille merkityksen, on tämä merkitystyö riippuvainen sosiaalisesta kontekstista, jossa merkitystyötä, tarkemmin sanoa diskurssia, käydään. Musiikki on kulttuurin muotona osa inhimillisen toiminnan, kulttuurin, piiriä, jossa sosiaaliset kontekstit antavat merkityksen ja merkityksiä musiikille ja musiikeille. (Walser 1993: 31.)

Musiikki on yksilölle tarkoituksellinen merkityksen tuottamisen väline. Musiikkia kuunnellaan jonkun aktiviteetin ohessa. Musiikkia kuunnellaan sen itsensä vuoksi. Musiikin avulla yksilö kykenee niin eristäytymään muista tai olemaan osa isompaa kollektiivia, esimerkiksi yleisössä mieliyhtyeensä keikalla. Tätä kautta yksilö lukeutuu osaksi laajempaa kollektiivia musiikin myötä, ja niin ikään myös kollektiivi rakentaa itseään, omaa identiteettiään, musiikin kautta. Ihmiset tunnistavat kuuluvansa tunnustamansa ja pitämänsä musiikin kautta samaan ryhmään ja erottavansa itsensä muista ryhmistä. Musiikki saa ihmiset hakeutumaan yhteen tämän yhdistävän tekijän, saman musiikkimaun, takia. Toisaalta ihmiset erottelevat itsensä ja edustamansa ryhmänsä muista ryhmistä. Sosiaalisten suhteiden mahdollistaminen mahdollistaa tällöin myös toisaalta yhteiskunnallisen sekä viime kädessä poliittisen toiminnan. Musiikista tulee poliittista, kun eri yksilöt ja ryhmät alkavat muodostaa rajoja meidän ja muiden välillä. (Roy & Dowd 2010: 190-191.) Musiikin tutkimus voi auttaa meitä käsittämään fragmentoitunutta maailmaa, ja ennen kaikkea ymmärtämään niiden ajattelua, joiden ainoa käsitys politiikasta rajoittuu kulttuuripolitiikkaan (Walser 1993: 34). Musiikista tulee poliittista ja osa politiikkaa.

Edellä olen lyhyesti pohtinut musiikin luonnetta kulttuurina ja diskurssina, sekä musiikin ja politiikan välistä yhteyttä. Seuraavassa käsittelen tutkimuksen kohteena olevaa musiikkityyliä, metallimusiikkia historiallisesta perspektiivistä. Metallimusiikin esittelyn jälkeen palaan käsittelemään kulttuuria tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä, sekä etenkin alakulttuuriteoriaa.

2.1. Raskaan metallimusiikin historia ja metallimusiikin alatyypit

Metallimusiikki on musiikkityylilaji. Sillä on oma koodistonsa, joka mahdollistaa musiikkikappaleen, levyn tai yhtyeen määrittelyn kuuluvaksi metallimusiikin kategoriaan. Sillä on huomattava, erillinen historiansa, oma fanikuntansa ja käsittää lukuisan alagenrejen joukon (Shuker 2013: 101). Vaikka musiikkityylien sekoittumisen vuoksi ei kenties ole täysin mielekäästä puhua selkeästi eri musiikin tyylilajeista, on esimerkiksi juurikin metallimusiikilla olemassa sikäli selkeä säännöstänsä, jonka puitteissa on eroteltavissa metallimusiikkityylin ydin sekä raja-alueensa, jonka reunamilla metallimusiikki sekoittuu muihin musiikkityylilajeihin (Weinstein 2000, 6).

Musiikkityyli sisältää vähintään minimivaatimuksen äänellisistä erityispiirteistä, jotka erottavat musiikkityylin muista musiikkityylilajeista. Usein myös visuaaliset että suullisesti ilmaistut musiikin

ulottuvuudet määrittävät pelkän äänellisen ulottuvuuden ohessa musiikkityylilajin olemusta. Nämä kaikki elementit ovat oleellisia metallimusiikin tyylilajin määrittelyssä. (Weinstein 2000, 7.)

Tosin kuin monet muut taiteen muodot, musiikki on suorastaan fyysistä. Kuuntelijat kokevat musiikin kehoillaan ääniaaltojen kautta. Joskus tämä fyysinen kokemus koetaan kuuntelijan koko keholla konserteissa ja musiikkifestivaaleilla. Tämä suora tunteen ja merkityksen välitys antaa suoran kokemuksen tunteen kuuntelijassa. Vaikka lyriikka välittää suoremmin ja konkreettisemmin musiikin välittämää ajatusta, fyysinen ja tunteellinen musiikin taso ovat myös kommunikaation muoto. (Mattern 1998, 17-18.) Tämä musiikin fyysisyys realisoituu etenkin eri musiikkialakulttuureista metallimusiikissa sekä punkissa, joissa musiikin rytmitys ja poljento ovat varsin aggressiivisia. Musiikin aggressiivisuus kääntyy suoraan fyysiseksi metalli- ja punkmusiikin keikoilla. Metallimusiikin on tarkoitus musertaa kuulijansa äänivallin alle (Weinstein 2000, 23). Tämä äänivallin murskaavuus yhdistyy konserttiympäristössä kuulijakunnan muodostamaan fyysiseen yhteisöllisyyteen moshpittien, 'wall of deathien' ja vastaavien fyysisten kuuntelumuuotojen muodossa. Metallimusiikin kovaäänisyys edustaakin tietyssä mielessä nuoruuden voimaa ja uhmaa, ja johon kuulija vastaa emotionaalisella ja fyysisellä responsilla ennen kaikkea konserttiympäristössä (ibid.). Metallimusiikin äänivalli on kuvattavissa täten voimaannuttavaksi.

Moshpit tai moshaaminen ovat metallikonserteissa tapahtuva, eräänlainen tanssimisen muoto, jossa konserttiyleisön jäsenet paiskautuvat ja iskeytyvät toinen toisiaan vasten tarkoituksella ja tarkoituksetta hallitsemattomasti. Moshaaminen yhdistyy ennen kaikkea metallimusiikkiin, joskin sitä harrastetaan myös muiden aggressiivisten ja kovaäänisten musiikkityylien keikoilla ja konserteissa. Vaikka moshaaminen on fyysisen ja aggressiivisen tanssin muoto, liittyy siihen kirjoittamattomia toimintasääntöjä. Tahallista vahinkoa ei 'pitissä' saa aiheuttaa, moshatessa kaatuva tulee auttaa pikimmiten ylös, ja tällöin yleensä koko moshpit pysähtyy. Vaikka moshpitin tanssiin ei sisällykään varsinaisia koreografioita, toimintasäännöt ovat olemassa, ja ne tunnetaan.

Laulettuna havaittava sanoitusten epäselvyys yhdistyy tähän voimaannuttavaan ja emotionaalisuuteen mitä metallimusiikki edustaa. Sen sijaan että kappaleiden sanoista saisi selvää, on metallimusiikissa tunteen välittämällä paljon merkittävämpi osuus. Tunteiden välittäminen ja sävy, jolla vokaaliosuudet esitetään, on paljon laulun sisältöä oleellisempaa. (Weinstein 2000, 26.) Laulujen ymmärtäminen ei olekaan oleellinen asia metallimusiikissa, eikä esimerkiksi yhteislaulu metallimusiikkikonserteissa ole tavallista. Kuulija ymmärtää ensi sijassa laulajan välittämän tunteen ja voiman, ja tutustuu mahdollisesti vasta myöhemmin laulun sanoihin.

Toisaalta metallimusiikki tulisi sekä musiikintutkimuksessa että sosiologisessa tutkimuksessa ymmärtää diskurssina, kuin mikä tahansa musiikkityyli (Kahn-Harris 2007: 12; Walser 1993: 31). Diskurssi sisältää populaarimusiikissa kaiken sanoista, sävelistä, nuoteista aina itse käytäntöön asti. Diskurssi käsitteenä unohtaa kuitenkin tilan ulottuvuuden analyysistään, minkä vuoksi metallimusiikkia tulee analysoida sen perusteella, millaisessa ajassa ja paikassa se esiintyy. Metallimusiikki kulttuurina ja osana yhteiskuntaa tulee ymmärtää aikansa tekeleenä, joka on moninainen, muokkautuvainen ja muuttuvainen globaalissa maailmassa. Suomalainen metallimusiikkiyhteisö on muodostunut nykyiseen pisteeseensä vuosikymmenien saatossa, omaa useita ominaisuuksia ja muuttuu edelleen.

Metallimusiikki nousi loistonsa 1980-luvulla yhtenäisen nuorisokulttuurin romahdettua (Weinstein 2000, 13). 1970-luvun yhtyeet pohjasivat musiikkinsa bluesiin, mikä on vasta-argumentti toisaalta käsitykseen metallimusiikista valkoihoisten musiikkina, mikä on ollut vahva vaikutelma metallimusiikin syntyvaiheesta lähtien. Tähän palaamme myöhemmin käsitellessäni metallimusiikkia alakulttuuriteorian näkökulmasta.

Black Sabbathin debyyttialbumin ilmestyminen vuonna 1970 antoi alkusysäyksen nykyisen kaltaisen metallimusiikkigenren synnylle (Shuker 2013: 101). 1980-luvulla yhtyeet, kärkiesimerkkinä Venom, alkoivat lainata musiikissaan aiempia metalliyhtyeitä, eli inspiraation lähteenä uusille metallibändeille alkoivat toimia itse aiemmat metalliyhtyeet (Kahn-Harris 2007, 2).

Metallimusiikki on tyyliä yhä fragmentoituneempi, eikä ole enää laisinkaan yhtä kiistelty ja huonomaineinen kuin aiemmin (ibid.). Tämän fragmentaation huippukohtana pidetään 1990-lukua. Fragmentaatio suuntautui pääasiassa kahteen pääsuuntaan: pop- ja glammetalliin sekä alkukantaisempaan ja fundamentalistiseen thrash- ja speedmetalliin (ibid.). Samaan aikaan tämän tyylien fragmentaation kanssa osui metallimusiikissa liikkuneen pääoman, niin sosiaalisen, kulttuurisen kuin taloudellisen pääoman, sirpaloituminen. Viimeistään 1990-luvulle tultaessa metallimusiikki, ja etenkin äärimetallimusiikki, monipuolistui, alkoi saada muodollisia piirteitä ja professionalisoitui pääoman tuottamisen suhteen (emt, 95-96).

Fundamentalismi tarkoittaa tässä yhteydessä halua palata takaisin musiikin puhtaaseen ja turmeltumattomaan ytimeen, jota erityisesti popmetallin turmeltuneisuus uhkasi. 1980-luvun alussa Venom kylvi siemenet tämän fundamentalistisemmän metallimusiikkiyhtyeiden esiintulolle musiikilla, joka esitti ilmaisussaan okkultismikuvastoa ja soittamalla nopeutetummin ja vähemmän efektoidusti kuin kenties keskiverto metalliyhtye 1980-luvulla. (Kahn-Harris 2007,2.)

Teknisen taitamattomuuden hallitsemisesta ja ihannoinnista tuli tässä äärimetalliyhtyeiden¹ piirissä tavoiteltu ominaisuus, aivan kuin vuosikymmen aiemmin punkyhtyeiden piirissä. Täten nopeutta ja yksinkertaisuutta toistaneet äärimetalliyhtyeet saivat vaikutteita myös punkista, etenkin hardcorepunkista. (Kahn-Harris 2007, 3.)

Tämä fundamentalistinen ja alkukantainen metallimusiikin tyyli suunta thrashmetalli on synnyttänyt metallimusiikin saralla huomattavan määrän uusia tyyliä myöhemminä vuosikymmeninä, jotka ovat lähdemusiikkityyliään radikaalimpia ja raaempia ääni- ja ilmaisukuvastoltaan. Death metal, kehittyi 1980-luvun puolivälissä. Lauluosuudet alkoivat tässä vaiheessa muodostua vähemmän ja vähemmän ymmärrettävimmiksi murinaksi ja örinäksi, laulujen kirjoitus muuttui haastavammaksi ja monipuolisemmaksi, ja kitarariffit muuttuivat synkemmiksi ja monimutkaisemmiksi. Kappaleiden sanoitukset käsittelivät sotaa, väkivaltaa ja okkultismia. (Kahn-Harris 2007, 3.) Lauluosuudet alkoivat muodostua jo raskaan metallimusiikin kehitysvaiheessa yhdenmukaisiksi musiikin raskauden kanssa. Kitaran ja basson äänentuotannon tukeutuessa voimakkaaseen miksaukseen ja eri efekteihin sekä painostavan äänivallin muodostamiseen yhdessä raskaan rummutuksen kanssa, oli laulun vastattava tätä voimaa ja raskautta. Vokaalit ovat yksi metallimusiikin instrumenteista. Tällöin musiikin raaistuessa piti myös lauluosuuksien muuttua vastaamaan musiikkia. Laulajat alkoivat murista ja öristä. (Weinstein 2000, 25.)

Grindcore oli death metallia seurannut musiikkityylilaji, jonka tunnusmerkkejä ovat äärimmäisyyksiin viety nopeus, lyhyet kappaleet ja punkvaikutteisuus (Kahn-Harris 2007, 3-4). Laulu on sekoitus kirkunaa, korinaa ja örinää.

Viimeisin merkittävin raaemman ja primitiivisemmän metallimusiikin alatyylilaji oli 1980-luvulla ilmaantunut ”tuomionmetalli”, eli doom metal, joka on äärimmäisen pitkien, laahaavien ja eoppisiä kappalerakenteita sekä melankolisia sanoituksia omaavien metallikappaleiden musiikkityylilaji (Kahn-Harris 2007, 4).

Doom metallin sivussa muodostui ”mustan metallin”, eli black metallin tyyli, joka jo nimessään viittaa saatanaan liittyvien yhtyeiden ja kappaleiden ryhmään. Black metal -yhtyeet ja fanikunta lauloivat ja käsittelivät saatanaa avoimesti ja ”täydellä sydämellä”, minkä ohessa ne käsittelivät kappaleissaan ja kulttuurissaan myös fasismia ja rasismia. Erityisesti norjalainen musta metalli tunnetaan yhtyeiden vaikutuspiirissä tapahtuneista murhista ja kirkonpoltoista. Musiikki itsessään käsittää korkealta laulettua tai jopa kiljutut lauluosuudet, erittäin nopeatempoiset kappaleet ja alhaiset tuotantoarvot. Nykyisin musta metalli on riisunut vähitellen yltään huonon maineensa käsitellen silti

---

¹ Englanniksi *extreme metal*.

edelleen vahvasti musiikissaan ja yhtyeiden kuvastossa paholaista ja saatanaa. (Kahn-Harris 2007, 4-5, Kettunen 2011.)

Kaikki yllämainitut musiikkityypit voidaan laskea kuuluvan äärimetallimusiikin genreen. Niitä jokaista kuvastaa tietty musikaalinen radikaalius, joka saattaa ulottua myös yhteiskunnalliseen radikaaliuteen, joka on nähty black metallin tapauksessa. Siinä missä heavy metalli voidaan nähdä yleisesti kaupallisena valtavirran musiikkityylisuuntana, säilyy äärimetallimusiikki edelleen valtavirran ja valtaväestön mielenkiinnon ulkopuolella tehden siitä pienimuotoisemman musiikkikulttuurin ja tarkasti valikoituneen kuuntelijakunnan ”undergroundkulttuurin”, joka levittäytyy alakulttuuriksikin mielletävänä kulttuurina ympäri maapallon. (Kahn-Harris 2007, 5.) Suomessa thrashmetallin piiriin laskettavat yhtyeet, kuten Mokoma, Lost Society ja vastaavat, kuuluvat hyvin suosittujen metallimusiikkityhtyeiden joukkoon. Suomi muodostaa sikäli poikkeuksen kansainvälisesti, että täällä kuunnellaan myös tiettyjä äärimetallityhteitä varsin paljon, ja nuo yhtyeet omaavat myös suhteellisen laajan ja vannoutuneen kuuntelijakunnan.

Identifioitumisprosessin kannalta äärimetallissa on huomattavissa selkeä jaottelu meihin ja muihin. Harva äärimetallia kuuntelematon tai seuraamaton yksilö kykenee erottelemaan yllä mainittuja sisäisiä tyylipoikkeamia äärimetallimusiikin sisällä, ja toisaalta harva valtavirtamusiikkia kuunteleva edes helposti kuvailee äärimetallia musiikkina verrattuna esimerkiksi perinteiseen raskaaseen heavy metalliin. Äärimmäisen metallimusiikin tyylierojen määrittäminen ei myöskään onnistu henkilöltä, joka ei tunne tai kuuntele tätä musiikkia (Kahn-Harris 2007, 9). Ryhmäidentiteettien väliset erot ovat huomattavissa ja käsitettävissä pelkästään tästä erottelusta.

Musiikki erottelee siis ihmisyksilöitä ja -ryhmiä toinen toisistaan. Musiikki on identiteetin muodostamisen kannalta tärkeä rakennuspalikka. Seuraavassa luvussa käsittelen teoriakirjallisuuden kautta musiikin vaikutusta identifiikaatioon, sosiaalisiin ryhmäjakoihin, sosiaaliseen rakenteeseen sekä laajemmin politiikkaan. Erittelen sitä, miten musiikkia on käsitelty ja tutkittu poliittisena sekä yhteiskunnallisen ilmiönä yhteiskuntatieteissä. Tämän merkityksen sisäistäminen on tärkeää pystyäksemme myöhemmin tarkastelemaan metallimusiikin kuuntelijoiden muodostamaa yhteisöä, jolla on omat poliittiset ja yhteiskunnalliset arvoasennemaailmansa, joita tutkielmassani tutkin ja analysoin.

Syvennyn tarkemmin teoriaan metallimusiikin luonteesta alakulttuurina myöhemmin, jossa palaan myös tähän ajatukseen siitä, että metallikulttuuri muodostaisi selkeän yhteisön, jolla on omat alakulttuurimuotonsa, lainalaisuutensa ja ryhmäidentiteettinsä.

2.2. Musiikin poliittisuudesta

Musiikki on väistämättä osa yhteiskunnallista ja poliittista elämää. Populaarimusiikin tuotanto ja kulutus sisältävät aina osia taloudellisen, kulttuurisen ja poliittisen vallankäytön ja vaikuttamisen logiikasta (Shuker 2013: 187). Kulttuuripolitiikan yhteydessä musiikin ja politiikan välinen yhteys on itsestään selvää. Kulttuuripolitiikkaan liittyy musiikin yhteydessä esimerkiksi eturyhmien välistä vaikuttamistyötä, lobbaamista, tulonjakopoliittisia päätöksiä ja kulttuuripoliittisia linjanvetoja. Musiikilla voidaan vankistaa kansallistunnetta kansallis- tai itsenäisyyslaululla. Poliittiset puolueet kohottavat puolueen sisäistä konsensusta ja yhteistyöhenkeä soittamalla valikoituja kappaleita puoluekokouksissa. Esimerkiksi työväenpuolueilla on oma työväenlaulukaaoninsa.

Musiikkimarkkinat ja musiikkialan yhtiöt pyrkivät kontrolloimaan yleisöjä saadakseen myytyä mahdollisimman hyvällä tuotolla artistiensa musiikkia ja konsertteja. Voitontavoittelupolitiikallaan levy-yhtiöillä, ja musiikkimarkkinoilla laajemminkin, on kyky muokata kohdeyleisöjensä arvoja ja makuja niin yhdenmukaisiksi, että ne mahdollistavat taloudellisen voiton maksimoinnin. Musiikkimarkkinoilla on tämän toiminnan ansiosta todettu olevan kyky muokata ja luodakin yhteisöjä, jolloin ne omaavat sosiaalisen ja poliittisen voiman. (Kotarba & Vannini 2009: 74.)

Musiikin kuuntelijat ovat myös suoran poliittisen vaikutuksen kohteena. Yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa on todettu, että varsinkin nuorten kohdalla lempiyhtyeiden artisteilla on enemmän poliittista vaikutusvaltaa kuunteliinaan kuin kuuntelijan vanhemmilla tai muulla lähipiirillä. (Jackson 2009: 99). Musiikin kuuntelu myös heikentää poliittista tietämystä, joskin yhteys oli tutkimuksessa hivenen heikko (emt, 98). Saatu tulos viittasi musiikin kuuntelijan ajankäyttöön: musiikkia enemmän kuuntelevalla on vähemmän aikaa yhteiskunnallisen tiedon kartuttamiseen. Toisaalta musiikissa käsitellyt yhteiskunnalliset aiheet lisäsivät kuuntelijan poliittista tietämystä verrattuna sellaisen musiikin kuunteliinaan, jonka mielimusiikissa ei käsitellä yhteiskunnallisia tai poliittisia aiheita (emt, 99).

Musiikin poliittinen merkitys on kuitenkin itsestään selvän poliittisen valtapelin ja suoran vaikuttamisen ohella yksilön ja sosiaalisten ryhmien kannalta huomattavasti syvällisempää ja laajalaisempaa. Musiikki pystyy joissain tapauksissa jopa mahdollistamaan yhteisöllisen poliittisen toiminnan. Populaarimusiikki pystyy määrittämään ja ylläpitämään tiettyjä yhteisöjä ja niiden tapoja, sekä edistämään tiettyjä kollektiivisen poliittisen toiminnan muotoja (Mattern 1998: 4).

Tutkimukseni kannalta oleellisin lähestymiskulma populaarimusiikin poliittisuuteen on sen merkitys yksilön ja yhteisöjen identifikaatioprosesseille, sosiaaliselle muutokselle sekä musiikin

kulttuuripoliittinen ulottuvuus. Kulttuuripoliittista näkökulmaa erittelen tarkemmin seuraavassa alaluvussa.

Tässä teorialuvussa käsittelen musiikin poliittisuutta identifikaation, identiteetin, ja sosiaalisen muutoksen kautta.

2.2.1. Musiikki identiteetin, yhteisöjen ja poliittisen keskustelun areenoiden rakentajana

Musiikki on osa yksilön ja sosiaalisten ryhmien identiteettiä sekä identiteetin rakentamisväline. Musiikin avulla yksilöt voivat vahvistaa omaa kuvaansa itsestään, identiteettiään, tai sitten kanavoida epävarmuuttaan esimerkiksi omasta seksuaali-identiteetistään musiikin ja musiikkiyhteisöjen kautta. Musiikkimaku tulkitaan ja sitä tutkitaan sosiologian piirissä oman ja ryhmän statuksen ja identiteetin osoittamisen avainareenana (Purhonen 2014, 39).

Identiteetti on minäkuva, joka muodostuu oman itsensä reflektiosta, sekä muiden yksilöiden ja ryhmien vertailusta. Yksilön identiteetin muodostuminen tapahtuu yksilön oman minä-käsityksen analysoinnista sekä sen suhteuttamisesta muihin. ”Minä ja muut” -erottelu sekä -vertailu on keskeinen identiteetille. Identiteetin kannalta musiikissa oleellinen merkitys on sillä, mitä muut kuuntelevat ja mitä itse kuuntelee suhteessa muiden kuuntelemaan musiikkiin.

Ihmiset identifioituvat tietynlaiseen musiikkiin, sisäistävät sen merkityksen ja ottavat sen osaksi identiteettiään. Muodostamalla yhteisiä kokemuksia, musiikki helpottaa luomaan ja vahvistamaan yhteisiä muistoja ja täten käsityksen myös siitä, ”keitä me olemme” (Mattern 1998: 19). Tämä on toisintava ilmiö, sillä tiettyä yhteisöä yhdistävää musiikkia kuunnellessaan yksilöt vastaanottavat ja ylläpitävät ymmärrystään yhteisestä kokemuspohjasta, kokemuksista, muistoista ja uskomuksista, joita omaksuessaan heidän yhteisöllisyyden tuntonsa vahvenee, ja täten yhteisö kehittyy ja vahvistuu (ibid.).

Musiikkimaut voivat jakautua myös perinteisten ikä-, yhteiskunta- ja etnisten ryhmäjakojen ohella myös muiden sosiaalisten piirteiden kautta. Luokka, koulutustaso, sukupuoli, asuinalue tai yleisemminkin sosiaalinen asema saattavat järjestää musiikkimakuja. Tällöin korostuu myös musiikin olemus makukulttuurina: makukulttuuri luo hierarkioita ja jännitteitä, jotka eriyttävät sosiaalisia ryhmiä. Esimerkiksi korkeakulttuuriksi mielletty klassinen musiikki saattaa korostetusti miellyttää jonkinlaista eliittiä laajemmassa sosiaalisessa ympäristössä, kun taas iskelmä- tai rap-musiikki voivat olla laajemman yhteisön maanläheisemmän työväestön mielimusiikkia. Nämä erot osaltaan voivat korostaa yhteisön eri jäsenten ja näiden muodostamien ryhmien hierarkkisia eroja.

1990-luvulta alkaen sosiologiassa on havainnointu kulttuurin harrastajien kaikkiruokaistumista, joka viittaa eri kulttuurimuotojen ja -tyylien arvostamiseen riippumatta perinteisistä korkea- ja matalakulttuurien rajoista. Teorian mukaan sosiaalisesti korkeimmassa asemassa olevat, koulutuksen ja tulotasojen mittareilla mitattuna, ovat kulttuurien suhteen avoimempia ja kaikkiruokaisempia kuin aiemmin. (Purhonen 2014: 310-312.) Poikkeuksen yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa tähän kaavaan muodostaa hevi- ja metallimusiikki (Bryson 1996). Metallimusiikin kuuntelijat eriytyvät siis mieltymyksissään sekä metallimusiikki itse musiikkityylinä niin paljon, että kulttuureja kuluttavat omnivorit, kaikkiruokaiset, pitävät sitä liian erikoisena ja epätyypillisenä.

Musiikki kykenee toki edelleen vahvistamaan eroja myös yhteisön sisällä, mikäli ryhmä altistuu erilaisille musiikinmuodoilla ja -tyyleille, jotka voivat erottaa identiteettejä ja kokemusmaailmoja toisistaan. Esimerkiksi irlantilaisen musiikin tyylit vaihtelevat perinteisestä kansanmusiikista aina irlantilaiseen rockmusiikkiin ja punkkiin asti. (Mattern 1998, 21.) Kaikkien musiikkityylien ei voi olettaa mitenkään miellyttävän kaikkia ihmisiä, eikä edes kaikkia saman kansalaisuuden omaavia ihmisiä. Ihmisyksilöiden musikaaliset mieltymykset vaihtelevat usein varsin mielivaltaisesti.

Musiikki kykenee myös yhä enemmän tekemään yhteisöistä avoimempia eroille heikentämällä ennako-olettamuksia ja tiedostamattomia arvioita, jotka pohjautuvat piileviin ennakkoluuloihin ja suvaitsemattomuuteen. Musiikki lisää mahdollisuutta keskinäiseen erojen hyväksyntään ja kunnioitukseen. Samaten musiikki voi myös laajentaa ihmisten katsantokantaa avaamalla väylän eri yhteisöihin ja eri käsitysmaailmoihin. (Mattern 1998: 22.)

Musiikki siis vahvistaa yhteisön jäsenten siteitä ja erottaa ryhmiä toisistaan. Toisaalta jonkin toisen määrittävän tekijän jaottelemat ryhmät voivat lähentyä toisiaan musiikin avulla. Musiikki on sellainen vuorovaikutuksen ja yhteenkuuluvaisuuden tunteen luomisen väline, joka luo ryhmiä ja vahvistaa niiden sisäisiä siteitä (Purhonen 2014: 35). Myös vastakkainen ilmiö on tyypillinen. Itse asiassa muita kulttuurityyppejä useammin yksilö osaa ilmaista kielteisen mielipiteen musiikkityylistä, josta ei pidä tai jopa vihaa, kuin että osaisi selkeästi kertoa, miksi pitää erityisesti jostain musiikkityylistä (Purhonen 2014). Tässä merkityksessä yksilön identiteetti muokkautuu kritisoidulla muiden yksilöiden mielimusiikkityyliä, ja arvottamalla omaa mielimusiikkiaan tätä kautta mielekkäämmäksi, jopa paremmaksi. Musiikki jakaa mielipiteitä, mutta usein niin päin, että muiden musiikkityyliä on helpompi arvostella, kuin eritellä oman musiikkityylin mielekkyyden syitä.

Bethany Brysonin (1996) tutkimushypoteesi kulttuurillisia makuja ja symbolisia rajoja tutkineessa tutkielmassa on, että yksilöt käyttävät kulttuurisia makuja vahvistamaan symbolisia rajoja itsensä ja niiden ihmisryhmien välillä, joista he eivät pidä. Bryson testaa tätä hypoteesia tutkimalla vastaajien

kielteistä suhtautumista eri musiikkityylilajeihin kulttuurisen ulossulkemisen mittarina. Mitä laajalaisemmin vastaaja kertoi kuuntelevansa musiikkia, ja mitä vähemmän vastaaja ilmoitti inhoavansa eri musiikkityylejä, sitä kouluttautuneempi ja yhteiskunnallisesti merkittävässä asemassa vastaaja oli. (Bryson 1996: 885.)

Musiikista saattaa tulla siis työkalu, jolla yksilö pönkittää omaa yhteiskunnallisesti korkeaa asemaansa korostamalla kulttuurisesti suvaitsevaa ja sallivaa makua. Yksilön identiteetin rakennuskappaleena musiikki voi siis toimia myös osoittamaan vastaajan suvaitsevaisuutta ja laajalaista kulttuuritietämystä, mikä heijastuu myös muille elämän osa-alueille (Purhonen 2014: 310-312).

Samalla tavalla kuin musiikki muokkaa yksilön identiteettiä ja tämän suhdetta muihin yksilöihin ja sosiaalisiin ryhmiin, muokkaa musiikki myös sosiaalisten ryhmien identiteettiä, rakennetta ja toimintamalleja. Musiikin yhteisöllinen rooli ja yhteisöllisyyttä vahvistava rooli lepäävät sen olettamuksen päällä, että yksilöllinen identiteetti muodostuu interaktiosta sosiaalisen ympäristön kanssa, kuten sosiaalipsykologiakin teoretisoi (Mattern 1998: 16). Musiikki toimii sosiaalisen muutoksen välikappaleena (Shuker 2013: 187, 200). Musiikki muodostaa sosiaalisen 'liiman' eri yhteisöjen jäsenten, ja yhteisön toimintamahdollisuuksien ja -muotojen, välille. Nämä yhteisöt omaavat lukuisia eri kollektiivisen poliittisen toiminnan muotoja, ja musiikki myötävaikuttaa näiden yhteisöjen kykyyn ja valtaan päättää itse omasta kohtalostaan. (Mattern 1998: 6.)

Yhteisö elää kommunikaatiosta. Kommunikaatio on yhteisön tapa jakaa ja ylläpitää yhteisön yhteisiä tekijöitä ja ominaisuuksia. Kommunikaatio usein tulkitaan virheellisesti pelkästään puheeksi, kun se tulisi käsittää moninaisempänä kokonaisuutena, sisältäen populaarimusiikin yhtenä kommunikaation muotona (Mattern 1998: 14). Kommunikaatio on musikaalisessa muodossa lisäksi ennemmin rituaali kuin pelkkää tiedon välittämistä puhutussa tai kirjallisessa muodossa (Kotarba & Vannini 2009: 91).

Kommunikaatio mahdollistaa tavan jakaa yhteisön kokemuksia sekä tapoja ajallisesti ja paikallisesti tavalla, joka rakentaa yhteisöjä jotka kattavat sukupolvia ja maantieteellisiä alueita (Kotarba & Vannini 2009: 91; Mattern 1998: 15). Musiikki lisää yhteisön kykyä rakentamaan yhteisön toiminnan ja arvojen sekä intressien kehittämiseen. (Mattern 1998, 142.)

Musiikin lyriikka paljastaa sosiaalisia merkityksiä yhteisöstä, ja sitä voidaan käyttää paljastamaan yhteisön sosiaalista kontekstia (Mattern 1998: 15). Populaarimusiikin poliittisuus on kuitenkin paljon enemmän, kuin vain sen tekstit. Se operoi sosiaalisessa kontekstissa, johon sisältyvät ihmiset ja paikat, jotka suoraan tai epäsuorasti liittyvät musiikin tuotantoon, kulutukseen ja käyttöön (Mattern 1998: 16).

Tämä musiikin avulla luotu 'kommunikatiivinen areena'² ylittää musiikin suoran vaikutuksen rajat ja merkitykset, sillä se sisältää myös siihen liittyvät sosiaaliset käytännöt. 1960-luvun rockmusiikki osaltaan kykeni muodostamaan ja ylläpitämään vastakulttuurillisen ja poliittisen liikkeen, johon liittyivät huumeiden käyttö, sukupolvikapina, ja Vietnamin sodan vastaisuus. Musiikki avasi sosiaalisia ja julkisia tiloja kommunikatiivisille toiminnoille, jotka ovat välttämättömiä merkityksen jakamiseen ja identiteettien yhteneväisyyksien luomiseen. (Mattern 1998: 16.) Myöhemmin, käsitellessäni alakulttuuriteoriaa luvussa 2.3., palaan tarkemmin merkityksen käsitteeseen. Merkitys ja merkityksellistäminen ovat keskeisiä käsitteitä tutkimuksen kannalta.

Toisena esimerkkinä, Chilen sotilasvallankaappauksen jälkeisen kansalaisvapauksia rajoittaneen aikakauden aikana chileläisten muusikoiden laulut helpottivat vahvistamaan chileläisten identifikaatiota poliittiseen yhteisöön. Vaikka sotilasjunta oli väkivaltaisesti estänyt poliittisen ilmaisun, muusikot ja musiikki loivat poliittisia mielenilmaisujen tiloja chileläisille. (Mattern 1998: 2.) Muusikot ja musiikki auttavat osaltaan muodostamaan ja ylläpitämään sosiaalisia siteitä poliittiselle toiminnalle, joita ilman tällainen yhteisöllinen toiminta olisi mahdotonta (Mattern 1998: 5).

Musiikin avulla on pystytty haastavinakin yhteiskunnallisina aikoina lisäämään ihmisten tietoisuutta poliittisista ilmiöistä, syistä ja seurauksista, sekä keräämään voimavaroja poliittisten tavoitteiden toteuttamiseen, mitä tulee tasa-arvopolitiikkaan, kehitysyhteistyöhön tai etnisiin kysymyksiin (Shuker 2013: 187, 190-193, 200). Esimerkiksi varainhankintakonserttien arvokkain ominaisuus ei piile välttämättä varainhankkimisessa tärkeään kohteeseen, vaan ennemminkin kollektiivisen tietoisuuden luomisessa hyväntekeväisyyteen osallistuville (Rowe 1995: 54).

Mark Mattern (1998) antaa yhteisölliselle kommunikatiiviselle toiminnalle kolme mallia, joista jokainen on eräänlainen yhteisöperustaisen poliittisen toiminnan muoto, jota voidaan toteuttaa myös musiikin kautta. Nämä yhteisöllisen poliittisen toiminnan muodot ovat vastakkainasettelullinen, keskusteleva tai sovitteleva ja pragmaattinen. (Jackson 2009: 85; Mattern 1998: 25-31.)

Vastakkainasettelullinen³ yhteisöllinen poliittinen toiminta tapahtuu, kun yhden yhteisön jäsenet käyttävät musikaalisia käytäntöjä vastustamaan jotain toista yhteisöä. Musiikki helpottaa yhteisön vaatimusten esittämistä, jotka mielletään olevan toista yhteisöä vastaan. Musiikin keinoin yhteisön edustajat hakevat sympatiaa ja tukea asialleen, ja pyrkivät oikeuttamaan oman asiansa ensisijaisuuden

---

² *communicative arena*

³ *confrontational*

suhteessa toiseen yhteisöön. Hyvä esimerkki tästä yhteistyön toiminnan muodosta on protestimusiikki. (Mattern 1998: 25.)

Uhkana politiikan määrittelyssä ryhmien väliseksi vastakkainasetteluksi on se, että ryhmän sisäiset erot ja toisinajattelijat saatetaan hiljentää ja poistaa ryhmästä ryhmän sisäisen koheesion vuoksi. Toisaalta ryhmien väliset yhteydet ja liikkumavara eri ryhmien välillä saatetaan mustavalkoisen ryhmien rajaamisen vuoksi saattaa mahdottomaksi. Tällaisissa tapauksissa tietyt yksilöt ja jopa ryhmät saatetaan poistaa kokonaan yhteisöstä, mikäli he eivät sovi kumpaankaan kahdesta tai useammasta dominoivasta ja vastakkain olevasta yhteisöstä. (Mattern 1998: 27.) Tässä konfliktiherkässä ilmapiirissä musiikki toimii välittäjänä eri yhteisöjen välillä.

Neuvotteleva tai sovittleva⁴ yhteisöllinen poliittinen toiminta tapahtuu, kun yhteisön jäsenet käyttävät musikaalisia keinoja muodostamaan kantojaan identiteetistään ja sitoumuksistaan tai kun eri yhteisöjen jäsenet keskustelevat keskinäisistä suhteistaan (Mattern 1998: 28).

Yhteisön jäsenillä on välttämättä myös oltava eroja identiteetissään, mielipiteissään, etunäkökohdissaan ja sitoumuksissaan yhteisössä ja yhteisöön. Nämä erot voivat ilmetä erimielisyyksinä tai konflikteina. Näitä eroja selvitellessään yhteisön jäsenten tulee ryhtyä kommunikatiivisiin yhteistyön muotoihin säättääkseen eroja, neuvotellakseen potentiaalisista kompromisseista ja yleisesti vain sopeutuakseen toinen toisiinsa. Tämä on tarpeellinen poliittisen toiminnan muoto, jota tarvitaan yhteisten tavoitteiden ja arvojen määrittelemiseksi yhteisössä, joita sitten yhteisön tulee edustaa muilla poliittisen toiminnan areenoilla. Musiikki kykenee olemaan keskustelun areena, jossa yhteisön tai yhteisöjen jäsenet keskustelevat ja sovittlevat keskinäisten suhteiden ehdoista. (Mattern 1998: 28.)

Pragmaattinen yhteisöllinen poliittinen toiminta tapahtuu, kun jaetut poliittiset intressit ovat mahdollisia yhteisön yksilöiden välillä. Yhteisön jäsenet levittävät tietoa jaetuista intresseistä ja organisoivat yhteistyön muotoja niiden edistämiseksi musiikin kautta. Pragmaattinen ongelmanratkaisu edellyttää, että ihmiset jakavat yhteiset intressit ja tunnistavat siihen tarvittavat keinot ja he löytävät ja lyövät edellytykset yhteistoiminnalle esimerkiksi musiikin kautta. (Mattern 1998: 30.) Tästä esimerkki on ympäristönsuojeluaiheiden korostaminen popmusiikissa (emt, 31).

Yhteisön poliittinen määritelmä sisältää oletuksen, että yhteisö on kehys, jossa yhteisö tarjoaa teoreettisen ja käytännöllisen ratkaisun yhteisön yhteisten etujen saavuttamiseksi ja ristiriitojen ratkaisemiseksi neuvottelemalla ja haastamalla ristiriitaiset kiinnostuksen kohteet. Yhteisö on

---

⁴ *deliberative*

poliittisen toiminnan sosiaalinen perusta (Kotarba & Vannini 2009: 89). Tällaisen yhteisöllisen toiminnan areenan luominen on moderni ongelma, kun lukuisat erimielisyydet ja ongelmat muodostavat poliittisen kilpailun ja polarisaation epätasa-arvoisten ryhmien ja yksilöiden välille, joilla ei ole useinkaan keinoa selkeällä tavalla sovitella ja keskustella mainituista kilpailevista teemoista ja kiistoista. Ratkaisun tähän olisi esimerkiksi demokraattinen yhteisö. (Mattern 1998: 11.) Tämä demokraattinen yhteisö saa kaikupohjan käytävälle keskustelulle musiikista, ja keskustelu käydään edellä mainittujen yhteisöllisten poliittisen toiminnan muotojen kautta.

Matternin (1998) teorian ytimessä on demokraattinen, tasa-arvoinen, keskusteleva yhteisö, jonka keskustelun välittäjänä toimii oleellisena tekijänä musiikki. Musiikki on keskeinen tekijä konfliktitilanteissa, minkä lisäksi se luo sellaisia poikkeuksellisia keskustelun areenoita, joilla normaalisti yhteiskunnan hiljaisetkin voisivat osallistua poliittiseen ja yhteiskunnalliseen debattiin.

Musiikki voidaan ennen kaikkea nähdä vaihtoehtoisen poliittisen toiminnan areenana varsinkin tilanteessa, jossa poliittisen ja yhteiskunnallisen osallistumisen mahdollisuudet ovat rajatut (Mattern 1998: 35, 144). Yksilöiden vieraantuessa poliittisesta ja yhteiskunnallisesta toiminnasta, muunlainen yhteisöllinen toiminta ja yhdessä tekeminen voivat muodostaa mielekkään yhteisöllisen toiminnan muodon yksilöille, jotka kykenevät tällaisessa toiminnassa tuntemaan itsensä osaksi mainittua yhteisöä, ja miksei laajempaakin yhteisöä yhteiskunnassa. Metallimusiikki voidaan nähdä selkeänä esimerkkinä tällaisesta yhteisöstä, jolla on vahva ryhmäidentiteetti suurehkolle osalla jäseniään, ja jonka piirissä konsertti- ja keikkatapahtumat muodostavat julkisen, yhteisöllisen toiminnan areenan.

Musiikki kykenee myös tekemään yhteisöistä entistä avoimempia eroille heikentämällä ennakkoolettamuksia ja tiedostamattomia arvioita, jotka pohjautuvat piileviin ennakkoluuloihin ja suvaitsemattomuuteen. Musiikki lisää mahdollisuutta keskinäiseen erojen hyväksyntään ja kunnioitukseen. Samaten musiikki voi myös laajentaa ihmisten katsantokantaa avaamalla väylän eri yhteisöihin ja eri käsitysmaailmihin. (Mattern 1998: 22.) Samaten musiikki lisää yksilön yhteenkuuluvuuden tunnetta tiettyyn viiteryhmään, joka tällöin vahvistaa tämän käsitysmaailman omaksumista ja sen käsittämistä, sekä rohkeutta ja tehokkuutta henkilökohtaiseen toimintaan. Usein musiikki tällaisessa kontekstissa tiiviissä ryhmissä johtaa protestimusiikkiin ja kansalaistoimintaan muutenkin. (emt, 33.)

Olen esittänyt yllä varsin ihanteellisen näkökulman musiikin poliittisuudesta ja sen mahdollisesta kyvystä vaalia demokratian ihanteen periaatteita tarjoamalla kommunikaation ja deliberaation areenan yksilöille, joilla ei ole välttämättä yhteiskunnallisesti merkittävää asemaa, tai jotka muuten ovat jääneet yhteiskunnan vaikutusareenoiden ulkopuolelle. Loppuun on hyvä tietenkin ynnätä pieni

kritiikin sana nykypäivän musiikin mahdollisesta luonteesta poliittisena ja demokraattisena kommunikaation kenttänä.

Nykypäivän musiikki operoi kulutushyödykemarkkinoilla, joissa kulttuurin toiminta määräytyy merkittävästi markkinoiden toimintalogiikan kautta. Musiikki myy, ja sen on määrä myydä. Se on kulutustavaraa, jonka myös yhteiskunnallisesti ja poliittisesti valvetuneemmat artistitkin myöntävät. Heille politiikka on aihe, jonka käsittely musiikissa voi leimata artistin tekopyhäksi. Toisaalta kaupallinen artisti tähtää voiton maksimointiin, ja tätä tavoitetta kriittinen musiikki tai yhteiskunnallisen aiheen käsittely voi uhata yhtä lailla. Musiikki on sikäli haastava kulttuurin muoto, että muusikot joutuvat huomioimaan työnsä ja ammattinsa asettamat taloudelliset realiteetit poliittisten tarkoituksien rinnalla. Rockmusiikin ihanteen kuolemasta puhuttaessa tarkoitetaan juuri tätä näkökulmaa: musiikki on hylännyt aikaisemman kriittisen otteen ja yhteiskunnallisen vaaran tunteen markkinavoimien edessä. (Rowe 1995: 75.)

Optimismi musiikin positiivisesta ja demokraattisesta luonteesta on peilattava siis realistiseen kuvaan musiikista kilpailullisena, kiistelystä ja konfliktin areenana. Musiikki sekoittuu osaksi valtaa ja politiikkaa, mikä voi johtaa demokraattisiin tai epädemokraattisiin lopputuloksiin (Mattern 1998, 23). Lisäksi, yksilö ei välttämättä lopulta aktivoitukaan poliittisesti, vaan passivoituu taas musiikin voimaannuttavan vaikutuksen hälvettyä. (emt, 33-34.)

Mitään universaaleja totuuksia musiikin poliittisuudesta on mahdoton tehdä. Musiikki määrittää, roolittaa, yhdistää ja erottelee yhteisöjä, yhteisöjen jäseniä ja niiden arvoja. Musiikki antaa keskusteluareenan yksilöille, yhteisöille ja yhteiskunnalle poliittiseen ja yhteiskunnalliseen debattiin. Viimeiseksi, musiikki tarjoaa keinon sopia ja neuvotella yhteisön sisäisistä erimielisyyksistä ja kiistan kohteista kutsuen yhteisön jäsenet osallistumaan yhteiseen, yhteisön sisäiseen toimintaan erimielisyyksistä huolimatta.

2.2.2. Metallimusiikin poliittisuudesta

Musiikkiin liittyy siis voimakkaasti poliittinen ulottuvuus identiteetin luomisen tasolla niin yksilön, yhteisöjen kuin kansakuntienkin tasolla. Samaten yhtyeet, orkesterit ja yksittäiset muusikot voivat olla voimakkaan poliittisia musikaalisessa toiminnassa. Musiikin rahoitukseen sisältyy usein myös vähintään tulonjakopoliittinen ulottuvuus.

Metallimusiikista on olemassa laaja aineisto tutkimuskirjallisuutta metallimusiikin eri näkökulmista. Musiikin itsessään on tulkittu ja tutkittu alkukantaisuudessaan olevan ja tavoittelevan sellaista primitiivisyyden muotoa, jossa se pyrkii sekoittamaan ja murtamaan olemassa olevia valtasuhteita voimallaan, muodottomuudellaan ja alkukantaisuudellaan (Bogue 2004). Metallin kovaa ja räikeää

äänimaailmaa on myös tulkittu ja kuvattu toisinnoksi lapsenomaiseen haluun hallita äänimaisemaa, ja näin vaikuttaa ympäröivän tilan valta-asetelmiin valloittamalla sen äänimaailma (Tagg 1994).

Metallimusiikki mahdollistaa kuitenkin julkisena tilana yhteisön jäsenten toimijuuden yhteisössä, jolla on heille merkitystä, ja jossa he tuntevat omaavansa yhteenkuuluvuuden sekä osallistumisen mahdollisuudet. Metallimusiikkia määrittää vapauden ja hallinnan eli kontrolloinnin dialektiikka (Walser 1993). Walserin tulkinnan mukaan, joka lainaa käsitystä ja mielikuvaa metallimusiikin kuuntelijoiden työväenluokkaisuudesta, metallimusiikin kuuntelijat kykenevät osallistumalla ja kuuntelemalla metallimusiikkia pakenemaan jälkiteollisen kapitalismin aikakauden sortavia rakenteita (Walser 1993, Kahn-Harris 2007, 10).

Sävel- ja kappalerakenteiden monimutkaisuus toisintaa tätä osallisuuden ja kuuluvuuden tunnetta metallimusiikin kuuntelijoilla. Tämä monimutkaisuuden käsitys korostaa myös metallimusiikin yhtä aiemmissa tutkimuksissa tärkeimpänä korostamaa ominaisuutta kuuntelijoiden ja metallimusiikkifanien joukossa: voimaannuttamista⁵. Metallimusiikki tarjoaa kuuntelijoilleen voimaannuttamisen tunteen sekä vastuullisuuden ja yhteisöllisyyden käsityksen metallimusiikkiyhteisössä niille, jotka ovat kärsineet siirtymisestä jälkiteolliselle kapitalismin aikakaudelle. Missä määrin tämä käsitys pitää tänä päivänä paikkansa, on suomalaisessa kontekstissa tutkimukseni eräs näkökulma.

Death metal on käsitetty epävirallisena ilmauksena teollistumisen aikakauden aiheuttamasta eristäytymisestä, eriytymisestä ja jopa väkivallasta. Useat tutkijat kuvaavat metallimusiikkia yhteisöllistävänä ja voimaannuttavana tekijänä yhteisön jäsenten elämässä, joka tuo heille merkitystä ja järjestystä monimutkaiseen ja monimutkaistuvaan maailmaan. (Kahn-Harris 2007, 10.) Voimaannuttaminen on joka tapauksessa musiikin voimakkuuden ja intensiivisyyden kannalta edelleen ajankohtainen ja metallimusiikkia luokitteleva keskeinen termi.

Yksityiskohtainen tieto tai empiirinen tutkimus metallimusiikin kuuntelijoista on jäänyt siltikin vähäiseksi metallimusiikintutkimuksen piirissä. Yleinen käsitys ja mielikuva ovat, että metallimusiikin kuuntelijat ovat korostetusti valkoihoisia työväenluokan edustajia, joille metallimusiikki antoi etenkin teollisen ja jälkiteollisen aikakauden Britanniassa voimaannuttamisen ja merkityksellisyyden tunteita. Sama käsitys ja analyysi on tehty yhdysvaltalaisista metallimusiikin kuuntelijoista. Saksalaiset metallifanit määritellään yhdessä tutkimuksessa nuoriksi,

---

⁵ Englanniksi *empowerment*

kouluttamattomiksi ja maaseudulla asuviksi tai juurensa maaseudulla omaaviksi. (Kahn-Harris 2007, 11.)

Metallimusiikin kuuntelijat nähdään niin stereotyyppisesti, että vähäisessä tutkimuskirjallisuudessa valkoihoisiksi, heteroseksuaalisiksi työväenluokkaisiksi miehiksi, ja tämä käsitys on levinnyt koko metallimusiikkigenreä käsittelevään kirjallisuuteen sekä yleisiin mielikuviiin. Tätä käsitystä etnisyyden näkökulmasta ovat alkaneet haastaa tutkimukset ja kuvaukset metallimusiikin kuuntelijakunnista Ugandassa, Nepalissa, Balilla, Indonesiassa ja Malesiassa. Lisäksi naisten käsitetty ehdoton antipatia metallimusiikkia kohtaan on alettu käsitteellä haastamaan tutkimuskirjallisuudessa 2000-luvulla. (Kahn-Harris 2007, 11.) Tämä kuitenkin todistaa, että metallimusiikin kuuntelijakunta on paljon aiempaa monimuotoisempi sosiaaliselta ja yhteiskunnalliselta koostumukseltaan.

Mitä tulee politiikkaan käsitteellä, metallimusiikin piirissä poliittisuuden leimaa usein kuitenkin kavahdetaan, tai politiikka on vain väline kohahduttaa tai markkinoida yhtyettä tai musiikkia. Leimallisin esimerkki tästä ovat eräiden black metal -yhtyeiden flirttailut fasismi- ja natsi-ideologialla sekä jopa näiden teemojen avoin käsittely yhtyeiden sanoituksissa, kuvastossa ja muussa diskurssissa (Kahn-Harris 2007: 152-154). Toiset yhtyeet taas sisällyttävät pasifistisia ja luonnonsuojeluteemaisia sanoituksia kappaleisiinsa, joista yhtenä esimerkkinä saksalainen yhtye Heaven Shall Burn. Yleisesti ottaen 'politiikka'-käsitteen merkitsemä toiminta metallimusiikkialakulttuurissa tarkoittaa julkiseen keskusteluun sekaantumista kohahduttamalla ja vaikuttamalla olemassa oleviin sosiaalisiin instituutioihin (Kahn-Harris 2007: 154). Tällainen toiminta ei ole itsessään juuri millään tapaa poliittista, eikä metallimusiikkikaan oleellisilta piirteiltään poliittinen alakulttuuri. Metallimusiikki pyrkii eroon muuhun yhteiskuntaan liitettävästä politiikasta ja poliittisuudesta, ja tämän vuoksi alakulttuurina metallimusiikki tähtää musiikin säilyttämiseen kulttuurillisena toimintana, musiikin musiikkina.

Metallimusiikkialakulttuurissa politiikka käsitetään siis varsin kapeakatseisesti julkisen piirin ja alakulttuurin ulkopuolisen yhteiskunnan toimintana, eikä sellaisena poliittisena toimintana tai ilmiönä, joka voisi sisältyä myös musikaaliseen toimintaan, kuten edellä kuvattiin. Myös taloudellisten kytkösten myötä myös metallimusiikki nivoutuu osaksi alakulttuurin ulkopuolista yhteisöä, jolloin metallimusiikkikaan ei voi olla millään täysin politiikan ja poliittisen elämän ulkopuolinen entiteetti. Metallimusiikki nivoutuu osana pääoma- ja valtakilpailua osaksi muuta yhteiskuntaa.

Musiikkimieltymyksillä ja musiikkimaulla on siis yhteiskunnallisesti merkitystä yksilölle, sosiaalisille ryhmille ja lopulta myös yhteiskunnalle. Musiikki voi suoraan sanoituksilla, konserttiesityksissä ja musikaalisilla tyylivalinnoilla vaikuttaa politiikkaan ja yhteiskuntaan poliittista päätöksentekoa paljon laajemminkin. Toisaalta identiteetin rakennuspalana musiikki vaikuttaa yksilön ja sosiaalisten ryhmien identiteetin muodostamiseen, ja yksilöiden sekä sosiaalisten ryhmien välisten erojen, yhtäläisyyksien ja rajojen korostamiseen, esiintuomiseen sekä problematisointiin. Yksilöiden ja sosiaalisten ryhmien roolin rakennuspalana, selkiyttäjänä ja määrittäjänä musiikki vaikuttaa myös sosiaalisiin ja yhteiskunnallisiin rakenteisiin. Näistä yhteiskunnan kulttuurisista rakenteista eräs tärkeimmistä on musiikkityylin kautta määriteltävä alakulttuuri. Seuraavassa luvussa erittelen yksityiskohtaisemmin, minkälainen käsite on alakulttuuri, ja miksi sillä on merkitystä metallimusiikkiryhteyden roolin määrittämisessä yhteiskunnassa.

2.3. Alakulttuuri, alakulttuuriteoria ja niiden käsitteet

Tutkimukseni teoreettisena viitekehyksenä toimii alakulttuuriteoria. Alakulttuuri on sosiologian ja erityisesti kulttuuritutkimuksen käsite, mutta liitän tässä tutkimuksessa alakulttuuriteorian viitekehykseksi metallimusiikkiryhteyden tutkimukselle. Esittelen tässä alaluvussa 2.3. alakulttuuriteoriaa sekä sen kritiikkiä. Lopuksi muodostan tutkimuskysymyksen koko tutkimukselleni luvun lopussa, yhteenvetona alakulttuuriteorian tarjoamasta teoreettisesta näkökulmasta.

Populaarimusiikkia ja sen kuuntelijoita on tutkittu identiteettiteorioiden ja –tutkimuksen pohjalta vuosikymmeniä. Musiikin kuuntelijaryhmät muodostavat omia ryhmiään ja niiden jäsenet identifioituvat tämän ryhmän kautta ja peilaten omaa identiteettiään ryhmän arvoihin ja sen edustamiin käsityksiin. Yksilöt rakentavat omaa identiteettiään edustamansa musiikkityyliryhmän kautta.

Alakulttuuriteoria lukeutuu näihin teorioihin, jotka ryhmittelevät eri musiikkityylilajeja ja niiden kuuntelijoita omiksi ryhmikseen. Mikäli käsitettä tarkastelee lähemmin, alakulttuuri on kulttuurin ”alainen” termi. Käsitettä ’kulttuuri’ voidaan tutkimukselleni soveltuvalla tavalla määrittää ”tasoksi, jolla sosiaaliset ryhmät kehittävät erityisiä elämäntapojaan, ja antavat ilmiänsä sosiaaliselle ja materiaaliselle elämäkokemukselleen”⁶ (Clarke et al. 2006: 4). Tässä määritelmässä kulttuuri nähdään sosiaalisena prosessina tai aktiviteettina, jossa yksilö ilmaisee itseään, ja jonka identiteetti sekä elämäntavat kehittyvät ja mukautuvat tuon ilmaisun kautta sosiaalisissa suhteissa. Kulttuurissa

---

⁶ ”[...]the word ‘culture’ [...] refer to that level at which social groups develop distinct patterns of life, and give *expressive form* to their social and material life-experience.” (Clarke et al. 2006: 4)

yksilö onkin ensisijaisesti sosiaalinen toimija sosiaalisen ryhmän jäsenenä tietyssä ajassa ja paikassa. Tällaiset yksilöt ja ryhmät muodostavat itse kulttuurin.

Alakulttuurilla tarkoitetaan ihmisryhmää, joka jakaa keskenään sellaisia arvoja ja mielipiteitä sekä käyttäytymismalleja, jotka eroavat laajemmasta kulttuuripiiristä, jossa he elävät (Leppänen 2007: 276). Metallimusiikki voidaan jo tämän määritelmän puolesta erotella Suomessa mahdolliseksi omaksi alakulttuurikseen. Metallimusiikkifanit kuuntelevat selkeästi eriteltävissä olevaa musiikkityyliä, käyvät kyseisen musiikkityylilajin festivaaleilla, ja jotka ovat usein selkeästi tunnistettavissa pukeutumisen tai muiden ulkoisten piirteiden avulla. Toisaalta tämän määritelmän perusteella on ilmeistä, että metallimusiikin kuuntelijoiden arvoja ja mielipiteitä tulee tutkia, jotta nähtäisiin, eroavatko ne laajemmasta kulttuuripiiristä, ja muodostaako metallimusiikkiyhteisö oman alakulttuurinsa.

Jonkin kansalaisyhteisön jäsenten muodostama alakulttuuri on määritelmänsä puolesta myös vastakulttuuriksi mielletävä yhteisö. Alakulttuuri on valtakulttuurin luomaa hegemoniaa vastustava yhteisö. Teorian perusteella alakulttuuri vastustaa jo pelkällä olemassaolollaan, joskin yleisesti ottaen kulttuurisilla toiminnoillaan ja käytännöillään, vallitsevaa valtakulttuuria (Leppänen 2007: 276). Punk-liike voidaan määrittää jo pelkän olemassaolonsa luonteen puolesta vastakulttuuriksi valtakulttuurin nähden, mikäli sen suhteuttaa liikkeen ulkoasuun, vaatetukseen, musiikkityyliin ja arvomaailmaan. Hippiliike oli myös 1950-luvulla poliittisilta kannoiltaan ja toiminnaltaan vahvasti valtakulttuuria vastustanut liike, josta selkeimpänä osoituksena suhtautuminen Vietnamin sotaan ja työntekoon. (Brown 2003: 217; Hebdige 1979.)

Heavy metalli voidaan nähdä yhtenä viimeisimpänä vaiheena heimouskollisuuden ja nuorisokulttuurin alakulttuurimuotojen kehityskulussa punkin jälkeen tai sen kanssa rinnakkain vaikuttaneena kulttuurimuotona. Alakulttuuriteoria, joka syntyi 1970-luvun Isossa-Britanniassa, keskittyy yleisön eli alakulttuurin aktiviteetteihin eikä yksinomaan sen arvoihin ja arvotuksiin, kuten kulttuurien ”makuteoria” tekee (Weinstein 2000: 97). Nuo alakulttuurin aktiviteetit ovat luonteeltaan vastarinnan osoituksia vallitsevalle hegemonistiselle valtakulttuurille. Alakulttuuriteorian klassikkoteoksessa Dick Hebdige (1979: 133) määrittää alakulttuurin ”vastarinnan muotona, jossa koetellut ristiriitaisuudet ja vastustukset vallitsevaa ideologiaa vastaan saavat muotonsa tyyliässä”⁷. Alakulttuuri on ’meteliä’, siinä missä muu kulttuuri olisi ’ääntä’ (emt: 90).

---

⁷ ”[...] Subculture as a form of resistance in which experienced contradictions and objections to this ruling ideology are obliquely represented in style.” (Hebdige 1979: 133.)

Lähden avaamaan tätä määritelmää ensin vallitsevan ideologian kautta hegemonian käsitteen näkökulmasta, minkä jälkeen etenen siihen, mitä nämä ristiriitaisuudet ja vastustukset tai vastakkainasettelut merkitsevät. Tämän jälkeen käsittelen tyyliä ja sen olemusta ennen kaikkea metallimusiikin kautta alakulttuuriteoriassa.

Alakulttuurin käsitettä teoretisoitiin syvällisimmin Birminghamin nykypäivän kulttuuritutkimuksen keskuksessa (Birmingham Centre for Contemporary Cultural Studies (CCCS)) 1970-luvulla. Alakulttuuriteorian ytimessä on gramscilainen näkemys alakulttuureista dominoivan hegemonian vastaisina vastahegemonisen vastarinnan toteuttajina (Kahn-Harris 2007: 16).

Kulttuurin käsite sisältää taiteen ja tieteen ohella laajemminkin yhteiskunnan sosiaaliset rakenteet, ideat ja ajatukset. Nuo rakenteet ja ideat ovat osa vallanjakotaistelua sekä yhteiskuntien sisäistä ja välistä ideologista kamppailua. Dominoiva yhteiskunnallinen luokka tai ryhmä ajaa yhteiskunnassa omaa materiaalista ja kulttuurista etuaan. Yhteiskunnassa dominoiva diskurssi edustaa dominoivan luokan ideologiaa, joka ammentaa myös kulttuurista, mutta tarjoaa myös käsitteitä, rakenteita sekä ideoita kulttuuriin. Marxin ajatus dominoivan luokan tavoitteesta haalia tuotantovälineet ja tuotantorakenteet omiin käsiin materiaalsen hyödyn maksimoimiseksi pätee kulttuuritutkimuksen näkökulmastakin keskeisenä teoriana: luokka, joka omaa johtavan materiaalsen vallan yhteiskunnassa on samaan aikaan yhteiskunnan johtava ideologinen voima. Tuo hallitseva luokka hallinnoi tuolloin myös mielen ja ajatuksen tuotantoa määrittämällä käytetyn diskurssin. (Clarke et. al 2006: 5-6; Hebdige 1979: 15.)

Hallitsevan luokan ideologisesta hallinnasta juontaa juurensa Antonio Gramscin käsite hegemoniasta. Hegemonia viittaa tilanteeseen, jossa väliaikainen, tiettyjen olosuhteiden ja tietyn aikakauden tiettyjen sosiaalisten ryhmien liittouma hallitsee 'täydellisellä sosiaalisella auktoriteetilla' muita alisteisia ryhmiä 'voittamalla ja muokkaamalla näiden hyväksyntää niin, että hallinnoivien ryhmien valta näyttäytyy samaan aikaan legitiiminä ja luonnollisena' (Hebdige: 1979: 15-16). Tämä suosion sekä hyväksynnän voittaminen toteutuu vallitsevaa ideologiaa hallitsemalla: hallitseva luokka määrittää vallitsevan ideologian, johon muut sopeutuvat ja ovat sille suopeita. Yhteiskuntaa dominoivasta ideologiasta tulee, tai sitä voi joissain yhteyksissä nimittää, kulttuuriksi.

Alakulttuurit ovat lyhytaikaisia mutta erittäin yhtenäisiä ryhmiä, jotka esiintyvät yhteiskunnan marginaalissa. Näiden ryhmien jäsenet lukeutuvat alempiin sosiaalisen statuksen ryhmiin, joilla on jokin erityinen erittelevä ominaisuus valtakulttuurin jäseniin ja ryhmiin verrattuna. (Kahn-Harris 2007: 15.) Ne syntyivät kollektiivisena vastauksena kapitalismin rakenteen muutoksiin sotien jälkeisellä aikakaudella läntisessä Euroopassa ja Yhdysvalloissa.

Moderni, urbaani ja tekninen ympäristö on alakulttuuriteorian tärkeimpiä käsitteitä ja alakulttuurien olemassaolon yksi lähtökohta. Poliittisista ja yhteiskunnallisista virheistä ja epäonnistumisista juontuneet pelko, epävarmuus ja vieraantuminen yhteiskunnasta ruokkivat alakulttuurien syntyä muodostamalla otollisen mahdollisuuden ja voiman muutokselle, jota tietyt alakulttuureiksi muodostuneet yhteisöt hyödynsivät. (Willis 1978: 174, 181.) Niin mopopojat, hipit, punkkarit ja joidenkin teorioiden mukaan myös metallimusiikkifanit muodostivat oman viitekehyksensä, alakulttuurin, joka tarjosi merkityksellisyiden tuntemuksia ja turvapaikan modernilta yhteiskunnalta. Mopopoikien alakulttuuri kesytti esimerkiksi villin, vieraan ja teknisen moottoripyörän symboliseen ihmiskäyttöön.

Alakulttuurit on määritelty nuorisoalakulttuureiksi. Nuorisoalakulttuurit omaksuvat ja uusintavat musikaalisia muotoja ja tyylejä identiteettinsä pohjaksi, ja näin tehdessään toteuttavat vastakulttuurista politiikkaa (Shuker 2013: 176). Uudenlainen populaarimusiikkityyli, joka syntyi ja vahvistui 1950-1960-lukujen taitteessa, alkoi ensi kertaa kulttuurillisista lähtökohdista erotella nuorison ja heidän vanhempiansa muodostamia yhteiskuntaryhmiä. Rock'n'roll ja uusi popmusiikki muodostivat sellaiset musiikkigenret, joiden kuulijakuntaa edustivat yksinomaan sen ajan nuoriso. Heidän vanhempansa ja vakiintunut yhteiskunta eivät kyenneet mukautumaan uudenlaisen musiikkityylin piirteille. Tämä johti siihen, että nuorisolle syntyi mahdollisuus oman, erillisen alakulttuurin muodostamiseen ja muodostumiseen, joka oli vallitsevasta valtakulttuurista erillinen alakulttuurinsa. (Willis 1978: 66.) Alakulttuurin kautta nämä alemman sosioekonomisen statuksen omaavat, yleensä siis nuoret, yksilöt pystyivät yhdessä ilmaisemaan omia sosiaalisen ja materiaalsen elämänsä kokemuksia.

Yksi oleellisimmista alakulttuurin omimista kulttuuriartikkeleista on musiikki. Musiikki on tärkeimpiä kulttuurin muotoja, joka määrittää eliitin kulttuurimuotoja, mutta myös keskeisin tekijä populaarien alakulttuurien muodostuksessa (Savage 2006:161). Suurin osa kulttuurintutkimuksen käsittelemistä alakulttuureista omaa yhteyden johonkin nuorisomusiikkiin. Musiikin täyttäminen uusilla ja poikkeavilla merkityksillä on tyyppiesimerkki alakulttuurin antihegemonistisesta toiminnasta. Musiikin merkitystä on analysoitu hegemonian näkökulmasta aiemmin niin, että musiikki häiritsee ja siirtää yksilöiden huomion muualle yhteiskunnan ongelma- ja kehityskohteista (Kotarba & Vannini 2009: 76). Oimalla musiikin yhdeksi alakulttuurin piirteistä, antaa alakulttuuri tälle aiemmin hegemonistisia piirteitä omanneelle kulttuuriartikkelille uusia, vastahegemonisia merkityksiä.

Kritiikki valtakulttuuria kohtaan ei olekaan välttämättä konkreettista valtakulttuurin hegemonian kiistämistä ja vastustamista. Hegemonian vastustus alakulttuurissa ilmenee alakulttuurin 'tyylissä'⁸. Tyyli merkitsee alakulttuurisia (tai minkälaisen kulttuurin tahansa) tyyllisiä kokonaisuuksia, jotka ilmaisevat yksilön tiedostettuja tai tiedostamattomia kulttuurikohtaisia valintoja (Hebdige 1979: 101). Näihin tyylivalintoihin kuuluvat yksilön vaatetus, musiikkityyli, tanssityyli, jne. Tyyli muodostuu näistä (ala)kulttuurisista tyyllillisistä kokonaisuuksista ja valintojen summasta, joihin lukeutuvat myös tyylivalintoihin liittyvät merkitykset. Alakulttuurin tyyli on tiedostettua. Siinä tyyli muokkautuu alakulttuurin mukaisesti yksilön tiedostaessa nämä tyyllilliset valinnat (ibid.).

Tyyliin ja sen kautta tapahtuvaan hegemonian haastamiseen liittyy kamppailu kulttuurin merkeistä ja merkityksistä. Saman yhteisön jäsenet antavat eri merkityksiä samoille kulttuuriartikkeleille, ja noiden merkitysten hallintaan liittyy myös hegemoninen valtakamppailu. Alakulttuuri antaa erilaisia merkityksiä hakaneuloille, moottoripyörille, hiusgeeleille tai konserttisalin käyttötarkoituksille kuin hallitseva luokka. (Hebdige 1979: 17.)

Alakulttuuri, tyyli ja merkitykset lomittuvat ja limittyvät käsitteinä näin toinen toisiinsa. Tyyli alakulttuurissa on täynnä konsensuksesta poikkeavia merkityksiä eri kulttuuriartikkeleille, mikä haastaa koheesion, hiljaisen enemmistön ideologian ja myytin konsensuksesta (Hebdige 1979: 18). Tämä alakulttuurin tyyllinen merkityskamppailu vallitsevasta diskurssista ja ideologiasta haastaa normatiivisen hegemonian, ja uhkaa sitä. Tämä hegemonian haastaminen voi käsittää tiedostamatta tai tiedostaen kiellettyjen sisältöjen käsittelyä julkisesti, kiellettyjen toimintatapojen käyttöönottamista, tai molempia (emt: 91-91).

Metallimusiikki käsittelee esimerkiksi black metallin genressä saatananpalvontaa ja doom ja death metallien piirissä monipuolisesti kuolemaa, mitkä substanssin tai näkökulmansa puolesta voivat olla poikkeuksellisia ja vaiettuja vallitsevassa yhteiskunnassa. Metallimusiikin shokeeraava ulottuvuus ilmenee siis sen käsittelemissä aihealueissa. Toisaalta metallimusiikkikonserteissa esityksiin liittyy voimakas fyysisyys moshpittien muodossa. Black metallin konserteissa esiintyjät saattavat viskoa runsaastikin teko- tai aitoa verta yleisön niskaan. Nämä ovat alakulttuuriteorian näkökulmasta vallitsevaa diskurssia haastavia merkityksiä, joita metallimusiikki määrittää esimerkiksi verelle. Konserttikäyttäytymiseen moshpitiit muodostavat yhteiskunnallista käyttäytymistä ja soveliaisuutta rikkovan käyttäytymismallin.

Alakulttuuri on sorrettujen tai ulkopuolelle suljettujen sosiaalisten ryhmien muodostama kulttuuri, joka valikoi, kehittää tai muokkaa luovasti ympäristönsä piirteitä omaan käyttöönsä luoden oman

---

⁸ Englanniksi *style*.

kulttuurinsa (Willis 1978: 170). Nämä alakulttuurit eivät noudata yhteiskunnan yleisiä normeja orjallisesti. Alakulttuuri kritisoi vallitsevaa kapitalistista sosiaalista järjestelmää objektien, tyylin, ajattelun ja tietoisuuden aktiivisella muokkaamisella ja muuttamisella. Alakulttuurin oman kulttuurin kentän dynaamisella ja aktiivisella muokkaamisella alakulttuuri saa voiman omalle argumentilleen. (emt: 171-172.) Tällä oman kulttuurisen kentän muokkaamisella itsessään alakulttuuri iski kulutushyödykemarkkinoiden logiikkaa vastaan tekemällä hyödykkeistä omaan kulttuuriinsa sopivia. Tästä esimerkkeinä toimivat niin punkkareiden hakaneulan luova käyttö sekä 1960-luvun brittiläisten moottoripyöräpoikien mopojen käyttö oman kulttuurinsa korostamiseen.

Hippiliike oli tyyppiesimerkki alakulttuurista, jonka kulttuuriset piirteet ja ominaisuudet itsessään haastoivat vallitsevan kulutusyhteiskunnan toimintalogiikan, rationaalisuuden, teknillisyyden ja byrokratian. Hipit olivat hedonistisia hetkessä eläjiä, jotka olivat muita todennäköisemmin työttömiä, yhteiskunnan ulkopuolelle tai reunoille jääneitä tai jättäytyneitä selviytyjiä. Hippiliikkeen alakulttuurin edustajat tarkastelivat ympäröivää yhteiskuntaa luonnonmukaisen⁹ individualismin ja intensiivisen hengellisyyden kautta, mihin usein myötävaikutti huumausaineiden käsityskykyä laajentaneet ominaisuudet. Hipit haastoivat rationaalisen ja konventionaalisen ajan käsitteen keskittymällä hetkeen, tähän päivään, ja luopumalla teknologian ja kapitalistien luomasta ajankulun käsityksestä. Yksilöllisen ja rikkaan kokemuspohjan kautta hippiliikkeen yksilöt näkivät ja kritisoivat konventionaalista todellisuutta, kyseenalaistaen kehityksen kehityksen itsensä vuoksi, teknologian nousua sekä modernien instituutioiden etäisyyttä ihmisten tarpeista. (emt: 172-174.) Hippiliikkeen alakulttuurimaisuus tuli voimakkaasti tästä valtakulttuurin vastaisuudesta.

Alakulttuuri on refleksiivinen yhteisö. Refleksiiviset yhteisöt ovat jatkuvasti aktiivisia, kehittyvät ja ovat tietoisia omasta itsestään. Refleksiivisyys merkitsee oman olemassaolon ja toiminnan arviointia niin yhteisön jäseneltä kuin yhteisöltä. Yhteisö arvioi toimintaansa suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan ja muihin alakulttuureihin ja vastaavan kaltaisiin yhteisöihin. Yksilö ei synny tai kuulu automaattisesti refleksiiviseen yhteisöön, vaan heittäytyy ja valikoi itse alakulttuurin, johon liittyy. Itse yhteisö on ajallisesti ja sijainnillisesti pitkäaikainen ja laaja-alainen yhteisö, joka kehittää itseään ja problematisoi omaa olemassaoloaan paljon perinteisimpiä yhteisöjä ja kulttuureja useammin. Refleksiivisen yhteisön jäsenistölleen ja yhteiskunnalle muodostamat tuotteet ja 'työkalut' ovat

---

⁹ Luonnonmukainen (tai orgaaninen) merkitsee kulttuurisessa tai yhteiskunnallisessa kontekstissa käsitystä yhteisöstä integroituna, merkityksellisenä kokonaisuutena. Tällaisessa orgaanisessa yhteiskunnassa kulttuuri tähtäsi harmooniseen täydellisyyteen hierarkkisessa yhteiskunnassa, sekä utopiaan, jossa ero työn ja vapaa-ajan välillä kumottaisiin. (Hebdige 1979: 6.)

harvemmin materiaalisia ja useammin abstrakteja sekä kulttuurisia tuotteita. (Kahn-Harris 2007: 142.)

Metallimusiikkiyhteisö on sangen hyvä esimerkki refleksiivisestä alakulttuurista, ja tämän määritelmän perusteella voidaan alustavasti myös määritellä alakulttuuriksi. Metallimusiikkifaniksi ei synnytä, eikä kukaan voi määrätä yksilöä olemaan metallimusiikin kuuntelija. Päinvastoin. Metallimusiikkifanit debatoivat myös siitä, miten autenttinen ja oikeanlainen metallimusiikki on, minkälaista musiikkia kunkin metalligenren edustajan tulisi soittaa, ja onko sen kuunteleminen ja tukeminen hyväksyttävää vai kyseenalaista koko metallimusiikkikulttuurin näkökulmasta. Metallimusiikkiyhteisö on siis lähtökohtaisesti refleksiivinen alakulttuuri.

Paul E. Willis (1978: 182) totesi alakulttuurinomaisten ryhmien muodostumisesta seuraavasti:

”Heidän [moottoripyörä- ja hippikulttuurit] maallinen myrkky paljasti porvarillisen yhteiskuntajärjestyksen teennäisyyden ja illuusiot, ja salli niiden kulttuuripiireissä oman tuotannon, joka läpäisi ja näytti vallankumouksellisuuden mahdollisuuden pienessä, yksityiskohtaisessa ja jokapäiväisessä.”¹⁰

Alakulttuuri on vallitsevan hegemonian tyylillisillä valinnoillaan haastava nuorisokulttuuri, jonka jäsenistö kuuntelee yleensä tiettyä musiikkityyliä, ja jotka tyypillisesti kuuluvat yhteiskunnan marginaaliin. Kulttuurisen aktiviteetin ja toiminnan korostamisessa näkyy demokraattisen maailman ihanne. Todellisen politiikan olisi kummuttava tavallisista ihmisistä, kulttuuripolitiikasta ja alakulttuuripolitiikasta. Alakulttuurit toteuttavat teoriassa demokraattisen elämän ihannetta, ja ovat vahvasti tämän alakulttuuri-identiteetin kautta osa poliittista, vaikkei alakulttuurin toiminta välttämättä suoraan vaikuttaisi yhteiskuntaan ja politiikkaan.

2.3.1. Alakulttuurinen pääoma

Bourdieuin määritelmässä kulttuuri on sellaista arvovaltaa ja pääomaa, jota keräämällä ja kartuttamalla yksilöt kasvattavat omaa merkitystään ja arvoaltaansa (Bourdieu 1993). Kuten kaikkien yhteisöjen ja yhteiskuntien toiminnassa, myös kulttuuripiireissä ja kulttuurin piirissä yksilöt keräävät ja sijoittuvat suhteessa toisiinsa vallan ja pääoman määrän ja laadun perusteella. Kulttuuri on bourdieulaisessa ajattelussa yksi modernien yhteiskuntien pääoma, jota kartuttamalla yksilöt keräävät arvovaltaa ja menestystä itselleen suhteessa muihin. Tätä pääomaa kutsutaan kulttuuriseksi

---

¹⁰ Their profane acid scaled off the pretences and illusions of the bourgeois order and allowed new production in their own cultural fields to penetrate through and show the possibility of the revolutionary in the small, detailed and everyday (Willis 1978: 182).

pääomaksi (cultural capital), jota keräämällä yksilön merkitys kulttuurissa tai alakulttuurissa kasvaa. (Kahn-Harris 2007: 121; Purhonen 2014.)

Alakulttuurinen pääoma on alakulttuurin hierarkiassa ja asemaeroissa käytettävää kulttuurista pääomaa. Alakulttuurista pääomaa ovat esimerkiksi alakulttuuriin kuuluvan vaatetuksen autenttisuus, levykokoelmansa laajuus tai kasvomaalausten voimakkuus ja laajuus. Mitä enemmän alakulttuuriin kuuluva henkilö omaa alakulttuurista pääomaa, sitä voimakkaammin hän kuuluu alakulttuuriin ja on sen sisäisessä hierarkiassa korkealla ja erottautuu muista alakulttuuriin kuuluvista, että ennen kaikkea alakulttuurin ulkopuolisista henkilöistä. (Kahn-Harris 2007: 121.)

Kahn-Harris (2007: 122-130) määrittää alakulttuuriselle pääomalle kaksi muotoa: arkipäiväisen ja normeja tai sääntöjä rikkovan alakulttuurisen pääoman. Arkipäiväinen alakulttuurinen pääoma merkitsee alakulttuurin jäsenten kollektiivisen toiminnan tuloksena tapahtuvista arkipäiväisistä teoista syntyvää alakulttuurin voiman esiintuomista. Arkipäiväinen alakulttuurinen pääoma on ajan myötä alakulttuurin kehittämiseen tähtääviin käytäntöihin ja toimiin investoimisesta kerääntynyttä pääomaa. Arkipäiväisillä, alakulttuurin kehittämiseen ja ”tuottamiseen” tähtäävillä teoilla yksilö ja ryhmät tekevät alakulttuurinsa puolesta sellaista työtä, joka kehittää sekä hyödyttää itse alakulttuuria, ja kerryttää kovan työn myötä tekijöilleen myös alakulttuurista pääomaa alakulttuurin sisällä jäsenillensä arvostuksen, arvovallan ja mahdollisesti muunkin pääoman muodossa. Esimerkiksi metallimusiikin historian tuntevia kuten laajasti genren tuntevia arvostetaan alakulttuurin piirissä. Toisaalta metallimusiikkiin panostaminen soittamisen, tuottamisen tai bändin kokoamisen muodossa ovat sellaisia arkipäiväisen alakulttuuripääoman muotoja, joita usein metallimusiikkialakulttuurin piirissä arvostetaan korkealle.

Siinä missä arkipäiväinen alakulttuurinen pääoma oli kollektiivisen toiminnan ja kollektiivin kehittämisen kautta kertyvää pääomaa, transgressiivinen, eli niin sanottu rajoja rikkova alakulttuurinen pääoma merkitsee sellaista kulttuurisen pääoman muotoa, jota kerrytetään radikaalin individualistisen toiminnan kautta. Transgressiivista alakulttuurista pääomaa on yksilöllisen ja poikkeuksellisen toiminnan kautta alakulttuuriin vaikuttava toiminta, joka haastaa, kehittää ja innovoi alakulttuuria. Transgressiiviseen alakulttuuriseen pääomaan liittyy tällöin tavoite olla erilainen, haastaa ja rikkoa hyväksytyjä normeja, jolloin transgressiivinen pääoma on ennen kaikkea alakulttuurin eliitin ja eliittiin haluavien pääomaa. Transgressiivinen alakulttuurinen pääoma on tabujen paljastamista, normien purkamista, uuden kehittämistä ja lainaamista muista alakulttuureista omaan alakulttuuriin. (Kahn-Harris 2007: 127-128.)

Alakulttuurin jäsenelle on mahdollista kerryttää pelkästään transgressiivistä tai arkipäiväistä alakulttuurista pääomaa tai molempia yhtä aikaa. Tavallaan alakulttuuristen pääomien keskinäiselle ja samanaikaiselle olemassaololle on tärkeä merkityksensä koko metallimusiikkialakulttuurin säilymiselle: siinä, missä metallimusiikkikulttuuri on varsin konservatiivinen, on se omaksunut paljon muilta musiikkityyleiltä vuosikymmenien saatossa, ja se muuttuu kaiken aikaan. Metallimusiikin piirissä operoivat siis samaan aikaan perinteiset ja innovatiiviset metallimuusikot ja metallimusiikin kuluttajat, jotka toisaalta säilyttävät kuuntelutottumuksillaan olemassa olevaa kulttuuria, ja toisaalta uudistavat sitä omaksumalla uutta olemassa olevan metallimusiikkialakulttuurin piiriin.

Kun metallimusiikkiihteisö tarjoaa sellaisia kokemuksia, jotka kartuttavat niin transgressiivistä, kuin arkipäiväistäkin pääomaa, on metallimusiikki tehokas tapa mukautua ja vastata modernin yhteiskunnan ongelmiin ja haasteisiin. Metallimusiikkiihteisön jäsen vastaanottaa kulttuuriin kuulumalla ja yhteisössä toimimalla arkipäiväistä pääomaa, jota pystyy käyttämään modernissa yhteiskunnassa osallistuakseen sen toimintaan yhteiskuntakelpoisena ja siihen lukeutuvana yksilönä. Toisaalta metallimusiikkikulttuuri tarjoaa sellaista transgressiivistä pääomaa, jonka avulla yksilö pystyy kestämaan modernin yhteiskunnan luomat paineet, vieraantumisen ja fragmentaation mahdollisuuden. Metallimusiikkia kuuntelevalla on mielekästä tehtävää ja kuunneltavaa osana modernia yhteiskuntaa, ja toisinaan metallifani pääsee huutamaan ja moshamaan turhautumisensa ja mahdollisesti ahdistuksensakin metallikeikoilla puhtaaksi. Metallimusiikkialakulttuurin vaikutus on kaksinainen jäseneensä ja tämän suhteeseen moderniin, ympäröivään yhteiskuntaan. (Kahn-Harris 2007: 159.)

2.3.2. Kulttuurintutkimuksesta lyhyesti Suomessa alakulttuuriteorian näkökulmasta

Suomalaiset tutkijat ja akateemikot innostuivat 1970- ja 80-luvuilla ranskalaisen sosiologin Pierre Bourdieun sosiologian teorioista sekä erityisesti distinktiotutkimuksesta, mikä vaikutti osaltaan suomalaiseen kulttuurintutkimukseen sekä siitä kirjoittamiseen. Tuosta tutkimusperinteestä kumpusi myös väittely Bourdieun (1984) teorian soveltuvuudesta Suomeen. Klaus Mäkelä (1985) näki, ettei Suomessa voi esiintyä bourdieulaisen ajattelun kaltaisia kulttuurisia distinktioita, makuja ja eri elämäntyylien eriytymisiä, kuten esimerkiksi Bourdieun kotimaassa Ranskassa. Suomessa ei Mäkelän mukaan ole riittävästi sellaisia kulttuurisia artikkeleita ja objekteja, joiden suhteen syntyisi riittävästi distinktioita. Suomi on siis tämän ajatuksen perusteella kokonsa ja kielialueensa spesifioitumisen puolesta homogeeninen maa, mitä tulee kulttuuriin distinktioihin.

Suomalaista yhtenäiskulttuurin asemaa leimaavat pyrkimys yhteiskuntaluokkarajojen häivyttämiseen toisen maailmansodan jälkeen, aatellisen yläluokan puute, jossa ylhäisö olisi päässyt jakamaan ja

määrittämään yhteiskunnan kulttuurista pääomaa sekä korkeakulttuurista makua, sekä puute työväenluokan tietoisesta eriytymisestä vahvan vastakulttuurisen identiteetin muodossa. (Purhonen 2014: 22.)

Luokkajakojen ja -tietoisuuden säilyminen nuorten piirissä sävyttää sen sijaan alakulttuuriteorian pääargumenttia. Vaikkakin toisen maailmansodan jälkeen läntisessä Euroopassa ja Yhdysvalloissa puhuttiin yhteiskuntaluokkien häviämisestä, todettiin jo 1960-luvun lopulla, että käsitys luokattomasta ('classless') nuorisosta ei pitänyt paikkaansa (Hebdige 1979: 74). Alakulttuuriteoria perustuu hegemonian käsitteeseen ja hegemoniseen kamppailuun vallitsevasta diskurssista ja ideologiasta. Alakulttuureissa vaikuttavat, ennen kaikkea työväenluokkaiset, nuoret määrittävät omilla kulttuuriartikkeleihin lataamallaan merkityksillään vallitsevaan diskurssiin. Tässä modernissa yhteiskunnassa yhteisön ulkopuolelle jääneet nuoret joutuivat rakentamaan identiteettiään ja maailmankuvaansa alakulttuurin, eikä ensisijaisesti yhteiskuntaluokan kautta, vaikkakin alakulttuuri määrittyy yhä edelleen luokkaidentifikaationkin kautta (Hebdige 1979: 74.)

Väite suomalaisen työväenluokkaisen vastakulttuuri-identiteetin puutteesta on tarkastelun arvoinen tämän tutkielman kannalta, sillä lähtökohtana on analysoida metallimusiikin kuuntelijoita ala- ja vastakulttuuriteorian näkökulmasta. Luokkajakojen häviämisestä on puhuttu pitkin 2000-lukua, mutta yhteiskuntaluokat värittävät edelleen yhteiskunnallista keskustelua. Myös alakulttuuriteorian näkökulmasta on edelleen relevanttia painottaa yhteiskuntaluokkaa alakulttuurin määrittävänä piirteenä (Hall & Jefferson 2006, xvi).

2.3.3. Metallimusiikin ongelmallinen asema alakulttuuriteoriassa

Metallimusiikki on ollut vaikea pala analysoitavaksi alakulttuuriteorian näkökulmasta. Metallimusiikki oli työväenluokkaisten nuorten kuuntelema musiikkityyli alun alkujaan 1970- ja 1980-lukujen Isossa-Britanniassa ja Yhdysvalloissa. Metallimusiikki on kohahduttanut ja noussut keskustelunaiheeksi etenkin 1980- ja 1990-luvuilla, mutta yhä edelleen varsinkin konservatiivisemmin ajattelevat kritisoivat metallimusiikkia, sen edustamia arvoja sekä ruokkivat mielikuvaa sen haitallisesta vaikutuksesta yhteiskuntaan, kuten tutkimuksen johdannossa todettiin.

Metallimusiikki vaikuttaa näin nopealla vilkaisulla toki täyttävän alakulttuurin kriteerit: metallimusiikilla on musikaalista merkitystä ja vaikuttavuutta kulttuurin piirissä, se on saanut osakseen massojen kiinnostuneisuutta, ja sitä ympäröivät moninaiset sosiaaliset suhteet. Tyypillisesti metallimusiikkialakulttuurin jäsenet ovat työväenluokkaisia, valkoihoisia, nuoria miehiä, jotka identifioituvat falliseen kitarakuvastoon, lihaksikkuuteen ja yleisesti maskuliinisuuteen. (Shuker 2013: 102.)

Tulen osoittamaan tässä luvussa, että tämä perinteinen kuva metallimusiikkifaneista on ongelmallinen nykytilanteen kannalta, mikä aiheuttaa myös ongelman metallimusiikin alakulttuuristatuksen suhteen.

Alakulttuuriteorian kannalta heavy metallin todetaan olevan alakulttuurien joukossa korkeintaan marginaalinen merkitykseltään, ellei jopa käsitteellisesti näkymätön (Brown 2003, 209). Määritelmällisesti näkökulman voi teoriapohjaisesti asettaa kyseenalaiseksi, sillä alakulttuuriteorian mukaan alakulttuuri syntyy yhteisön tai ryhmän elämäntavasta, johon sisältyy tietty tyyli. Alakulttuuriteoriat ovat analysoineet rastojen, punkkareiden ja hippien kaltaisia alakulttuuriryhmiä, joiden yhdistävinä tekijöinä ovat olleet alakulttuurien jäsenten nuori ikä, ryhmäidentifikaation pohjautuminen tiettyyn musiikkityyliin, ryhmän jäsenten välinen positiivinen suhtautuminen toinen toisiinsa, samansuuntainen pukeutumistyyli sekä ennen kaikkea erilaisuuden korostaminen ja korostuminen alakulttuurityylin poikkeavissa yksilöissä ja ryhmissä. (Weinstein 2000: 98.)

Alakulttuuri muodostuu ja muodostaa itse itseään ja itsestään. Se luo tyylin, josta tulee musikaalisen muodon vertauskuva yleisössä, joka kuluttaa runsaasti kyseistä tyyliä. Metallimusiikin suurkuluttajat muodostavat alakulttuurin ja sen tyylin, alkavat toimia tuon tyylin mukaisesti ja muodostuvat ja muodostavat tällöin osaksi alakulttuuria. Alakulttuuri on aina vain osa laajempaa tiettyä musiikkityyliä kuluttavaa yleisöä. Alakulttuuriin kuulumisen aste on riippuvainen tällöin intensiteetistä, ajankäytöstä ja tyylin omaksumisesta suhteessa laajempaan kyseistä musiikkityyliä kuuntelemaan yleisöön. (Weinstein 2000: 98.)

Metallimusiikkikulttuurin alakulttuurin koostumus siis luonnollisesti pystyy vaihtelevaan ajasta ja paikasta riippuen. Metallimusiikki saa eri aikoina eri paikoissa erilaista mielenkiintoa ja eri mielenkiinnon asteita osakseen. Metallimusiikkia kuunteleva yleisö saattaa esimerkiksi tunnetumpien ja populaarimpien yhtyeiden esiinmarssin ja suosion aikana olla koostumukseltaan heterogeenisempi ja laajempi kuin esimerkiksi metallimusiikin synnyn aikana, jolloin vain homogeeninen sekä tyyllittelevä alakulttuuri saattoi olla metallimusiikin kuluttajakunnasta merkittävin ja suurin ryhmä. Teoria ei huomioi tässä yhteydessä riittävästi mahdollisuutta, jossa alakulttuuri uusiutuu ja muuttuu. Metallimusiikki on lyhyen esilläoloaikansa ja kehityksensä aikana muuttunut ja laajentunut merkittävästi niin yhtyeiden määrän, uusien metallimusiikkityylien kuin yleisen kiinnostuksen muodossa. Tämä on mahdollistanut uusien yleisöjen ja laajemman suosion karttumisen, joka on merkittävästi muuttanut koko metallimusiikkikulttuuria. Väistämätöntä onkin, että itse alakulttuurikin muuttuu, kun metallimusiikkialakulttuurin perinteiset jäsenet eivät välttämättä omaakaan enää koko alakulttuurityylin tyyppiominaisuuksia. Nuoret, työväenluokkaiset miehet eivät

välttämättä olekaan enää koko metallimusiikkialakulttuurin tyypillisimmät tai kenties enää ainoatkaan alakulttuurityylitelijät.

Tämän vuoksi koko käsitys metallimusiikin alakulttuurin leimasta onkin kiistetty alakulttuuriteorian kritiikissä: heavy metalli ei täytä alakulttuurin käsitteen edellytyksiä alakulttuuriteoreetikkojen mukaan (Brown 2003, 209). Ensinnä, se ei ole lukeutunut alakulttuureiksi käsitettyihin kulttuureihin ja toiseksi, kun sitä on tutkittu alakulttuurina, se hylättiin yhteiskunnallisista tekijöistä johtuen epäautenttisenä alakulttuurina.

Alakulttuuriteoria on teoreettispoliittinen tai -yhteiskunnallinen kehys, jolla pystytään luokittelemaan radikaaleja kulttuuriaktiiviteetteja, eikä raskas heavy metalli täytä tuon kuvauksen edellytyksiä. Ongelmana on, että tämä kehys pohjautuu melko keksittyyn ajatukseen siitä, että kapinoivaa luokkaa määrittävä käyttäytymismalli olisi tyylin mukauttaminen¹¹ kulutushyödykkeisiin tai hyödykkeisiin yleensä. Vaikka kaikkikin työväenluokkainen nuoriso kärsisi rakenteellisesta ahdistuksesta, vain osa ilmaisee vastarintaa luovan ja luokkasidonnaisen vapaa-ajan kulutuksen kautta. (Brown 2003, 209.)

Tällaiseen sorrettiin työväenluokkaiseen nuorisoon kuuluva yksilö on itse asiassa sorretussa suhteessa kulutushyödykemarkkinoihin aivan kuin mihin tahansa muuhun sosiaalista kontrollia harjoittavaan instituutioon. Toisaalta tämä nuorison vastarinta tätä sortoa vastaan on samojen kulutushyödykemarkkinoiden vaikutusvallan alla, jotka heitä sortavat, heidän identifioituessaan sellaisen alakulttuurin kautta, joka mukauttaa heidän tyyliinsä tämän kulutushyödykemarkkinan kautta noudattaessaan sen lainalaisuuksia. (Brown 2003, 210.)

Nuorisoryhmien muodostamat alakulttuurit eivät kuitenkaan välttämättä vastusta tai kiistä riippuvuutta ja tietynlaista alistaisuuttaan kulutushyödykemarkkinoille. Mopopojat pitivät konservatiivista ja konventionaalista työntekemisen ideologiaa annettuna ja hyväksyttävänä. Ihmisen osa oli työntekemisen kautta muodostaa arvo omalle ekonomiselle sijainnilleen yhteiskunnassa, minkä myötä hän pystyi hankkimaan ansaitsemallaan pääomalla haluamiaan kulutushyödykkeitä. (Willis 1978: 48.) Metallimusiikkialakulttuurin esikuvana toiminut mopopoikien alakulttuuri ei toki ollut sillä tavalla konventionaalinen, että se olisi lukeutunut osaksi liberaalia ja konventionaalista yhteiskuntaa, vaan laajempi yhteiskunta hylki näitä ulkoisilta piirteiltään ja käytökseltään poikkeuksellisia yksilöitä.

Mopopojat pyrkivät murtamaan ja pysäyttämään porvarillisen, teollisen ja kapitalistisen käsityksen mukaisen ajan kulun. Uuden populaarimusiikin omaksumisen myötä musiikki kykeni murtamaan

---

¹¹ Stylization

jokapäiväisen elämisen ajan rytmin. Kulttuuri ei pyrkinyt hättämään kausaalisuuksien tai asioiden loogista jatkumoa. Mopopoikien alakulttuuri kulminoitui elämiseen, konkreettisen kokemiseen ja asioiden autenttisuuteen ajattomassa maailmassa, jossa ajattomuus viittasi järjestelmällisen, rationaalisesti edenneen maailmanajan kiistämiseen. (Willis 1978: 78.) Rock'n'roll-musiikin rytmitys ja moottoripyörien meteli ja käyttö sallivat johdonmukaisesti etenevän ajan katkaisemisen ja katkeilemisen. Myöhemmin tätä logiikkaa kapitalisen ja porvarillisen johdonmukaisen ajankulun haastamisesta tuli jatkamaan metallimusiikkikulttuuri.

Alakulttuurin tulee siis välttää kulutushyödykemarkkinoiden hyväksikäyttöaiheet pysyttelemällä erossa markkinoiden, median ja epäradikaalin enemmistön ihanteista ja arvoista omassa alakulttuurissaan (Brown 2003, 210). Toisaalta tämä on valtakulttuurin kapitalististen kulutushyödykemarkkinarakenteiden strategia: alakulttuurin tyyli on omaksuttava riittävästi myös kulutushyödykemarkkinoinnissa, jotta markkinat voivat tuottamissaan hyödykkeissä uusintaa kyseisten hyödykkeiden merkityksiä, jotta alakulttuurityylittelijät kehtaisivat ostaa niitä (Hebdige 1979: 95). Alakulttuurista tulee osa markkinayhteiskuntaa ja valtakulttuuria. Alakulttuurin hegemonianvastaisuus häviää.

Dilemma on oikeastaan sisäsyntyinen alakulttuuriteoriassa. Alakulttuurin jäsenten tulisi omia valtakulttuurin kulttuuriartikkeleiden merkityksiä oman ideologiansa mukaisiksi ja tällä tavoin haastaa vallitsevaa hegemoniaa. Toisaalta musiikkityylilajin rajaama alakulttuuri on kulutushyödykemarkkinoiden toimintalogiikan armoilla: markkinat tuottavat uusia kulttuurituotteita, antavat niille uusia merkityksiä ja myyvät niitä alakulttuurin jäsenille. Kysymys on siinä, että mukautuuko alakulttuuri valtakulttuurin hegemonialle.

Alakulttuurin käsite sisältää oletuksen, jopa fantasian, markkina- ja mediavapaasta alueesta, minkä alakulttuurinen taisto on voittanut taistelussa valtavirtaan mukautumista vastaan. Brown määrittää (Brown 2013, 210) kuitenkin nuorison kulutushyödykkeisiin perustuvan tyylittelyn paljon moninaisemmaksi, ja alakulttuurityylejä onkin hänen mukaansa yhtä paljon kuin on eri kulutushyödykemarkkinoita erittelemään niitä. Alakulttuurimarkkinoiden määrittelyn kriteerit ovatkin alakulttuuriteoriassa oleellisin asia, sillä alakulttuuriin kuulumisen määrittäminen siihen identifioitumisen kautta tyylittelyn ja tyylin mukauttamisen käytäntöjen avulla. Tällöin luokan ja identiteetin määrittely muodostuu paljon monimutkaisemmaksi kuin perinteisesti alakulttuuriteoriat esittävät asian.

Tyyli on avainkäsite ratkaisemaan ongelman kulutushyödykemarkkinoiden tuottamien hyödykkeiden ja alakulttuurien niille määrittämien käyttötarkoitusten välillä (Hebdige 1979: 103). Mikäli

alakulttuuri pystyy yhdistämään kulttuurihyödykkeet tyyliinsä oman tyyliinsä ehtojen mukaisesti, on alakulttuuri onnistunut tehtävässään uudelleenmäärittää hyödykkeen merkityksen, haastaen tällöin vallitsevan ideologisen käsityksen kyseisen tuotteen merkityksestä. Alakulttuuri asettaa määrittelyehdot merkityksille kulutushyödykemarkkinoilla.

Heavy metalli on selkeä alakulttuurillinen esimerkki, jossa alakulttuuri määrittyy alakulttuurin kulutushyödykemarkkinoiden kautta. Kulutustyyllittely heavy metallikulttuurissa kristallisoituu kollektiivisessa sijoituksessa 'fantastiseen maskuliinisuuteen', jonka mahdollistaa omistautuneet levytysteollisuusmarkkinat, konsertit ja muut metallimusiikin ympärillä pyörivät toiminnot. Brownin argumenttia tukee juurikin metallimusiikkimarkkinoiden kehitys, joka vastavuoroisesti muokkaa alakulttuuria itseään. (Brown, 2003, 210.) Metallimusiikin piirissä alakulttuuri ja levyteollisuus sekä markkinat elävät symbioosissa, jossa kulutushyödyketarjonta uusintaa alakulttuuria.

Heavy metallimusiikkikulttuuria ei kykene tämän vuoksi pitämään alakulttuurina. Raskas metallimusiikki on mielletty kulttuuriksi, joka on avoin nuorisokulttuurillisille valinnoille, mutta joka ei ole alakulttuurillisille tyyllittelijöille¹² tarkoitettu. Metallimusiikki mielletään kulutuskulttuurin alamuotona, missä voidaan havaita oma erillinen kulutusmarkkina-alue. Varsinkin 1970- ja 1990-lukujen metallimusiikin syntymän ja kultakauden jälkeen metallimusiikin merkityksiä ja laajempaa diskurssia uudentava voima on tähän päivään tullessa heikentynyt. Kirkonpolttamiset ovat menneisyyttä, eikä saatananpalvontaa oteta enää vakavasti muuta kuin muutamissa black metallin alaryhmissä. (Brown 2003.)

Punk ja jopa rapmusiikki ovat omaksuneet vastarinnan käsitteen tehokkaammin kuin metallimusiikki, mikä johtuu osin metallimusiikin taiteellisesta puolesta sen pyrkiessä hallinnan ja vapauden väliseen itsekontrolliin itse musiikkityylissä. Tämä sama itsekontrolli ulottuu myös kokonaisuudessaan sen alakulttuuriolomukseen: metallimusiikki ei välttämättä aktiivisesti ja näkyvästi tuo esiin omaa vastarinnan ja vastakulttuurin imagoaan. (Kahn-Harris 2007: 48.)

Kun punk nähtiin nopeana ja innovatiivisena uuden aallon liikkeenä ja kulttuurina, nouseva metallimusiikkikulttuuri 1970-luvun lopussa ja 1980-luvulla mielletään enemmän nuorekkaana ja työväenluokkaisena konservatiivisuutena. Vielä tuolloinkaan ei kuitenkaan kyetty selittämään syytä metallimusiikkikulttuurin sisäiselle johdonmukaisuudelle, selkeälle identiteetille, rituaaleille ja käytännöille. Johdonmukainen poliittinen välinpitämättömyys voitaisiin mieltää potentiaalisesti

---

¹² Subcultural stylists.

uhkaavaksi yhteiskunnan stabiiliuden kannalta, mutta sekin uhka kuihtui kokoon metallimusiikin kuluttamisen myötä. (Brown 2003, 213.)

Lisäksi alakulttuuriteoria on esittänyt sodanjälkeiset alakulttuurit Britanniassa lähtökohtaisesti työväenluokkaisina, kun metallimusiikin kuuntelijoissa löytyy keskiluokkaisia ja työväenluokkaisia ihmisiä sekä opiskelijoita (Brown 2003, 214). Raskas metallimusiikki on myös poikkeuksellisesti perinteisistä alakulttuureista ainoa, joka on ilmaantunut erityisen musiikkityylilajin myötä (vertaa punk, modit, tedit, yms.). Musiikkityylilaji ilmaantui ja alkoi levitä sen kaupallistumisen ja kaupallistamisen kautta, jonka pyrkimyksenä oli miellyttää työväenluokkaisia ihmisiä (miehiä). (ibid.)

Ylipäätään itse musiikin roolin tunnustaminen alakulttuuriteorioissa on ollut ongelmallista ja häivytettykin. Alakulttuuriteorian alkuperäinen idea oli haastaa käsitys ”luokattomasta nuorisosta” ja osoittaa, että uusi nuorten sukupolvi tiedosti oman olemassaolonsa ja juurensa progressiivisen rokkimusiikin kautta. Alakulttuuriteorian pyrkimys olikin osoittaa, että valtavirtaa edustaneet keskiluokkaiset ihmiset, ja pelkästään keskiluokkaiset ihmiset, omasivat totaalisen erilaisen musiikkimaun ja -mieltymyksen kuin työväennuoriso. Erilaisten musiikkimieltymysten piti osaltaan vahvistaa käsitystä kahdesta eri käsityksmaailmasta valta- ja vastakulttuurien välillä. (Brown 2003, 215.)

Tämän vuoksi musiikin rooli alakulttuuriteorioissa onkin alimitoitettu ja häivytetty. Alakulttuuriteorioissa puhutaan tietenkin musiikista, mutta vähän on kirjoitettu siitä, kuinka ja miksi musiikki on merkittävässä roolissa alakulttuurin identiteetin muodostumisessa (ibid.). Tässä käsityksmaailmassa levyt ja levyteollisuus edustavat valtakulttuuria ja taloudellisesti hallitsevan luokan ideologiaa. Alakulttuuriteorian mukaan kaikki hallitsevan luokan ja työväenluokkaisen alakulttuurin väliset suhteet ovat riistäviä ja alistavia suhteita, jolloin myös levyteollisuus pohjimmiltaan hyötyy ja riistää työväenluokkaa (Brown 2003, 216). Alakulttuurin edustajat suhtautuvat kulutushyödykemaailmaan niin, etteivät lopulta raha tai markkinat kykene säätelemään mitä ja miten alakulttuurin jäsenet käyttävät hyödykkeitä, ja miten ottavat niitä käyttöön. Alakulttuurin edustajat pyrkivät merkityksellistämään kulttuurituotteita omista lähtökohdistaan.

Tyylin kaupallistuminen on yleensä mainittu käännekohtaksi, jossa tyyli eroaa alakulttuuristaan erotessaan sen luonteesta ja alkuperäisestä tarkoituksesta kaupallisuuden edessä. Mutta kaupallistumista voidaan pitää myös luontevasti merkinä tyylin ja sen alakulttuurin merkittävyydestä, joka osoittaa sen arvon ja edustamiensa merkitysten sekä arvojen tärkeyden.

Hippiliike yhdisti 60-luvulla levyteollisuuden ja kulutushyödykemarkkinoiden ehdollistaman kuluttamisen sekä alakulttuurisen suhteen musiikin kuluttamisen tyylliseen käyttöön tavalla, joka muistuttaa raskaan metallimusiikin suhdetta liikkeen, musiikkituotannon ja tyyliinsä välillä (Brown 2003, 217; Willis 1978). Hippiliikkeen suosimien muusikoiden ja hippimusikoiden levytys- ja tuotantotavat pystyivät kiertämään musiikintuottajien asettamat lainalaisuudet ja kaupallisuuden yleiset ehdot, mikä mahdollisti sen, että musiikki palveli itse tyyliä ja alakulttuuria. Hippiliikkeellä oli alakulttuurina suora ja merkittävä vaikutus itse musiikkiin.

Itse metallimusiikkityylin syntyä on nähty kehitysvaihe, jossa hippiliikkeen ja ”moporokkarien” edustajat yhdistivät kulttuuriensa piirteitä, joista muodostui lopulta raskaan metallimusiikin nimellä kulkeva alakulttuurillinen tyyllittely (Brown 2003: 218). Puutteena tässä yhdentymisessä aiemmin selkeästi työväenkulttuuria ja vastakulttuuria alakulttuurina edustaneeseen hippiliikkeeseen oli nyt se, että raskas metallimusiikki kaupallistui tavalla, joka hukkasi kaiken vastakulttuurimaisuuden piirteet, ja mukautui musiikkiteollisuuden ja tuotantoyhtiöiden edustamaan keskiluokkaiseen maailmaan. Tästä konkreettisena esimerkkinä on metallimusiikin visuaalisuus. Metallimusiikin yhtyeillä on logoja kuin suuryrityksillä, joiden kautta yhtyeet identifioituvat ja erottautuvat muista yhtyeistä (Weinstein 2000, 27). Toisista yhtyeistä erottautumisen ohella yhtyeet erottautuvat logojen kautta myös eri genreihin ja genreistä. Doommetalliyhtye on visuaaliselta ilmeeltään erilainen kuin esimerkiksi black metalligenren yhtye. Raskas metallimusiikki ei omannut mitään radikaalia, jota perinteisesti alakulttuuriteorian määrittelemät alakulttuurit omasivat. Aiemmin radikaali ja vastakulttuuria edustanut rockyhteisö otettiin musiikkibisneksen haltuun. (Brown 2003, 219-220.)

Teorian mukaan raskaan metallimusiikin ongelma onkin se, että se aliarvostaa rockmusiikkia ja sen muodostamaa alakulttuurillista tyyllittelyä. Samalla se keskittyy viehättämään keskiluokan ja työväenkin luokan miehiä uudelleenkeksimällä ”villin miehisyyden” ja tuotteistetun machoilun. Tämä näkyy heavy metallin läheisessä suhteessa kovaan ääneen, olueen ja yhteisölliseen miehisyyteen. Alakulttuurin käsitteestä raskaan metallimusiikin yhteydessä onkin voitu täten perustellusti luopua viitaten sen julkiseen kuluttamiseen, ja miespuoliseen nuorisokeskeisyyteen, johon vetoaa passiivinen seksistisen massakulttuurin kuluttaminen. Hippiliikkeen sukupuolten ja seksuaalisuuden vapautuminen on muuttunut raskaassa metallimusiikissa seksistiseksi machoiluksi, jonka yleisönä ovat työväenluokkaiset miehet. Naisten puuttuminen, ja joissain tapauksissa ulossulkeminen, metallimusiikin piiristä ei sinällään itsessään ole alakulttuurin kannalta ongelma, vaan ongelma liittyy siihen, että mikäli metallimusiikki olisi alakulttuuri, on sen kulttuuriartikkeleista keskeisimmät, miehisuus, machoilu ja ’patriarkaalinen ideologia’ kaupallistettu ja otettu kulutushyödykemarkkinoiden hyötykäyttöön (Shuker 2013: 198-199).

Toisaalta jo pelkästään metallimusiikin määrittely yhtenä musiikin tyylilajeista osoittaa sen olevan jotakin enemmän kuin pelkästään kaupallinen, markkinoiden logiikkaa noudattava kategoria (Weinstein 2000, 7). Metallimusiikilla on selkeä äänimaailmansa, visuaalinen ilmeensä, joka toki vaihtelee eri alalajien välillä merkittävästikin, ja verbaalinen sisältönsä.

Kaupallistuminen sekä metallimuusikoiden professionalisoitumisen tavoite eivät myöskään välttämättä sodi alakulttuuriteoriaa vastaan. Todellinen panostaminen kulttuuriin ja sen tuottamiseen osoittaa sen, että kulttuurintuottajat ottavat taiteensa ja yleisönsä tosissaan. Metallimuusikoille kaupallistuminen ja ammattimainen toiminta kulttuurinpiirissä voi olla tavoite ja kunnia-asia, toisin kuin esimerkiksi punkkareille, joille moinen toiminta näyttäytyy itsensä myymisenä. Alakulttuurin arkipäiväistyminen, kaupallistuminen ja professionalisoituminen eivät ole metallimusiikissa häpeän ja itsensä myymisen merkkejä, vaan vakavasti ottamisen, itsensä arvostamisen ja alakulttuurin menestymisen merkkejä. (Kahn-Harris 2007: 64.)

Metallimusiikki on ongelmallisessa asemassa alakulttuuriteoreetikkojen silmissä suhteessaan itse alakulttuuriteoriaan. Kritiikin kohteena oleva voimakas kaupallisuus, kulutushyödykemarkkinoille antautuminen ja maskuliininen, epäautenttinen uhmakkuus ovat alakulttuuriteoriaa vastaan siinä, että näistä aineksista voitaisiin mieltää metallikulttuuri valtakulttuurihegemonialle vastaiseksi yhtenäiseksi alakulttuuriksi. Toisaalta metallimusiikki muodostaa selkeät rajat ja alakulttuuriset piirteet, jotta se voitaisiin mieltää alakulttuuriksi. Katson, että Willisin, Hebdigen ja Brownin esittämät väitteet metallimusiikin ”tyylittömyydestä” osoittavat lähinnä tutkijoiden tietämättömyyden metallimusiikin luonteesta. Vaikka tyylittely on luonnollisesti lainausta rock-, punk- ja blues-musiikeista, on metallimusiikki luonut omaa alakulttuurityylittelyä lainaamalla valikoituja osia muista musiikkityyleistä, luomalla omaa, ja yhdistelemällä tiettyjä sosiaalisia ryhmiä miellyttäneen musikaalisen kokonaisuuden näistä eri aineksista. Kuten kaikki muutkin alakulttuurit, metallimusiikki on lähtenyt rakentumaan pienestä, monet yhtyeet ovat omanneet pienen ja sitoutuneen kannattajakunnan, joka on omannut alakulttuurimaisia tyylittelypiirteitä, luonut sosiaalisia suhteita tuon ryhmän piirissä, ja kasvanut. Vasta suuremman suosion myötä metallimusiikki kaupallistui ja saavutti kulutushyödykemarkkinoiden kiinnostuksen, mistä sitä alakulttuuriteoreetikot kritisoivat.

Rock- ja bluesmusiikeista kasvanut metallimusiikki on musiikillisena alakulttuurina täyttänyt paikkansa eräänä pysyvimmistä ja kannattajakuntansa säilyttäneenä alakulttuurina jo pitkään (Weinstein 2000, 7). Kysymykseen siitä, ovatko heavy metalli ja raskas metallimusiikki alakulttuureja, ei nykyisen tietämyksen valossa kenties pysty vastaamaan. Perinteinen alakulttuuri se ei musiikkityylilajin epäradikaaliuden puolesta kenties ole, mikäli sitä verrataan esimerkiksi

punkmusiikkiin. Toisaalta se on yhtenäinen, yhteisön omia homologioita sisältävä alakulttuuri, jolla on vahva identiteetti ja tyyliyteltään melko selkeä rajapinta epäradikaalien valtaväestökulttuurien kanssa.

Tutkimukseni pohjautuu alakulttuuriteoriaan siitä näkökulmasta, että löytyykö metallimusiikin kuuntelijoiksi tunnustautuvista yhtenäistä arvo- ja asennemaailmaa sekä poliittisia ja yhteiskunnallisia mielipiteitä, jotka muodostaisivat koherentin ja selväpiirteisen ala- ja vastakulttuurin, joka voitaisiin identifioida alakulttuuriksi yhteisön jäseniä analysoimalla. Tutkimukseni pyrkii valottamaan sitä, löytyykö Suomesta näiden kriteerien mukainen alakulttuuriksi mielletävä metallimusiikkiyhteisö.

2.3.4. Alakulttuuriteorian kritiikki

Edellä metallimusiikin lukeutuminen yhdeksi alakulttuuriksi aiemman tutkimuksen ja alakulttuuriteorian perusteella tyrmättiin lähes täysin. Alakulttuuriteoriaa itsessään on jo kehittämisensä aikaan 1970-luvulla, että erityisesti 1990- ja 2000-luvuilla kritisoitu varsin jyrkästi. Ongelmallinen on jo lähtökohdaltaan alakulttuuriryhmien teoretisoitu koostumus: työväenluokkaiset valkoihoiset nuoret brittiläiset miehet ovat ainoa sosioekonominen ryhmä, joka muodostaa erilaisia alakulttuureja. Oli analyysin kohteena sitten modit, mopopojat, punkkarit, hevarit tai hipit, hyväksyttiin analyysiin ja tutkimuksen kohteeksi vain valkoihoiset nuoret miehet, jotka kuuluvat työväenluokkaan tai korkeintaan alempiin toimihenkilötehtäviin.

Ensimmäiseksi, naiset puuttuvat käytännössä kokonaan alakulttuuriteorian analyyseistä. Joko naista ei ole ymmärretty osaksi julkisen toiminnan piiriä, vaan liitetty kodin yksityiseen piiriin, tai sitten nainen on jätetty vain huomiotta teoriassa (Hall & Jefferson 2006: xvi, Kahn-Harris 2007:16). Toisaalta teoria määrittää tarkat kriteerit ja normit sille, millaiset aktiviteetit kuuluvat ja voivat sopia alakulttuuriin ja alakulttuurin jäsenille, jotta niitä voitaisiin käsitellä alakulttuurin vastarintaa ilmentävinä toimina. Tämän käsityksen suohon upposi myös Brownin (2002) käsittelyssä metallimusiikki ja sen sisällyttäminen osaksi alakulttuuriteoriaa kuuluvia alakulttuureja.

Klassiset alakulttuuriteoriaa ruotineet tutkimukset, jotka toimivat myös pohjana koko teorian kehittämiselle, käsittelivät alakulttuureja ja niiden jäseniä puutteellisin tiedoin itse kohteestaan. Hebdigen tutkimus (1979) käsittelee alakulttuureja ja niiden jäseniä vain toisen käden, eli mediakirjoitusten ja niiden tarjoamien tietojen pohjalta. Alakulttuuriteoreetikot määrittivät alakulttuurit vastakulttuuriksi vallitsevalle valtakulttuurille, vaikka itse alakulttuurin jäsenet olivat passiivisia analyysin kohteita tutkimuksissa eivätkä esiintyneet lainkaan aktiivisina toimijoina alakulttuuriteorian teoksissa, tai saattoivat jopa kiistää edes kuuluvansa alakulttuuriin. Alakulttuurin

jäsenten valtakulttuurin piirissä tapahtuneita toimia ja aktiviteetteja ei tutkittu tai huomioitu. (Hall & Jefferson 2006: xii, Kahn-Harris 2007: 16-17; Muggleton 2000.)

Alakulttuuriteoriasta uupuu empiirinen tutkimus, mikä voisi antaa äänen itse alakulttuurin jäsenille ja monipuolistaa käsitystä itse alakulttuurista. Alakulttuuri otti käsittelykohteekseen kuvittelemansa ryhmät, jotka olivat toisia kapitalismille. Alakulttuuriteorian yksipuolinen tukeutuminen pelkkään teoreettiseen näkökulmaan ilman empiriaa on johtanut tilanteeseen, jossa tutkimuksenkohteena olevat ryhmät eivät välttämättä edusta lainkaan teoriaansa.

Toisaalta alakulttuuriteoria rinnastaa tai sisällyttää käsittelyn kohteensa jo määritelmässään osaksi valta-yhteiskuntaa ja sen kapitalistista kulutushyödyketuotantokulttuuria. Alakulttuuri haastaa ja vastustaa vallitsevaa valtakulttuuria, mutta se tekee sen muodostamalla itse itsestään, alakulttuurista, popularisoidun tyylin tarkkaan mitoitetuilla piirteillä, jotka voidaan tuotteistaa ja markkinoida. Alakulttuurista tulee tällä logiikalla osa kulutushyödykemarkkinoita, kuten metallimusiikille voidaan sanoa käyneen. (Kahn-Harris 2007: 158.)

Myöskään alakulttuuriteorian ”lähdekulttuurit”, mopopojat ja hipit, eivät itse asiassa koskaan tavoittaneet alakulttuurillaan sellaista asemaa, että ne olisivat pystyneet konkreettisemmin haastamaan tai kritisomaan menestyksekkäästi valta- ja kulutushyödykekulttuuria. Alakulttuuri vaikuttaa jäsentensä sen hetkiseen, konkreettiseen elämään. Valtakulttuurien edustamat luokat säilyttivät, ja ovat aina säilyttäneet, hallintansa kaikkiin enemmistön kulttuurisiin elämänpiirteisiin ja kulttuuriartikkeleihin. Hippien tai mopopoikien alakulttuurit eivät kyenneet tarjoamaan laajempia vastauksia tai analyysiä modernin yhteiskunnan syvällisiin ongelmiin, eivätkä ne pystyneet antamaan myöskään vastauksia noihin ongelmiin. Mopopojat esimerkiksi eivät koskaan kiistäneet työpaikoillaan työkonien merkitystä tai muokanneet niiden käyttötarkoitusta tai toimintalogiikkaa, vaikka kesyttivätkin mopon. Mopopojat eivät myöskään koskaan kritisoineet vallitsevaa kulutushyödykemarkkinoiden tuotantokulttuuria tai laajemmin vallitsevaa institutionaalista yhteiskuntajärjestystä. Tämä johti itse asiassa siihen, että mopopojat jäivät valtakulttuurin ulkopuolelle, ottaen käyttöön vain osan valtakulttuurin kulttuurimuodoista, mutta jättäen alakulttuurisen kritiikin ulkopuolelle itse yhteiskunnan ja kulttuurin valtasuhteet. He ajoivat tällöin itse itsensä yhteiskunnan marginaaliin. (Willis 1978: 176-177.) Alakulttuurin asema onkin merkityksellisin juurikin alakulttuuriin kuuluville, joille alakulttuuri toimii viitekehyksenä sekä identiteetin rakennusaineena. Alakulttuurin jäsenelle itse alakulttuurin merkityksellisyyttä tuskin voidaan kiistää, vaikka laajemmat yhteiskunnalliset merkitykset ovatkin jääneet olemattomiksi.

Huolestuttavin kritiikinaihe alakulttuuriteorialle ja koko yhteiskunnalle on näkemys alakulttuurin merkityksen hiipumisesta nykypäivänä. Alakulttuurin sijaan nuoriso ei rakenna enää identiteettiään suhteessa alakulttuuriin ja alakulttuurin kautta, luo sosiaalisia suhteita alakulttuurin piirissä tai löydä pakopaikkaa yhteiskunnan haasteille, vaikeuksille ja selittämättömyyksille sieltä. Alakulttuuriin liittymisen sijasta yhteiskunnan ulkopuolelle ja reunoille jääneet nuoret lamaantuvat apatiaan, hakevat päihteistä merkitystä elämälleen ja lipsahtavat yhteiskunnan reunamille ja rikolliseen elämään. Tämä on oireellinen kehityskulku etenkin nuorille miehille. Alakulttuuri on siis menettänyt merkitystään nykypäivän yhteiskunta- ja kulttuuriteoreettisena käsitteenä. (Hall & Jefferson 2006: xxviii.)

Tuoreimpana kritiikkinä alakulttuuriteorialle 2000-luvulla on osoitettu teorian putoaminen kehityksen kelkasta. Alakulttuuriteoria staattisena, pysyvänä ja annettuna määritelmänä yhteisölle, joka vastustaa vallitsevaa valtakulttuuria ja sen edustamaa kapitalismia ei enää toimi nuoriso- ja muiden kulttuurien käsitteenä, koska maailma on monimutkaistunut ja sirpaloitunut. Enää ei ole olemassa yhtä tiiviitä ja tunnistettavia sosiaalisia ryhmittymiä kuin aiemmin, sosiaalisten suhteiden ja yhteyksien määrät ja tavat ovat moninaistuneet ja monipuolistuneet globalisaation myötä, yksilön valinnanmahdollisuudet ovat kasvaneet siitä, mitä ne 1970- ja 1980-luvuilla olivat, valtakeskittymät ovat lisääntyneet, hajaantuneet ja osin tulleet vaikeammin tunnistettaviksi, raja populaarin ja epäpopulaarin kulttuurin välillä on hämärtynyt, samoin kuten raja konservatiivisen ja vastakulttuurin välillä. Alakulttuuri on menettänyt merkityksensä tässä monimutkaistuvassa maailmassa, mikä tekee sen käyttämisestä hankalampaa nykypäivänä. (Kahn-Harris 2007: 18.)

Viimeisimpänä tässä luvussa tuon esiin kritiikin, johon eräänlaisena vastauksena haluan oman tutkimukseni esittää. Alakulttuuriteoria on keskittynyt yksipuolisesti analysoimaan nuorisokulttuureita suhteessa yhteen viitekehykseen. Joko alakulttuurin vastarintaa on analysoitu vain suhteessa kaupalliseen vapaa-ajan ulottuvuuteen ja kulutushyödykemarkkinoihin, tai suhteessa lakiin ja viranomaisiin, tai sitten esimerkiksi kouluun ja koulumaailman auktoriteetteihin. (Corrigan & Frith 2006: 200.) Tämä tutkimus analysoi metallimusiikkiyhteisöä ja sen suhdetta yhteiskuntaan poliittisten ja yhteiskunnallisten aatteiden, asenteiden ja mielipiteiden kautta.

2.4. Metallimusiikin kuuntelija yhteisönsä jäsenenä

Alakulttuuritutkimuksen klassikko Dick Hebdige kuvasi vuoden 1979 teoksessaan metallimusiikkia seuraavasti: ”Raskas metallimusiikki on raskaasti tehostettu rokin perusmuoto, joka käyttää jatkuvaa toistoa ja perinteisiä kitarariffejä. Harrastajat tunnistaa pitkistä tukista, denimistä ja ”idioottimaisesta” tanssista. Heavy metallilla on nuorison piirissä faneja, mutta myös laaja työväen suosio. Se onkin

eräänlainen sekoitus hippiestetiikkaa ja jalkapallokatsomoiden maskuliinisuutta.” (Brown 2003, 211; Hebdige 1979, 155.)

Tämä vuonna 1979 tehty kuvaus ei anna arvoa raskaalle metallimusiikille ja sen sisäiselle moninaisuudelle, ja se onkin varsin yksiulotteinen kuvaus metallimusiikista. Tietyn kansallisuuden omaavilla nuorilla alemman keskiluokan tai työväenluokan valkoihoisilla miehillä on muihin sosioekonomisiin ryhmiin verrattuna vain sopiva habitus, joka antaa edellytykset kuulumisesta metallimusiikkialakulttuuriin (Kahn-Harris 2007: 77). Metallimusiikki kyetäänkin esittämään menneiden elementtien, eli rokin ja hippyyden, esittämistapana. Vaikka metallimusiikkia ja sen tyyplejä (headbanging eli pään aggressiivinen hakkaaminen ja veivaaminen musiikin tahtiin, moshpit) voidaan kuvata koomisiksi ja jopa idioottimaisiksi, edustavat ne tyyppiesimerkkejä alakulttuurin homologioista.

Homologian käsite tarkoittaa alakulttuuriteoriassa kulttuurin yhteneväisiä ja johdonmukaisia piirteitä. Alakulttuurin kannalta tarkoituksenmukaiset objektit ja kulttuuriartikkelit omattiin ja yhdistettiin merkityksellisinä kokonaisuuksina osaksi alakulttuuria heijastamaan, selittämään ja resonoimaan sosiaalisen ryhmän kulttuurisia sekä sosiaalisia arvoja, asenteita ja näkökulmia (Hebdige 1979: 114). Alakulttuuri on siis homologinen yhteisö.

Metallimusiikkiyhteisö, alakulttuuri ja kulutushyödykemarkkinat elävät ongelmallisessa symbioosissa alakulttuuriteorian näkökulmasta, kuten luvussa 2.3.3. pitkällisesti asiaa ruodittiin. Kiistämätöntä kuitenkin on, että metallimusiikin kaupallistuttua 1970-luvulla tuli se suuremman yleisön tietoisuuteen, mikä palveli metallimusiikin statuksen kehitystä kulttuurina sekä markkinana. Tämä palveli myös metallimusiikin alakulttuurimaisuuden muodostumisessa. (Shuker 2013: 102.) Metallimusiikin kuuntelijoiden alakulttuurinäkökulman analysointi ja tutkimus on syytä aloittaa kohdistamalla mielenkiinto itse tutkittavaan kohteeseen, metallimusiikin kuuntelijaan. Sosiologisesta näkökulmasta oleellinen pohdintakysymys on erityisesti, voidaanko tutkittu kulttuuriyhteisö mieltää massakulttuurina- tai yhteisönä (Weinstein 2000: 94.)

Metallimusiikkikulttuuri mielletään massayleisön tai -kulttuurin vastakohtana. Massa koostuu yksilöistä, jotka tulevat lukuisista eri sosiodemografisista ryhmistä; joilla on vähän yhteisiä kohtaamisia keskenään muiden yhteisten ominaisuuksien puuttumisen ohessa; jotka ovat siis periaatteessa anonymiä yksilöitä muodostaen tällöin lukuisista eri lähtökohdista tulevan ja muodostuvan ihmisyyteen. (ibid.)

Kuten alakulttuuriteoriaa käsitelleessä osiossa asiaa jo ruodittiin, metallimusiikkikulttuuri on määritetty perinteisesti jäsenyhteisönä, jonka jäsenet ovat erittäin läheisissä sosiodemografisesti, ja

jotka ovat keskenään runsaasti tekemisissä yhteisten kohtaamisten ja tapaamisten muodossa. Metallimusiikki ei tämän teorian perusteella ole massakulttuuri. (Weinstein 2000: 95.)

Suomalaiseen kontekstiin sovitettuna tämä metallimusiikkikulttuurin määritelmä tuntuu epäsopivalta. Metallimusiikki on yhteistä, kaikki kansanluokat läpäisevää kansanhuvia. Vaikkakin metallimusiikki äärimmillään on varsin rankkaa ja kovaäänistä, jopa häiritsevää musiikkia monille, eikä suurille massoille helposti sisäistettävää, on metallimusiikki perinteisesti nähtävissä nykypäivän suomalaisessa yhteiskunnassa hyväksyttynä ja normaalina osana jokapäiväistä musiikkikulttuuria. Vaikka monelle raskaamman metallimusiikin kuuntelijalle esimerkiksi Nightwish- ja Lordi-yhtyeet ovat kaukana siitä käsityksestä, mitä oikea metallimusiikki on, on tämänkaltaisten yhtyeiden laaja kansansuosio osoitus suomalaisen yhteiskunnan erityisestä suhtautumisesta metallimusiikkiin laajassakin katsantokannassa. Metallimusiikista pitivät ennen kaikkea nuoret (18-34-vuotiaat) ja keskiasteen koulutustason saavuttaneet miespuoliset suomalaiset suomalaisten musiikkimieltymyksiä ja –makuja selvittäneen kyselytutkimuksen perusteella (Purhonen 2014: 41). Merkittävin metallimusiikin pitämistä määrittävä tekijä on ikä, ei niinkään koulutustaso. Erityisesti alle 50-vuotiaiden ryhmä pitää metallimusiikista Suomessa.

Kvantitatiivisen aineistoni on edustavuutensa puolesta tarkoitus kyetä vastaamaan myös tähän kysymykseen suomalaisen metallimusiikkikulttuurin erityislaatuisuudesta massakulttuurina, joka siis on laajojen kansanryhmien ja laajemmin suomalaisen yhteiskunnan läpileikkaava kulttuuripiirre.

Kun perinteisesti katsoen metallimusiikkikulttuuria ei mielletä massakulttuuriksi, on saavutettava käsitys siitä, mitä metallimusiikki on. Kansankulttuuri on käsitteellinen vastakohta massakulttuurille.¹³ Erottelun ytimessä on kulttuurin suhde kaupalliseen yritystalouteen ja markkinamaailmaan. Massakulttuuri toimii kaupallisen markkinatalouden ehdoilla, kun taas kansankulttuuri (tai folk kulttuuri) toimii tällaisten markkinatalouden lainalaisuuksien ulkopuolella tai ei ainakaan niiden ehdoilla. Metallimusiikki on kuitenkin oleellisen kaupallinen musiikkityylilaji siinä, että se on pitkälle tuotteistettua. Metallimusiikkilevyt myyvät edelleen tasaisesti, ja metallilevyillä on vankka ja vakaumuksellinen ostajakuntansa. Yhtyeet ovat ”brändänneet” itsensä pitkälle yhtyeen nimilogosta lähtien. Metalliyhtyeiden oheismyynnissä on monenlaisia artikkeleita t-paidoista, pinsseistä ja farkkuliivien selkäkangaspaloista lähtien. Metallimusiikki sijoittuukin tämän todellisuuden puolesta vahvasti kaupalliseen toimintakehykseen.

---

¹³ Deena Weinstein (2000: 95) mainitsee tässä yhteydessä sanan ’folk’ lainausmerkeissä ilmeisimmin erotuksena folkmusiikkikäsitteestä, tarkoittaen tällöin folkia käsitteellisenä vastakohtana massakulttuurille.

Brittiläisessä aineistossa Savage havaitsi metallimusiikin kuuntelijatyypille tyypilliseen tapaan nuorten miesten pitävän selkeästi enemmän metallimusiikista kuin vastaavat verrokkiryhmänsä. Tähän stereotyyppi metallimusiikin kuuntelijasta kuitenkin osittain romuttui, kuin keskituloiset, alemman ja keskiportaan työnjohdon tehtävissä toimivat pitivät erityisesti metallimusiikista. (Savage 2006: 170.)

Erityisesti ikä ja kuuntelijan etnisyys määrittävät Isossa-Britanniassa musiikkimieltymyksiä. Näiden jälkeen tärkeimpinä tekijöinä ovat koulutus ja tulojen suuruus. Tyypillinen brittiläinen metallimusiikin kuuntelija on siis nuori keskituloinen itsensä työllistävä valkoinen mies. (Savage 2006: 170.)

Metallimusiikista löytyy kuitenkin kansankulttuuriksi laskettavia piirteitä, jotka tekevät siitä loppujen lopuksi hankalasti luokiteltavan fanikulttuurin. Kulttuuriterminologiassa kansankulttuuriin sisältyy esiintyjän ja kuuntelijan välisen rajapinnan hämärtyminen. Tämä korostuu metallimusiikin voimakkaassa primitiivisyydessä, työväenluokkaisessa lähtökohdassa, ja kuuntelija- ja fanikunnan voimakkaassa osallisuudessa itse konserttitapahtumiin. Metallimusiikkikulttuuri operoi täten jossain massakulttuurin ja kansankulttuurin rajapinnassa omaten etenkin ulospäin arvioiden varsin homogeenisen kuuntelijakunnan, mutta joka on kuitenkin sisäisiltä eroiltaan diversifioitunut. Tämän lisäksi metallimusiikin kuuntelijat toimivat kaupallisten lainalaisuuksien kanssa operoivassa kulttuuriympäristössä, joka kuitenkin sallii kansankulttuurin perinteisesti sisältyvät esiintyjien ja kuuntelijoiden tasa-arvoiset kokemukset ja kohtaamiset, jotka ulottuvat välillä tämän kaupallisen ulottuvuuden ulkopuolelle. (Weinstein 200: 95-96.)

Tämän lisäksi on luonnollista, että niinkin homogeenisenä mielletty kulttuuriyhteisö kuin metallimusiikin kuuntelijat, omaavat alueellisia, temporaalisia ja alatyylilieriöihin perustuvia eroavaisuuksia yhteisön jäsenten ja yhteisön sisäisten ryhmien välillä ja sisällä (Weinstein 2000: 96). Metallimusiikin kuuntelijoistakaan ei välttämättä kykene täysin tarkasti antamaan omaa ryhmämääritelmäänsä, mutta se muodostaa sikäli selkeän alakulttuurinsa, että yhteisön jäsenillä on riittävän yhteneväisiä piirteitä suhteessa toinen toisiinsa, että oleellisesti eroja muihin, ryhmän ulkopuolisiin yksilöihin ja ryhmiin nähden.

Metallimusiikki erottaa kuuntelijan ja faninsa valtakulttuurin piirissä kuunneltavasta musiikista. Robert Walser (1993) haastatteli yhdysvaltalaisia metallimusiikkifaneja, joista osa ilmaisi ”helposti kuunneltavan” musiikin, jota radiossa soitetaan, valehtelevan vallitsevasta todellisuudesta ja sen monimutkaisuudesta kuuntelijalleen. Metallimusiikki luo äänimaisemallaan ja sanoituksillaan realistisen kuvan todellisuudesta, jotta kuuntelija kykenee sitä käsittämään, kuitenkaan musertamatta

kuulijaa todellisuuden raskaan painon alle. Metallimusiikki on välittäjä sitä kuuntelevalle yleisölle selviytymisen mahdollisuudesta modernissa ja monimutkaistuvassa maailmassa. (Walser 1993: 159.)

Metallimusiikin teemat käsittelevät modernin yhteiskunnan ristiriitoja, haasteita ja ongelmia useilla, varsin vastakkaisillakin näkökulmilla. Etenkin heavymetallissa musiikkia värittävät erilaiset fantasiakertomukset ja kuvasto maskuliinisista miekkasankareista, kun taas esimerkiksi black metallissa uskontovastaisuus, auktoriteettien epäkunnioitus ja saatananpalvonta kuuluvat musiikin lyyriseen sisältöön ja visuaaliseen kuvastoon. Molemmissa tapauksissa, kuten muissakin metallimusiikin tyypeissä, fantasiat ja tarut, kuten realistisemmatkin tarinat, kuvastavat modernin maailman todellisia ongelmia ja epäkohtia, joita metallimusiikissa käsitellään kuvainnollisilla, vertauskuvallisilla sanoilla ja kuvilla. Metallimusiikki suo tällöin kuulijalleen voimaannuttamisen ja hallinnan tunteen modernin maailman uhkiin nähden. (Kahn-Harris 2007: 34-35.)

Voimaan ja voimaannuttamiseen liittyy metallimusiikin piirissä vahvasti maskuliinisuuden käsite. Metallimusiikin äänielementit kuvastavat voimakkuudellaan ja aggressiivisuudellaan voimaa, joka usein yhdistyy miesvoittoisen soittajakunnankin vuoksi maskuliinisuuteen.

Toisaalta metallimusiikki on perinteisesti rikkonut rajoja ja uhmannut auktoriteetteja sekä vallitsevan soveliaisuuden rajoja. Äärimetallin esittämä saatananpalvonta ja välivaltakupasto ovat keino hätkähdyttää valtaapitäviä, mutta myös tapa tavoitella ja tehdä asioita, joita aiemmin muut eivät ole uskaltaneet tai halunneet. Vaikka lopputulos poikkeaa selviytymisen ja voimaannuttamisen tunteen luomisesta kuulijoissaan, on kysymyksessä pohjimmiltaan sama asia: raja-aitojen rikkominen ja vallitsevien normien, instituutioiden ja valtaapitävien hätkähdyttäminen ja haastaminen. Metallimusiikki yhtenä taiteenmuotona kapinoi ensisijaisesti tällöin hyväksyttävän taiteen rajoja vastaan, mutta myös vallitsevan yhteiskunnan ja sen normeja vastaan. (Kahn-Harris 2007: 36.)

Määritelmällisesti massa- ja kansankulttuurierottelun vaikeudesta metallimusiikkikulttuurin kohdalla johtuen metallimusiikkifaneja on analysoitu sosiologisten käsitteiden ”makukulttuuri”¹⁴ ja, erityisesti, alakulttuurikäsitteen kautta (Weinstein 2000: 97). ”Makukulttuuri” ei ota kantaa niinkään itse kulttuuriin vaan yhteisön jäsenten arvovalintoihin. ”Makukulttuuri” koostuu määritelmällisesti arvoista, kulttuurillisista muodoista jotka ilmaisevat näitä arvoja, sekä mediasta, missä nämä kulttuuriset muodot ja yhteisön jäsenten arvot on ilmaistu (Gans 1975: 10). Samoja makukulttuurisisältöjä jakavat käyttäjät kuuluvat samaan ”makuyhteisöön”, jonka jäsenet jakavat samat esteettiset arvot. Makukulttuurikäsitteen tutkijat kohdistavatkin mielenkiintonsa niihin esteettisiin arvoihin, jotka yhteisön jäsenet jakavat keskenään. Nämä arvot jakavat yksilöt

---

¹⁴ Englanniksi *taste culture*.

muodostavatkin sitten yhteisön, jonka jäsenet saattavatkin olla pitkälti erilaisia muilta piirteiltään toinen toisistaan, muodostaen kuitenkin yhtenäisen yhteisön. Makukulttuurin kautta voimme arvioida kuuntelijayhteisön sosioekonomisia piirteitä, mutta alakulttuuriteorian avulla voin tässä tutkielmassa tutkia metallimusiikkifanien yhteiskunnallisten näkemysten kautta heidän muodostamansa yhteisön luonnetta. Onko se alakulttuuri vai ei?

2.5. Tutkimuskysymyksen määrittely

Käytän tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä aiemmin esittelemääni, etenkin kulttuuritutkimuksessa ja sosiologiassa käytettyä, alakulttuuriteoriaa. Kiistämätöntä on, ettei alakulttuuriteorian mukaisen alakulttuurin jäsenkunta Suomessa koostu suinkaan yksinomaan työväenluokkaisista, syrjäytyneistä tai yhteiskuntakelvottomista nuorista miehistä. Metallimusiikin kuuntelijat eivät ole yksinomaan nuoria. Metallimusiikin kuuntelijat eivät ole yksinomaan työväenluokkaisia. Metallimusiikki on paljon laajemmalle suomalaisessa yhteiskunnassa levinnyt ja kuunneltu musiikkityyli kuin kenties missään muualla maailmassa. Alakulttuuriteoria onkin otettu viitekehykseksi tutkimukseeni sen vastakulttuurin näkökulmasta. Myös alakulttuurin merkitys yksilön identiteetin rakentajana sekä ”pakopaikkana” on käyttökelpoinen suomalaisen metallimusiikkiihteisön kannalta.

Tutkimukseni keskittyikin tarkastelemaan sitä, omaako metallimusiikin fanikunta ja kuuntelijayhteisö Suomessa muita alakulttuurin ominaispiirteitä. Ensin luvussa neljä, analysoin aineistoa kuvailevin menetelmin vastatakseni kysymykseen: *”Millainen on suomalainen metallimusiikin kuuntelija vuoden 2017 alussa kerätyn kyselyaineiston perusteella?”*.

Tutkimukseni toisessa analyysiosassa tutkin metallimusiikin kuuntelijoiden poliittisista asemoitumista vasemmisto-oikeistoulottuvuudella, puoluekannatusta sekä luokka-asemoitumista. Alakulttuuriteorian mukaan alakulttuurin tyylittelijät kuuluvat yleensä yhteiskuntaluokaltaan työväestöön. Hypoteesini onkin, että metallimusiikin kuuntelijat Suomessa kuuluvat enimmäkseen työväenluokkaan ja tällöin sijoittuisivat vasemmistoon vasemmisto-oikeistoulottuvuudella. Kysymykseni tässä osiossa on: *”Kuuluvatko suomalaiset metallimusiikkifanit alakulttuuriteorian mukaisesti muita enemmän työväenluokkaan ja vasemmistoon?”*

Tutkimukseni seuraavassa analyysiluvussa tutkin ja vertailen oman aineistoni vastaajakunnan kansalaisaktiivisuutta koko väestöön. Vertailuaineistona omalle aineistolleni käytän Eduskuntavaalitutkimus 2015 -tutkimuksen vastausaineistoa. Toisen analyysiluvun tarkoitus on tutkia sitä, täyttyykö suomalaisen metallimusiikin kuuntelijayhteisön kohdalla alakulttuuriteorian mukainen periaate alakulttuurin ominaisuudesta vastakulttuurina. Pyrin luvussa kuusi vastaamaan

kysymykseen: ”Ovatko suomalaiset metallimusiikin kuuntelijat muita todennäköisemmin taipuvaisia osallistumaan tai halukkaita osallistumaan kansalaisaktivismiin tai kansalaistottelemattomuuteen?”. Muita suurempi todennäköisyys osallistua kansalaisaktivismiin tai kansalaistottelemattomuuteen viestisi siitä, että suomalainen metallimusiikkiyhteisö omaa alakulttuuriteorian mukaisesti vallitsevalle diskurssille ja ideologialle vastaisen vastakulttuurin piirteet.

Kolmannessa aineiston analyysiluvussa syvennyn metallimusiikin kuuntelijoiden arvo- ja asennemaailmaan. Lähtökohtanani tässä luvussa on tutkia metallimusiikkiyhteisön yhtenäisyyttä yhteisen arvopohjan kautta. Oletuksena on, kuten alakulttuuriteoriakin ilmentää, että metallimusiikkikuuntelijoiden yhteisö muodostaa varsin hegemonisen ja yhtenäisen arvo- ja asennepohjan. Tällöin metallimusiikkiyhteisö täyttäisi myös alakulttuurin tunnuspiirteet. Luvussa seitsemän vastaan siis kysymykseen: ”Onko suomalaisilla metallimusiikin kuuntelijoilla yhteiset arvot ja asenteet? Entä millaiset nämä arvot ja mielipiteet ovat, ja mitkä tekijät selittävät näitä arvoja ja asenteita?”.

Metallimusiikin kuuntelijoita saattaa yhdistää jokin paljon pinnallisempia määrittäviä yleisempi ja laaja-alaisempi kriteeri, kuin vain voimaantumisen tunne jälkiteollisella kapitalismin aikakaudella, sekä sorrettiin miehiseen työväenluokkaan kuulumisen. Tätä määrittävää tekijää pyrin mahdollisuuksien mukaan kartoittamaan tutkimuksessani suomalaisten metallimusiikin kuuntelijoiden arvo- ja asennemielipiteistä sekä poliittisista mielipiteistä ja osallistumisesta.

Laajempi, kokonaisvaltainen tutkimusasetelma ja siitä juonnettu tutkimuskysymys on seuraava: ”Onko metallimusiikin kuuntelijoiden yhteiskunnallisista mielipiteistä, arvoista ja asenteista tutkimuskyselyn tulosten pohjalta johdettavissa johtopäätös yhtenäisestä alakulttuurista?”. Vai onko metallimusiikki pelkästään kulutushyödykemarkkinoiden edesauttama ja ylläpitämä musiikkikulttuuri, jonka jäsenet ovat liian moninaisia taustoiltaan mielletäväksi johdonmukaiseksi ja homologiseksi alakulttuuriksi?

Tutkimukseni on empiirinen. Pyrin vastaamaan omalla tutkimuksellani alakulttuuriteoreettikkojen kritiikkiin siitä, että alakulttuuriteoria olisi liian teorialähtöinen, tai että se unohtaa tutkimuskohteensa.

3. Aineisto ja menetelmät

Tutkimukseni aineistona käytän keräämääni kyselytutkimusaineistoa, sekä FSD3067 Eduskuntavaalitutkimus 2015 –kyselyaineistoa vertaillen oman kyselytutkimukseni aineistoa

suomalaisista kerättyyn aineistoon poliittisesta osallistumisesta sekä poliittisista asenteista vuonna 2015.

Tutkimustani varten keräsin vuoden 2017 helmikuussa aikavälillä 14.2.-24.2.2017 verkkosivulomakepohjalla kyselytutkimusaineiston, joka kohdistettiin mainitulla aikavälillä metallimusiikin kuuntelijoille. Kysely julkaistiin Imperiumi- ja Inferno-verkkolehdistä, sekä jaettiin usean metallimusiikkiyhteisön sähköpostilistalla ja Facebook-ryhmässä. Lisäksi kyselylomakkeen linkkiä jaettiin yksityisten Facebook-tilien kautta. Kyselyllä kartoitettiin metallimusiikin kuuntelijoiden kuuntelutottumuksiin sekä ennen kaikkea arvo- ja asennemielipiteisiin yhteiskunnallisista ja poliittisista asioista. Vastauksia kertyi kymmenen päivän kuluessa yli neljä tuhatta (n=4161).

Tutkimuksen kysymyslomake on kolmiosainen. Ensimmäisessä osiossa vastaajilta tiedusteltiin metallimusiikin kuuntelutottumuksia. Kysymykset koskivat muun muassa vastaajan mielimetallimusiikkityyppiä, konserttikäyntiaktiivisuutta metallimusiikin keikoilla ja festivaaleilla sekä lempiyhtyettä. Toinen osio käsittää yhteiskunnallisiin näkemyksiin, mielipiteisiin ja yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen liittyvät kysymykset. Toisessa osiossa kysyttiin muun muassa vastaajan puoluekannatuksesta, poliittisen kiinnostuneisuuden ja seuraamisen asteesta sekä luokkasamastumisesta. Toisen osion päätti neljässä eri kysymyspatterissa esitetyt yhteiskunnalliset ja poliittiset väittämät, joissa tiedusteltiin vastaajan mielipidettä Likert-asteikollisella kysymyksenasettelulla. Vastaajalta tiedusteltiin muun muassa kantaa seuraavan kaltaisiin väittämiin, kuten ”Suomen tulisi liittyä puolustusliitto Natoon”, ”väkivaltarikoksista annettuja tuomioita tulisi kiristää tuntuvasti Suomessa” ja ”Euroopan unionista on Suomelle enemmän hyötyä kuin haittaa”. Osa kysymyksistä oli varsin ajankohtaisiin teemoihin liittyviä, kuten väittämät ”Sosiaali- ja terveyspalveluiden keskittäminen nykyistä suurempiin vastuuyksiköihin, nk. SOTE-uudistus, on hyvä asia” tai ”valtion tulisi huolehtia ensisijaisesti syntyperäisten suomalaisten toimeentulosta”. Osa mielipideväittämistä on lainattu Eduskuntavaalitutkimus 2015 –kysymyslomakkeelta mahdollisen vertailun mahdollistamiseksi. Kysymyslomakkeeni kolmannessa ja viimeisessä osiossa tiedusteltiin vastaajalta perinteisiä taustamuuttujia, eli muun muassa sukupuolta, ikää, asuinpaikkaa, koulutusalaa ja työllistymistä. Koko kysymyslomake löytyy liitteestä 1.

Käytän vertailuaineistona omalle aineistolleni valikoiden Eduskuntavaalitutkimus 2015 -aineistoa, jonka vastaajamäärä oli 1587 vähintään 18-vuotta täyttänyttä vastaajaa (Grönlund & Kestilä-Kekkonen 2015). Eduskuntavaalitutkimus 2015 -tutkimuksen aineisto koostuu kahdesta eduskuntavaalien jälkeen kerätystä osasta. Osat ovat käyntihaastatteluaineisto ja vastaajien itse täyttämä perävaunulomakeaineisto. Tutkimuksessa tiedusteltiin laajasti suomalaisten poliittista

osallistumista, poliittisia kantoja, puoluekannatusta sekä äänestysaktiivisuutta. (Eduskuntavaalitutkimus 2015.) Olen käyttänyt omassa kyselyssäni samoja kysymyksenasetteluita kuin Eduskuntavaalitutkimuksessakin, minkä vuoksi eri kyselyiden aineistot ovat vertailukelpoisia.

Seuraavat luvut käsittävät kvantitatiivista analyysiä mainitulla aineistolla eri näkökulmista ja näkökulmia tukevia relevantteja tilastollisia menetelmiä käyttäen. Analyysiosio alkaa keräämäni aineiston perusteella tyypillisen suomalaisen metallimusiikkifanin kuvauksella. Tämän jälkeen analyysi käsittelee metallimusiikin kuuntelijoiden yhteiskunnallista ja poliittista asemoitumista kuvailevilla tunnusluvuilla ja ristiintaulukoimalla. Osio sisältää myös yhden lukuisista lineaarisista regressioista.

Lineaarinen regressioanalyysi on kvantitatiivisen tutkimuksen tutkimusmenetelmä, jonka avulla selvitetään johonkin jatkuvaluokkaiseen selitettävään muuttujaan vaikuttavia selittäviä tekijöitä. Lineaarista regressiota edeltää lineaarisen mallin rakentaminen, jossa malliin lisätään selitettävää tekijää selittämään kykenevät selittävät muuttujat. Mallin rakentaminen edellyttää teorian tuntemista sekä analyysissä olevien muuttujien tuntemista ja mahdollisten riippuvuuksien ja keskinäisvaikutusten tuntemista. Mallinnuksella voidaan luoda malli, jossa lineaarisen regressiomallin avulla pystytään analysoimaan selittävien tekijöiden vaikutusta itse selitettävänä olevaan muuttujaan. Lineaarisella regressiolla pystytään selvittämään selitettävään muuttujaan vaikuttavien muuttujien vaikutuksen suunta, voimakkuus ja kuinka paljon selittävä muuttuja selittää selitettävän muuttujan vaihtelusta.

Lineaarisen regression onnistumisessa oleellista on luoda onnistunut malli, joka huomioi selitettävän muuttujan vaihtelun kannalta kaikki oleelliset selittävät muuttujat. Vastaavasti malli ei saisi sisältää irrelevantteja selittäviä muuttujia. Muuttujien keskinäinen korrelaatio sekä niiden virhetermien keskinäinen korrelaatio voi lisäksi aiheuttaa multikollineaarisuusongelmia. Regressiodiagnostiikalla voidaan kartoittaa ja tarvittaessa käsitellä muuttujien välisiä tulkinnan kannalta ongelmallisia korrelaatioita lineaarisessa regressioanalyysissä, minkä vuoksi olen suorittanut regressiodiagnostiikan jokaisen lineaarisen regressiomallin kohdalla tulosten luotettavuuden arvioimiseksi.

Analyysin luvussa 6.4. suoritan logistisen regressioanalyysin selvittäessäni metallimusiikin kuuntelijoiden kansalaisaktivismiin osallistumisen todennäköisyyden selittäviä muuttujia. Logistinen regressio eroaa lineaarisesta regressioanalyysistä siinä, että logistisen regression selitettävä muuttuja on dikotominen, eli kaksiluokkainen. Logistisella regressiolla tutkitaan todennäköisyyksiä sille, kumpaan selitettävän muuttujan luokkaan havaintoyksikkö kuuluu selittävän muuttujan luokissa.

Logistisessa regressiossa tulkitaan ristitulosuhdetta¹⁵, ilmiön ”riskin” muutosta, kun selitettävä muuttuja muuttuu yhden yksikön. Ristitulosuhdetta tulkitaan niin, että kun arvo on yli yhden, merkitsee se sitä, että ilmiön todennäköisyys kasvaa, kun selittävä muuttuja kasvaa yhden yksikön. Ristitulosuhteen saadessa yhtä pienemmän arvon, ilmiön todennäköisyys pienenee saadun arvon verran, kun selittävä muuttuja kasvaa yhden yksikön.

Luvussa 7 analysoin metallimusiikin kuuntelijoiden arvoja ja mielipiteitä usean lineaarisen regressiomallin avulla. Lineaaristen regressioiden selittävät muuttujat on muodostettu pääkomponenttianalyysin avulla kyselytutkimuksen mielipideväittämäaineistosta. Pääkomponenttianalyysin tarkoituksena on löytää tutkimusaineistosta havaintoyksiköiden ominaisuuksia kuvaavista muuttujista (arvot, mielipiteet) piileviä yhdenmukaisuuksia, eli pääkomponentteja, faktoreita. Konkreettisia havaintoja mittaavista muuttujista muodostetaan faktori- tai pääkomponenttianalyysissä abstrakteja ilmiöitä kuvaavia pääkomponentteja. Koska kyselytutkimukseni sisältää varsin paljon eri mielipideväittämämuuttujia, muodostan luvussa 7 näistä muuttujista pääkomponentit, joita analysoin lineaarisessa regressiossa kutakin erikseen. Pääkomponenttianalyysin avulla pystyn analysoimaan laajaa muuttujajoukkoa hallittavammin muutaman pääkomponentin analysoinnin kautta. Pääkomponentit muodostetaan tutkimalla muuttujien latautumista eri faktoreille. Samalle faktorille latautuvat muuttujat muodostavat tuon faktorin pääkomponentin. Saatu pääkomponentti tulee nimetä sille latautuneiden muuttujien yhteisten ominaisuuksien mukaisesti tavalla, joka parhaiten ilmentää kyseistä pääkomponenttia. Omasta aineistostani löytynyt pääkomponentti on esimerkiksi ”konservatiivisuusfaktori”. Saatuja faktoreita voidaan sitten käyttää esimerkiksi lineaarisessa regressioanalyysissä selittävänä tai selitettävänä tekijänä. (Field 2009.)

Avaan kussakin luvussa ja analyysiosiossa käytetyn menetelmän sekä käytetyn aineiston osan tarkemmin. Tuloksia esitetään kuvallisesti sekä sanallisesti.

4. Tyypillinen suomalaisen metallimusiikin kuuntelija

Kyselytutkimukseni suunnattiin metallimusiikkia kuuntelevalle yleisölle sähköpostilistoilla ja sosiaalisessa mediassa (lähinnä Facebookin eri metallimusiikkiryhmille) levitetyn linkin kautta. Perustuen runsaslukuisen vastaajamäärän vastaushalukkuuteen suhteellisen pitkässä kyselyssä sekä kyselylomakkeen levittämisen tapahduttua tarkoituksenmukaisille kohderyhmille, voidaan kyselyn tuottaman aineiston todeta edustavan varsin hyvin metallimusiikin kuuntelijoiden suurkuluttajia.

---

¹⁵ Odds ratio (OR).

Havainto toistuu myöhemmin myös itse vastausaineistossa: kyselyyn vastanneet ilmoittivat kuuntelevansa paljon musiikkia vapaa-ajallaan ja omistavansa suhteellisen paljon metallimusiikkilevyjä.

Suomalainen metallimusiikin kuuntelija on yleisimmin miespuolinen. Tämä vastaa metallimusiikkiyleisön yleistä sukupuolijakaumaa, joka on säilynyt kutakuinkin samanlaisena metallimusiikkigenren alusta alkaen. Perinteisesti metallimusiikin kuuntelija on mies (Weinstein 2000: 102-104). Vastaajista 67 prosenttia (2766 vastaajaa) oli miehiä, 31 prosenttia (1303) naisia ja loput muun sukupuolisia tai niitä, jotka eivät halunneet määrittää sukupuoltaan.

Kun vastaajan ikä luokiteltiin ikäluokkiin kymmenen vuoden luokkavälillä, saatiin aineistosta kuusi epätasavälistä ikäluokkaa. Ikäluokat ovat 15-24-, 25-34-, 35-44-, 45-54-, 55-64-vuotiaat ja yli 65-vuotiaat. Epätasavälinen luokittelu johtuu ikäluokkien vinoutuneisuudesta. Vanhempia vastaajia oli aineistossa huomattavasti vähemmän kuin nuorempia. Toisaalta varsinkin vanhempien vastaajien kohdalla heräsi epäily, mikäli vastaaja oli ilmoittanut tahallaan tai vahingossa väärän iän. Karsin yli satavuotiaat ikäjakauma-aineistosta pois. Tämän lisäksi alle kymmenen vastaaja ilmoitti syntymävuodekseen vuoden 666. Osa vastaajista oli ilmoittanut syntymävuodekseen luvun, joka viittasi vastaajan ikään. Näiden vastaajien kohdalla päätin kääntää iän vastaajan syntymävuodeksi. Yhteensä näiden poikkeuksellisen syntymävuoden ilmoittaneita oli aineistossa hieman päälle kolmekymmentä.

Vastaajat olivat tyypillisimmin iältään 25-34-vuotiaita. 44 prosenttia vastaajista osui iältään tähän kymmenen vuoden ikähaarukkaan. Nuorin vastaaja oli 16-vuotias, vanhin 81-vuotias. Metall- ja heavymusiikki ovat selkeästi yli 25-vuotiaiden nuorten ja kolmikymppisten suosiossa. Sosiaalisessa mediassa ja laajemmin Internetissä levitetty kyselytutkimus ei siis saanut vastaajikseen nuorten vastaajien yliedustusta, kuten oli eräs mahdollinen uhka kyselytutkimuksen luotettavuudelle sikäli, kun sosiaalisen median käyttäjäkunta on painottunut nuorempiin ikäluokkiin. 15-24-vuotiaita oli aineistossa vain 12 prosenttia.

Tulos poikkeaa suomalaista kulttuurimakua selvittäneestä tutkimuksesta, jossa metallimusiikin kuuntelijat olivat ennen kaikkea nuoria, 18-34-vuotiaita, ja keskiasteen koulutustason saavuttaneita miespuolisia suomalaisia. (Purhonen 2014: 41). Keskimäärin suomalainen metallimusiikin kuuntelija on 34-vuotias, joten tämän aineiston perusteella yli kolmekymmentävuotiaat ovat tyypillisimpiä metallimusiikin kuuntelijoita.

Vastaajat sijoittuvat maantieteellisesti eteläiseen Suomeen sekä muihin väestörikkaimpiin maakuntiin. Uudellamaalla vastaajista asuu 25,5 prosenttia (1059 vastaajaa), pääkaupunkiseudulla 10

prosenttia, Pirkanmaalla 15 prosenttia ja Pohjanmaalla 10 prosenttia. Tyypillisimmin vastaaja asuu lähiössä tai esikaupunkialueella (40 prosenttia vastaajista) tai suuren kaupungin keskustassa (31 prosenttia).

Metallimusiikin kuuntelijat ovat suhteellisen korkeasti kouluttautuneita. Korkeamman asteen tutkinnon joko ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa oli suorittanut 48 prosenttia vastaajista. Ammatillisen perustutkinnon oli suorittanut 25 prosenttia vastaajista ja ylioppilastutkinnon 16 prosenttia. Peruskoulun käyneitä vastaajia oli 3,5 prosenttia. Tilastokeskuksen rekisteritietojen mukaan korkeasti kouluttautuneita (AMK tai yliopisto) suomalaisia oli 30,4 prosenttia ja toisen asteen tutkinnon suorittaneita 40 prosenttia 15 vuotta täyttäneistä suomalaisista. Saman suomalaisten koulutusrakennetta kuvanneen tilaston mukaan perusasteen jälkeistä tutkintoa ei ollut 28,7 prosentilla 15 vuotta täyttäneistä suomalaisista vuonna 2016. (Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön koulutus rakenne.) Tulos on sinänsä mielenkiintoinen, sillä etenkin amerikkalaisissa ja britannialaisissa metallimusiikin kuuntelijoihin keskittyneissä sosiologisissa tutkimuksissa metallimusiikin kuuntelijat ovat keskimääräistä yleisimmin olleet varsin heikosti kouluttautuneita.

Vakituisessa työssä vastausajankohtana työskenteli 47 prosenttia metallimusiikin kuuntelijoista. Opiskelijoina päätoimisesti toimi sen sijaan 19 prosenttia vastaajista. Määräaikaisessa työsuhteessa työskenteli 9 prosenttia vastaajista. Samaten työttöminä oli 9 prosenttia kyselyn vastaajista. Huomionarvoista työllistymistä kuvaavan muuttujan jakaumassa on, että vaikka aluksi kysymyslomakkeen levittäminen kohdistettiin opiskelijayhteisöjen metallimusiikin kuuntelijoiden sähköposti- ja Facebook-ryhmiin, levisi kysymyslomake varsin laajalle muun muassa Imperiumi- ja Inferno-verkkolehtien levikin avulla, mistä kielisi muiden kuin opiskelijoiden osuus aineistossa. Aineisto on tämänkin puolesta varsin edustava.

Metallimusiikin kuuntelijat työskentelevät yleisimmin teknisen alan ammateissa. Teknisen alan käsitteen alle lukeutuivat kyselyssä sähkö-, metalli-, elektroniikka-, tuotanto- ja prosessityöt. Näillä aloilla työskentelee 21 prosenttia metallimusiikin kuuntelijoista. Kyselyssä tiedusteltiin vastaajan ammattia varsin laajassa ammattialakysymyksessä. Teknisten alojen ammattien jälkeen muut ammattialat olivat tasaisesti edustettuna vastaajien keskuudessa. Metallimusiikin kuuntelijat sijoittuvat siis työelämässä varsin tasaisesti kaikille ammattialoille. Metalli- ja heavymusiikin kuuntelijoita voi siis sanoa löytyvän kaikista väestöryhmistä Suomessa.

4.1. Metallimusiikin kuuntelijan musiikkitottumukset

Suomalainen metallimusiikin kuuntelija ei käy kovinkaan usein vuoden aikana metalliyhtyeen tai –yhtyeiden keikoilla tai konserteissa. 60 prosenttia vastaajista ilmoittaa käyvänsä vuodessa

korkeintaan viidellä keikalla. 13 prosenttia ilmoitti käyvänsä vuodessa kymmenellä metallimusiikkia soittavan yhtyeen keikalla, ja jo 89 prosenttia vastaajista ilmoitti käyvänsä korkeintaan viidellätoista keikalla. Vain vähän alle viisi prosenttia kaikista vastaajista ilmoitti käyvänsä yli 20:ssä metallimusiikkikonsertissa vuoden aikana.

Metallimusiikkifestivaaleilla metallifanit käyvät varsin usein. Kun vastaajilta tiedusteltiin heidän käyntiahkeruuttaan metallifestareilla koko elämänsä aikana, 36 prosenttia vastaajista on käynyt kymmenessä tai useammassa eri metallimusiikkifestivaalissa elämänsä aikana. Vastausvaihtoehto oli korkein mahdollinen, joten monella vastaajalla käyntikertoja metallimusiikin festivaaleilla saattaa olla useampikin kuin vain korkeintaan kymmenen. Toki 13 prosenttia vastaajista ilmoitti, ettei ole koskaan käynyt millään metallimusiikin festivaalilla, mutta pääpaino aineistossa on useammin festareilla käyneissä vastaajissa.

Helsingin Suvilahdessa vuodesta 2011 alkaen järjestetty Tuska on metallimusiikin festivaali, jolla kyselyyn vastanneet metallimusiinkuuntelijat ovat yleisimmin käyneet: 63,6 prosenttia vastaajista on ainakin kerran käynyt Tuskassa. Juhannuksena järjestettävässä Nummijärven Nummirockissa oli käynyt vähintään kerran kolmasosa kyselyn kaikista vastaajista. Tampereen alkukesän South Parkissa (aiemmin Sauna Open Air) puolestaan oli käynyt ainakin kerran 30 prosenttia kyselyn vastaajista. Jossain muussa kuin kyselyssä mainituissa suomalaisissa metallifestivaaleissa käyneensä ilmoitti jopa 45 prosenttia vastaajista. Ulkomaisista metallifestivaaleista tunnetuin ja vierailluin oli odotetusti Wacken Open Air Saksassa (7 prosenttia vastaajista), minkä ohella muuta kyselyssä mainitut ulkomaiden metallimusiikkifestivaalit keräsivät muutamia prosenttiyksikön kymmenyksiä vastaajia. Jollain muulla kuin kyselyssä mainitussa festivaalissa ulkomailla käyneensä ilmoitti siltikin 14,5 prosenttia vastaajista. Suomalainen metallimusiikin kuuntelija käy tai on ainakin jossain vaiheessa elämänsä käynyt metallimusiikkifestareilla, ja tehnyt sitä myös jossain tapauksissa myös ulkomailla.

Kyselyssä pyydettiin arviota vastaajan omista levymääristä. 57 prosenttia kaikista vastaajista omistaa korkeintaan 100 eri metallimusiikkilevyä tai –kasettia. 12 prosenttia omistaa korkeintaan 10 levyä. Levymäärät on ilmoitettu karkeasti ensimmäisen sataluvun jälkeen 50 levyn tarkkuudella siten, että 4,5 prosenttia vastaajista ilmoittaa omistavansa 150 levyä, 7,5 prosenttia 200 levyä, 6 prosenttia 300 levyä, 3 prosenttia 400 ja 4 prosenttia 500 levyä. Kymmenen prosenttia vastaajista omistaa vähintään 500 levyä, mitä voi pitää jo varsin hyvänä määränä. Noin kuudella prosentilla kaikista vastaajista löytyy kotoa yli tuhat eri metallimusiikkiryhtyeen levyä tai kasettia. Isoimmat ilmoitetut määrät ovat 15000 ja 18000 levyä.

Metallimusiikin kuuntelijat kuuntelevat säännöllisesti useamman tunnin päivässä metallimusiikkia, kun asiaa tiedusteltiin neliportaisessa suljetussa kysymyksenasettelussa. 33 prosenttia vastaajista kertoo kuuntelevansa päivittäin kaksi kolme tuntia metallia, ja 32 prosenttia ainakin tunnin verran. 12,5 prosenttia vastaajista kertoo kuuntelevansa metallimusiikkia neljä tuntia tai enemmän päivässä.

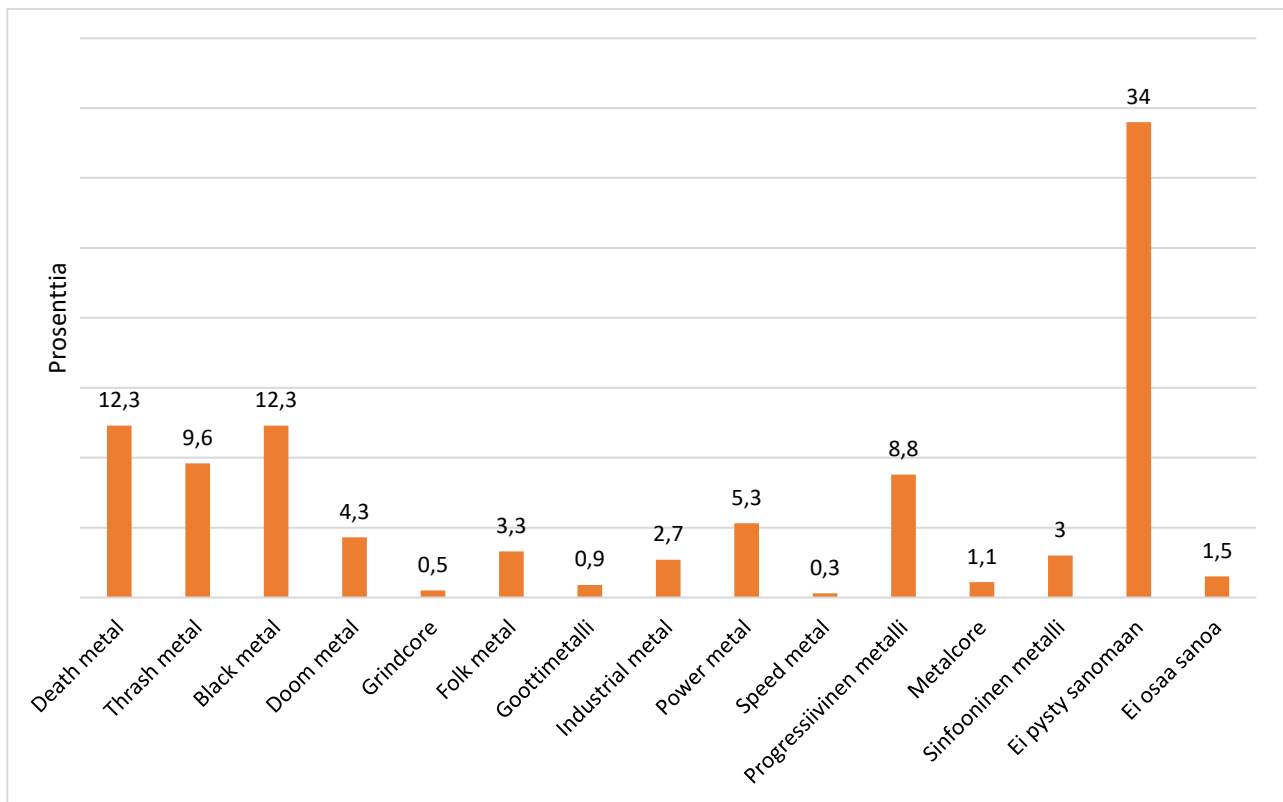
Suomalainen metallimusiikin kuuntelija ei vaikuta ainakaan kuuntelutottumustensa perusteella olevan yksinomaan metallimusiikkia kuluttava tai kuunteleva metallifani. Vastaajista peräti 81,8 prosenttia ilmoitti kuuntelevansa paljon tai silloin tällöin muutakin kuin vain metallimusiikkia. Metallimusiikin kuuntelijoille osoitetun kyselyn vastaajat eivät siis kuuntele millään muotoa yksinomaan tai pelkästään metallimusiikkia, vaan päinvastoin. Vain prosentti vastaajista ilmoitti kuuntelevansa pelkästään metallimusiikkia, mitä voi pitää varsin pienenä määränä. Alakulttuurityylitelijöiksi suomalaiset metallimusiikin kuuntelijat ovat turhankin kaikkiruokaisia.

Tämän jälkeen kyselyssä tiedusteltiin suoraan sitä, kuinka tärkeänä vastaaja pitää metallimusiikkia elämässään. Tässä kohtaa vastaajien vastaus oli yksiselitteinen: 90,8 prosenttia vastaajista pitää metallimusiikkia erittäin tai melko tärkeänä elämässään. Vaikkakin siis metallimusiikkifanit ovat kuuntelutottumuksiltaan avoimia, ja kuuntelevat melko tai erittäin paljon muutakin musiikkia kuin vain pelkkää metallia, on heille metallimusiikki erittäin tärkeä osa elämää.

Kysymystutkimuksessa tiedusteltiin myös vastaajan mielimetallimusiikkigenreä. Luvussa 2.1. esiteltyjen metallimusiikkigenrejen suosiojakaumat on esitelty kuviossa 1 prosenttiosuuksittain. Hieman yli kolmannes ilmoitti, ettei osaa nimetä mitään tiettyä mieligenreä. Yli kahdelletoista prosentille thrash- ja death metal ovat suosituimmat metalligenret. Myöhemmin käytän tätä muuttujaa lineaaristen regressioiden yhteydessä selittävänä tekijänä eräänlaisena alakulttuurisen tyylin muuttujana.

Kuvio 1: Metallimusiikin kuuntelijoiden mielimusiikkigenret. Prosenttiosuudet.

Tutkimuksen kannalta oleellinen piirre aineistossani olisi vastaajan maskuliinisuus. Metallimusiikkikulttuuria on leimattu miehiseksi ja maskuliiniseksi kulttuuriksi. Suomalainen metallimusiikkiyhteisö ei kuitenkaan mukaudu tähän näkökulmaan kovinkaan hyvin. Vastaajista 31 prosenttia siis oli naisia, joten muiden kuin miesten osuus suomalaisessa metallimusiikkifaniyhteisössä on suhteellisen korkea.

Kyselylomakkeellani tiedusteltiin myös tarkemmin määriteltyjen vastausvaihtoehtojen kautta syitä metallimusiikin kuuntelemiselle. Yhdeksi syistä oli mainittu metallimusiikin maskuliinisuus. Toki vastausvaihtoehtoa ei laajemmin eritelty tai avattu vastaajalle, joten kysymykseen vastannut mielsi itse, mitä hän käsitti kysymyksessä esitetyllä maskuliinisuudella. Vastausjakauma on siltikin yksiselitteinen: 96,4 prosenttia metallimusiikin kuunteliijoista ilmoitti, ettei metallimusiikkia maskuliinisuuden vuoksi. Maskuliinisuus ei siis ole suomalaiselle metallimusiikin kuuntelijalle metallimusiikissa sellainen tekijä, jonka vuoksi hän metallimusiikkia kuuntelee. Tästä voitaneen perustellusti myös väittää, ettei suomalainen metallimusiikin kuuntelija välttämättä ole mukana metallimusiikkialakulttuurissa sen maskuliinisuuden vuoksi, tai pidä sitä välttämättä korostetun maskuliinisenakaan.

Yleisimmät syyt annetuista vastausvaihtoehdoista kuunnella metallimusiikkia olivat ”metallimusiikin musiikin ja musikaalisten arvojen vuoksi” (77,1 prosenttia) ja ”tunnelman ja fiiliksen vuoksi” (90,2 prosenttia). Itse asiassa metallimusiikin maskuliinisuus oli vähiten tärkein syy kuunnella metallimusiikkia kaikkien valmiiksi annettujen vastausvaihtoehtojen joukossa.

Tämän tyypittelyn perusteella tyypillinen metallimusiikin kuuntelija ei olekaan alakulttuuriteorian mukainen tyypillinen metallimusiikkifani: maskuliinisuus ei ole tärkeää, metallin lisäksi muut musiikkityylit käyvät, iältään fanit ovat keski-ikäisiä ja suhteellisen korkeasti kouluttautuneita, minkä lisäksi heidän koulutusalaansa vaihtelee laajasti vastaajasta toiseen.

4.2. Metallimusiikin kuuntelija osana poliittista yhteiskuntaa

Alakulttuuriteorian näkökulmasta alakulttuurin jäsenet ovat jääneet valtakulttuurin ja muun yhteiskunnan ulkopuolelle, luoden merkitystä elämäänsä alakulttuuriin kuulumisen kautta. Alakulttuuri luo merkitystä siihen kuuluvalle antamalla tälle tarkoituksen tunteen yhteenkuulumisella johonkin yhteisöön. Alakulttuurin jäsen on siis eräällä tapaa yhteiskunnasta ulkopuolinen, ja vahvistaa tätä me-muut-asetelmaa luokittelemalla alakulttuuriin kuulumattomat muihin, ulkopuolisiin. (Kahn-Harris 2007: 157; Willis 1978: 66, 170, 174, 181.) Alakulttuurityylittelijät omaksuvat kulttuuriartikkeleita omaan käyttöönsä ja antavat niille omia merkityksiä. Tällä tavalla he osallistuivat yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vastustavat vallitsevaa hegemoniaa. (Hebdige 1979: 101.)

Valtakulttuurin poliittinen keskustelu ja sen piirissä tapahtuva yhteiskunnallinen toiminta, esimerkiksi puoluepolitiikka, voidaan nähdä osana valtakulttuurin hegemoniaa. Oletettavasti alakulttuurin jäsenet eivät aktiivisesti osallistu politiikkaan tai esimerkiksi keskustele politiikasta valtakulttuurin näkökulmasta. Muodostan tästä olettamuksesta seuraavan tutkimushypoteesin: *alakulttuurin jäsenenä metallimusiikin kuuntelija ei ole kiinnostunut politiikasta, seuraa politiikkaa tai keskustele päivän politiikasta yhtä paljon kuin keskivertokansalainen.*

Kyselytutkimuksessa kartoitettiin vastaajien yhteiskunnallisen ja poliittisen osallistumisen astetta ja aktiivisuutta useilla kysymyksillä. Tutkimuksessa tiedusteltiin vastaajan osallistumisen tapoja, sekä sitä, kuinka usein ja innokkaasti vastaaja keskustele arkipäiväisissä kohtaamisissa yhteiskunnallisia teemoista ja aiheista, sekä kuinka kiinnostunut vastaaja ylipäättään on yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta ja politiikasta.

Kun vastaajalta tiedusteltiin Likert-asteikollisella kysymyksellä sitä, kuinka kiinnostunut hän yleisesti ottaen on politiikasta, 19,5 prosenttia vastaajista oli hyvin, 33 prosenttia melko ja 30

prosenttia jokseenkin kiinnostuneita. Vain 13 prosenttia vastaajista oli vähän kiinnostuneita ja 5 prosenttia ei lainkaan kiinnostuneita. Vertailtaessa arvoja valtakunnallisen Eduskuntavaalitutkimus 2015 –kyselyyn, on otettava ensinnä huomioon, että vastausasteikko on neliportainen. Hyvin kiinnostuneita oli tuossa aineistossa 21,5 prosenttia, jonkin verran kiinnostuneita 46,3 prosenttia, vain vähän kiinnostuneita 24,6 prosenttia ja ei lainkaan kiinnostuneita 7,6 prosenttia. Osuudet ovat vastausasteikkojen erilukuisuuden huomioden varsin samankaltaisia. Metallimusiikin kuuntelijoiden tekemä arvio poliittisesta kiinnostuneisuudesta voi sanoa vastaavan eduskuntavaalitutkimusaineiston yli 18-vuotiaiden omaa arviota poliittisesta kiinnostuneisuudesta.

Politiikassa puhutaan perinteisesti vasemmistosta ja oikeistosta. Esimerkiksi puolueet jakautuvat vasemmistoon tai oikeistoon. Nämä käsitteet kuvaavat poliittista suhtautumista johonkin asiaan. Vasemmistolainen politiikka korostaa julkisten palveluiden merkitystä, progressiivista verotusta ja tasa-arvoa tulonjakopoliittisilla ratkaisilla. Oikeistolaiseen politiikkaan liittyvät muun muassa konservatiivisuus, yksilön palkitseminen ansioiden mukaan, yritysten tukeminen, veronalennukset, turvallisuuden ja puolustuspolitiikan teemat. Vasemmistoa ja oikeistoa voisi määritellä sillä, miten ne suhtautuvat tasa-arvoon ja miten ne toimillaan toteuttavat tasa-arvoa. (Rosas 2013: 7-8.)

Politiikkaa käsittelevissä tai sivuavissa empiirisissä tutkimuksissa tiedustellaan usein vastaajan asemoitumista vasemmisto-oikeistoulottuvuudella. Niin tässäkin tutkimuksessa. Vasemmisto-oikeistoulottuvuus on kätevä tapa yksinkertaisella kysymyksenasettelulla määrittää vastaajan poliittista asemoitumista yhteiskunnallisiin asioihin. Sijoittumista vasemmistoon tai oikeistoon tiedustellaan yleensä janalla, jonka päät vasemmisto ja oikeisto muodostavat. Vasemmistoon itsensä sijoittava kannattaa tällöin yleensä tasa-arvoa ja valtion puuttumista toimillaan yhteiskuntaan, esimerkiksi verotuksen ja tulonjakopolitiikan muodossa. Oikeistoon itsensä sijoittava kannattaa taas markkinoiden vapautta valtion interventtiosta. (emt. 9.) Perinteisesti vasemmistopuolueet ovat edustaneet työväenluokkaa ja palkansaajia, kun taas oikeistopuolueita äänestävät ovat keskiluokkaa, yrittäjiä tai toimihenkilöiden ryhmään kuuluvia.

Vähiten politiikasta kiinnostuneimmat vastaajat sijoittivat itsensä molemmissa aineistoissa vasemmisto-oikeistoulottuvuutta mitanneessa kymmenasteisessa kysymyksessä itsensä asteikon keskelle, sijalle 5. Metallimusiikin kuuntelijoissa eniten kiinnostuneimmat vastaajat löytyivät vasemmistosta (47,8 prosenttia sijalle yksi itsensä asettaneista vastaajista) ja sen jälkeen oikeistosta (38,1 prosenttia sijalle 10 itsensä asettaneista vastaajista). Valtakunnallisessa aineistossa oikeistoon itsensä sijoittaneet (45,8 prosenttia sijalle 10 itsensä asettaneista vastaajista) ilmaisivat sen sijaan olevansa hyvin kiinnostuneita politiikasta vasemmistoon itsensä sijoittaneita enemmän (36,4 prosenttia sijalle nolla itsensä asettaneista vastaajista).

Poliittinen kiinnostuneisuus on varsin yhdenmukaista metallimusiikin kuuntelijoiden ja Eduskuntavaalitutkimukseen vastanneiden välillä. Nyanssieroja löytyy suhteessa vastaajan poliittiseen asennoitumiseen vasemmisto-oikeistoulottuvuudella. Tätä tulosta selittää osin aineistojen havaintoyksiköiden väliset erot kyseisellä muuttujalla. Metallimusiikin kuuntelijat asemoituvat vasemmisto-oikeistoulottuvuudella enemmän vasemmalle, kuin Eduskuntavaalitutkimuksen vastaajat.

Yleisemmin saatua tulosta voidaan kommentoida poliittisen kiinnostuneisuuden ja poliittisen asemoitumisen välisellä yhteydellä asteikkojen ääripäiden ja keskikohdan välillä. Poliittisen vasemmisto-oikeistoulottuvuuden keskikohtaan itsensä asettaneet ovat muita vähemmän kiinnostuneita politiikasta. Tämä tulos kuvastaa sitä, että vastaajan poliittinen tietämys ei ole mahdollisesti riittävän korkea, että hän kykenisi ilmaisemaan poliittista sijoittumistaan tai olemaan edes kiinnostunut politiikasta. Toisaalta poliittisiin ääripäihin itsensä asemoineet ovat selkeän tietoisia omasta asemoitumisestaan ja tällöin myös kiinnostuneita politiikasta.

Aineistojen välisistä eroista huolimatta voidaan sanoa, että metallimusiikin kuuntelijoiden poliittisen kiinnostuneisuuden aste ei erityisemmin eroa koko suomalaisen aikuisväestön poliittisesta kiinnostuneisuudesta. Oman aineistoni tulokset mukailevat Eduskuntavaalitutkimuksen tuloksia, jolloin metallimusiikin kuuntelijoita ei voi kuvata erityisen kiinnostuneiksi tai vähemmän kiinnostuneiksi politiikasta muuhun väestöön verrattuna.

Taulukko 1: Vasemmisto-oikeisto-ulottuvuudelle sijoittumisen ristiintaulukointi metallimusiikin kuuntelijoiden poliittiseen kiinnostuneisuuden kanssa %

	Hyvin kiinnostunut	Melko paljon kiinnostunut	Jonkin verran kiinnostunut	Vähän kiinnostunut	En lainkaan kiinnostunut	Yhteensä
Vasemmisto	47,83	27,42	13,38	6,69	4,68	100,00
2	32,04	37,68	20,42	7,57	2,29	100,00
3	16,89	39,98	30,38	10,81	1,94	100,00
4	15,14	29,85	37,53	15,14	2,35	100,00
5	6,56	24,86	31,98	22,63	13,97	100,00
6	13,16	25,99	37,50	14,80	8,55	100,00
7	14,72	29,45	38,04	14,72	3,07	100,00
8	19,59	39,43	30,15	9,02	1,80	100,00
9	15,34	37,42	34,36	10,43	2,45	100,00
Oikeisto	38,10	32,38	17,14	6,67	5,71	100,00
Yhteensä	19,49	32,83	29,80	12,91	4,97	100,00

Taulukko 2: Vasemmisto-oikeisto-ulottuvuudelle sijoittumisen ristiintaulukointi poliittiseen kiinnostuneisuuden kanssa (Eduskuntavaalitutkimus 2015) %

	Hyvin kiinnostunut	Jonkin verran kiinnostunut	Vain vähän kiinnostunut	En lainkaan kiinnostunut	Yhteensä
Vasemmisto	36,4	48,5	9,1	6,1	100,0
1	34,6	46,2	19,2	0,0	100,0
2	28,0	50,0	20,0	2,0	100,0
3	28,1	43,0	21,9	7,0	100,0
4	18,7	56,7	21,6	3,0	100,0
5	22,1	46,2	21,5	10,3	100,0
6	20,6	48,9	26,1	4,4	100,0
7	20,3	52,0	24,0	3,7	100,0
8	23,8	52,9	20,1	3,2	100,0
9	31,1	44,3	23,0	1,6	100,0
Oikeisto	45,8	29,2	20,8	4,2	100,0
Yhteensä	23,6	49,1	22,0	5,3	100,0

Metallimusiikin kuuntelijat ovat siis yhtä kiinnostuneita politiikasta kuin keskivertosuomalainen vaikuttaisi olevan. Metallimusiikkifanit myös seuraavat eri medioista politiikkaa ja yhteiskunnallisia asioita. 56,2 prosenttia vastaajista ilmoitti seuraavansa politiikkaa hyvin tai melko paljon. Vähän tai ei lainkaan politiikkaa seuraavia metallimusiikin kuuntelijoita oli aineistossa vain 14 prosenttia. Osuudet ovat melko yhdenmukaisia Eduskuntavaalitutkimus 2015 –aineiston kanssa, jossa politiikan ja yhteiskunnallisten asioiden seuraamista mitattiin kysymyksillä, joissa tiedusteltiin eri medioiden seurantakertoja. Metallimusiikin kuuntelijat ovat siis suurin piirtein yhtä kiinnostuneita politiikasta kuin muu väestö, minkä lisäksi politiikan seuraaminen on yhtä yleistä metallimusiikin kuuntelijoilla ja muulla väestöllä Eduskuntavaalitutkimuksen tulosten perusteella.

Kun vastaajilta kysyttiin sitä, kuinka usein he erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa keskustelevat politiikasta tai yhteiskunnallisista asioista, 44 prosenttia metallimusiikin kuuntelijoista ilmaisi keskustelewansa päivittäin tai usein kyseisistä aiheista. Noin kolmannes ilmaisi keskustelewansa politiikasta tai yhteiskunnallisista asioista töissä päivittäin tai usein. Perheen kanssa politiikasta keskusteli 38,7 prosenttia vastaajista. Harvemmin metallimusiikin kuuntelijat käsittelevät politiikkaa tai yhteiskunnallisia aiheita harrastuksissa (10,7 prosenttia usein tai päivittäin) ja keikoilla tai festareilla (6 prosenttia usein tai päivittäin). Eduskuntavaalitutkimuksessa kysymyksessä ei eritelty tilannetta, jossa keskustelu politiikasta tapahtui. Tällöin 36 prosenttia vastaajista ilmoitti keskustelewansa usein tai päivittäin politiikasta ja yhteiskunnallisista asioista arjessaan. Tuloksen ei voi sanoa poikkeavan juurikaan metallimusiikin kuuntelijoiden vastauksista. Metallimusiikin kuuntelijat käsittelevät siis suurin piirtein yhtä todennäköisesti ja usein politiikkaa ja yhteiskunnallisia teemoja jokapäiväisissä keskusteluissaan kuin keskivertosuomalainen.

Mitä tulee siis poliittiseen kiinnostuneisuuteen, politiikan seuraamiseen tai politiikasta keskustelemiseen, ovat metallimusiikin kuuntelijat verrattavissa keskivertosuomalaiseen. Tutkimushypoteesini ei saa tukea. Metallimusiikki ei muodosta alakulttuuria, kun tarkastellaan metallimusiikin kuuntelijoiden poliittisen kiinnostuneisuuden astetta, politiikan seuraamista tai keskustelua päivänpolitiikasta.

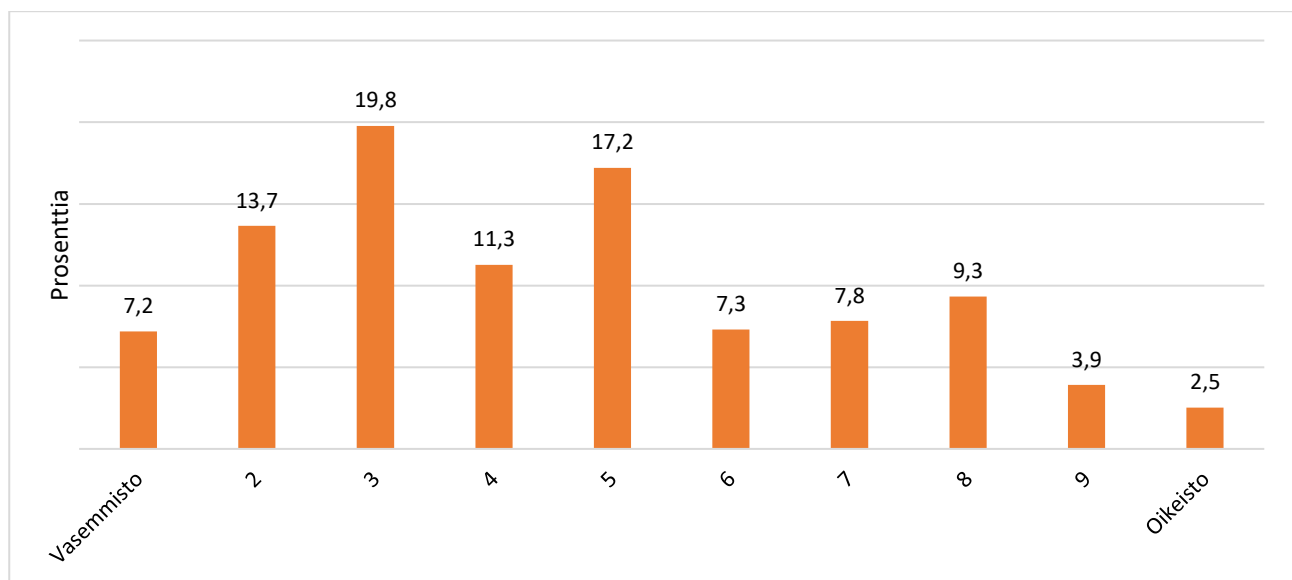
5. Metallimusiikin kuuntelijoiden poliittinen sijoittuminen vasemmisto-oikeistoulottuvuudella

Alakulttuuriteorian näkökulmasta metallimusiikin kuuntelijat ovat tyypillisimmin työväenluokkaisia, yhteiskunnan ulkopuolelle jääneitä nuoria miehiä. Myöhemmin (esim. Kahn-Harris 2007; Walser 1993) on todettu, että metallimusiikin kuuntelijat eivät ole suinkaan yksipuolisesti työväenluokkaisia, vaan paljon monipuolisempi yhteiskunnallinen ryhmä. Kahn-Harris (2007: 70) toteaa äärimetallin

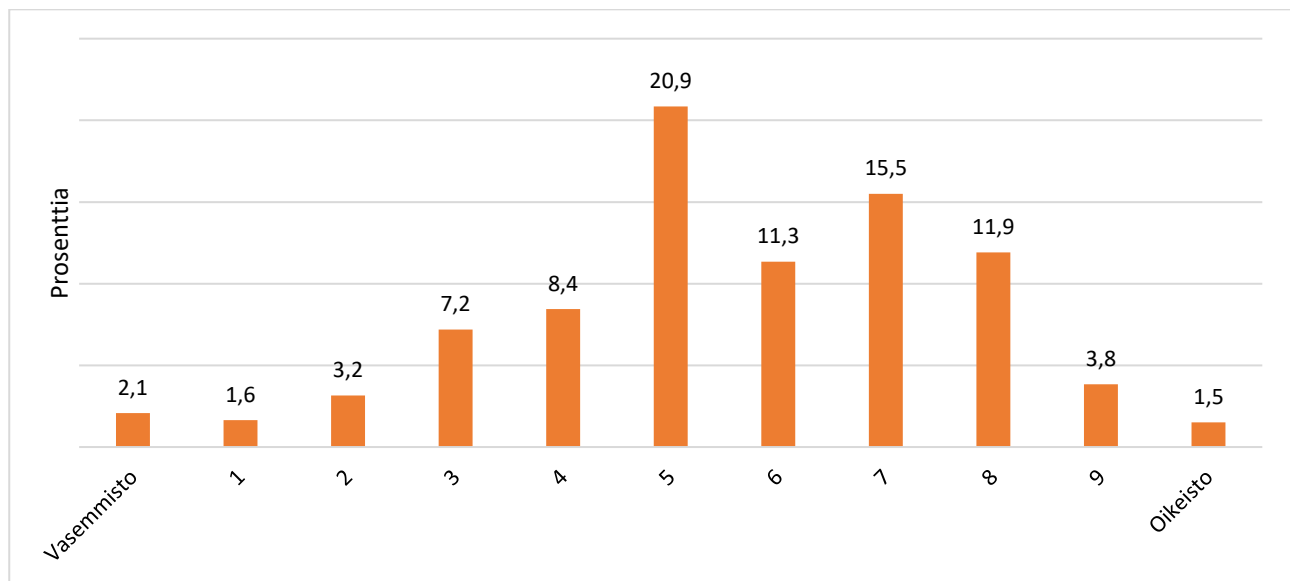
kuunteliijoista, että he eivät ole selkeästi köyhiä tai vähäosaisia, eivätkä myöskään hyvätuloisia tai etuoikeutettuja.

Tutkin seuraavaksi suomalaisten metallimusiikin kuuntelijoiden jakautumista yhteiskunnallisilta asenteiltaan selvittämällä, millainen on heidän sijoittumisensa poliittisella vasemmisto-oikeistoulottuvuudella, ja mitkä tekijät selittävät mahdollisesti asemoitumista tälle ulottuvuudelle. Kyselyaineistossa tiedusteltiin vastaajan omaa sijoittumista vasemmisto-oikeistoulottuvuudella 1-10-välisellä asteikolla, jossa arvo ”1” merkitsee vasemmistoa, ja ”10” oikeistoa. Vertaan ensin oman aineistoni vastaajien jakaumaa vasemmisto-oikeistoulottuvuudella, minkä jälkeen teen saman analyysin Eduskuntavaalitutkimus 2015 –aineistolle. Eduskuntavaalitutkimuksessa asteikko sijoittuu välille 0-10, missä ”0” merkitsee vasemmistoa ja ”10” oikeistoa. Alla olevassa kuviossa ilmenee metallimusiikin kuuntelijoiden ja jäljempänä Eduskuntavaalitutkimus 2015 -kyselytutkimuksen vastaajien sijoittuminen tällä vasemmisto-oikeistoulottuvuudella.

Kuvio 2: Metallimusiikin kuuntelijan asemoituminen vasemmisto-oikeistoulottuvuudelle 10-portaisella asteikolla yhdestä (vasemmisto) kymmeneen (oikeisto)

Kuvio 3: Vasemmisto-oikeistoulottuvuuden jakaantuminen Eduskuntavaalitutkimus 2015 –kyselyn vastaajilla 11-portaisella asteikoilla nollasta (vasemmisto) kymmeneen (oikeisto)

Kuvaajista tehtävä merkittävä huomio on, että vasemmisto-oikeistoulottuvuudella kyselyiden vastaajat ovat painottuneet poliittisen ulottuvuuden eri päihin: metallimusiikin kuuntelijat sijoittavat itsensä vasemmalle, aineiston moodin sijoituksessa tässä muuttujassa arvoon 3. Muutenkin vastaajat sijoittuvat vasemmisto-oikeistoulottuvuudella merkittävästi enemmän vasemmistoon kuin oikeistoon: 51,9 prosenttia vastaajista ilmaisee sijoittavansa itsensä tällä mitta-asteikolla itsensä välille 1-4. Oikeistoon itsensä sijoittavia (vastausväli 6-10) on 30,8 prosenttia.

Eduskuntavaalitutkimus 2015 –aineiston vastaajat ovat puolestaan painottuneet täysin toiseen suuntaan vasemmisto-oikeistoulottuvuudella. Vaikka Eduskuntavaalitutkimuksen aineistossa vasemmisto-oikeistoulottuvuutta mittaava asteikko sisältää yhden pykälä enemmän kuin oma kysymykseni, suuntaus vasemmiston ja oikeiston välillä näiden kahden aineiston kesken on selvä. Noin viidennes vastaajista (20,9 prosenttia) sijoittaa itsensä vasemmisto-oikeistoulottuvuudella keskustaan (arvo 5). Samalle sijalle asetti itsensä 17,2 prosenttia metallimusiikin kuuntelijoista. Siltikin, melkein puolet (44 prosenttia) sijoittaa itsensä oikeistoon arvovälille 6-10. Tämä osuus on metallimusiikin kuuntelijoihin verrattuna 13 prosenttiyksikköä suurempi. Vastaavasti koko väestöstä tehdystä otannasta suoritettussa Eduskuntavaalitutkimuksessa vasemmistoon itsensä sijoittavia (sijat 0-4) oli hieman alta kolmannes (29,4 prosenttiyksikköä) vähemmän kuin itsensä vasemmistoon sijoittaneita metallimusiikin kuuntelijoita (sijat 1-4).

Metallimusiinkuuntelijat sijoittavat itsensä huomattavasti enemmän vasemmistoon kuin koko väestön otantaan perustuneen Eduskuntavaalitutkimuksen vastaajat. Havainnosta löytyy tiettyä

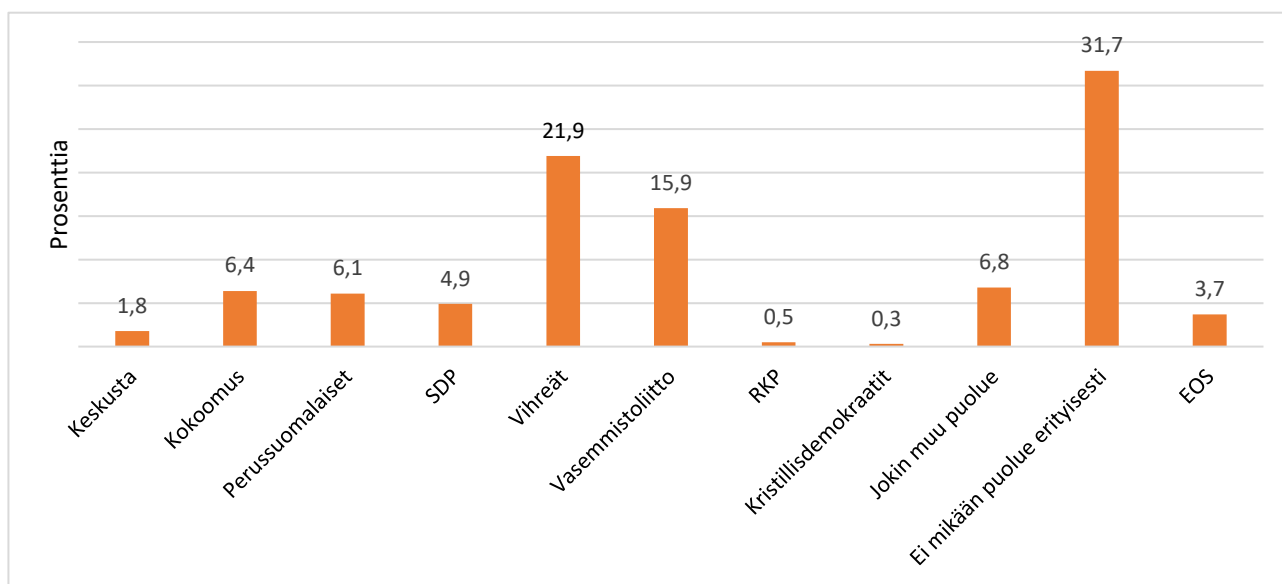

yhdenmukaisuutta ja johdonmukaisuutta yleisen metallimusiikkia ruotivan alakulttuuriteorian kanssa, jonka mukaan metallimusiikin alakulttuuri koostuu työväenluokkaisista ja sinikaulustyöntekijöistä, eli ruumiillista työtä tekevästä sekä teollisuustyöntekijöistä. Kun vasemmisto assosioituu edelleen työväenluokkaan (Rosas 2013: 9), voidaan todeta, että poliittisen asemoitumisensa puolesta metallimusiikin kuuntelijat ovat enimmäkseen vasemmistolaisia, mikä on yhdenmukainen tulos alakulttuuriteorian näkökulmasta. Yhteiskunnalliseen ja poliittiseen arvoasennemaailmaan sijoittumista tiedustelewan kysymysasetelman vastausten pohjalta alakulttuuriteoria pätee suomalaisten metallimusiikin kuuntelijoiden kohdalla, ja metallimusiikin kuuntelijat ilmenevät tämän yksittäisen kysymyksen perusteella varsin vasemmistolaisina.

5.1. Puoluekannatusjakauma metallimusiikin kuuntelijoiden piirissä

Metallimusiikin kuuntelijat ovat siis keskiarvoa vasemmistolaisempia. Ero näkyi edellä verrattaessa tuloksia Eduskuntavaalitutkimus 2015 –aineistoon. Tarkastelen seuraavaksi alla kuviossa neljä tarkemmin metallimusiikin kuuntelijoiden puoluekannatusta.

Kuvio 4. Metallimusiikin kuuntelijoiden puoluekannatus vuonna 2017

Metallimusiikin kuuntelijoiden puoluekannatus painottuu puolueista Vasemmistoliittoon ja Vihreään liittoon. Isoin ryhmä puoluekannataa tiedusteltaessa on siltikin kantansa määrittelemättömien ryhmä. Aineistosta 31,7 prosenttia ilmoittaa kysyttäessä, ettei mikään puolue tunnu erityisen läheiseltä. Tämä voi tarkoittaa sitä, että kyseessä on liikkuva äänestäjä, jonka puoluekanta vaihtelee, nukkuvaa äänestäjä, jolla ei ole puoluekannata, tai sitten täysin puoluepolitiikasta kiinnostumaton ja sen ulkopuolelle jäänyt yksilö.

Puolueista selvästi isoimmat kannatuslukemat metallimusiikkifanien keskuudessa keräävät silti Vihreät (15,9 prosenttia) ja Vasemmistoliitto (21,9 prosenttia). Päälle kuuden prosentin kannatuksen keräävät Kokoomus ja Perussuomalaiset sekä jokin muu puolue, jota ei kyselyssä kuitenkaan pyydetty määrittelemään.

5.2. Poliittisen suuntautumisen valinnan selittävä tekijät

Nopealla silmäyksellä saattaisi nyt äkkiseltään todeta, että alakulttuuriteorian mukainen näkemys pätee myös suomalaisiin metallimusiikin kuuntelijoihin: työväestöön ja alempiin toimihenkilöihin lukeutuvat asettavat itsensä perinteisesti poliittista suuntausta mittaavissa kyselyissä itsensä vasemmistoon. Tämän tulkinnan mukaan metallimusiikin kuuntelijoiden enemmistö muodostaisi alakulttuurin, jonka poliittinen suuntautuminen mukailee työväestön perinteistä sijoittautumista poliittiseen vasemmistoon. Yleisin koulutusala kyselyyn vastanneilla metallimusiikin faneilla olivat tekniset alat, joskin jakautuminen eri ammattikuntiin oli aineistossa varsin tasainen. 30 prosenttia vastaajista sen sijaan ilmaisi suoraan sijoittavansa itsensä työväestöön, kun tiedusteltiin vastaajan sijoittumista eri yhteiskuntaluokkiin. Tarkemmat jakaumat eri yhteiskuntaluokkiin on nähtävissä luvussa 5.3.

Metallifanien jakautuminen koulutuksen perusteella lukuisiin useisiin ammattiryhmiin sekä vain osan identifioituminen työväestöön ei siis voi selittää varmasti suhteellisen suuren osuuden samaistumista poliittiseen vasemmistoon. Tämän vuoksi on selvitettävä metallimusiikin kuuntelijoiden sijoittumista poliittiselle kartalle tarkemmin lineaarisessa regressiossa.

Analysoin metallimusiikin kuuntelijan sijoittumista vasemmisto-oikeistoulottuvuudelle kolmessa vaiheessa. Ensimmäiseen malliin valitsen selittäviksi muuttujiksi vastaajan iän, sukupuolen, koulutusasteen ja asuinpaikan. Kyseiset muuttujat ovat perinteisiä taustamuuttujia, joiden kontrollointi regressiomallissa on tavallista. Toiseen malliin lisään edellisten lisäksi vastaajan luokkasamastumisen, työllistymistilanteen kaksiluokkaisena kategorisena muuttujana, koulutusalan sekä poliittisen kiinnostuneisuuden asteen.

Puoluekanta selittää luonnollisesti merkittävästi vastaajan sijoittumista vasemmisto-oikeistoulottuvuudella. Tämän vuoksi ei olekaan mielekästä liittää lineaariseen regressiomalliin vastaajan puoluekanta, kun tutkitaan selittäviä tekijöitä vastaajan sijoittumiselle vasemmisto-oikeistoulottuvuudella. Tämän lisäksi on vaikea teoretisoida sitä, selittääkö vastaajan puoluekanta tämän sijoittumista vasemmisto-oikeistoulottuvuudella, vai toisin päin. Poliittinen kiinnostuneisuus on tällöin ainoa kyselyn niin sanottu poliittiseen käyttäytymiseen liittyvä muuttuja, sillä politiikan

seuraaminen ja poliittinen kiinnostuneisuus korreloivat muuttujina keskenään niin paljon, että ne aiheuttaisivat regressiomallissa keskenään multikollinearisuusongelman.

Kolmanteen malliin lisää vielä metallimusiikkiin liittyvät muuttujat. Vastaajan sijoittumista poliittiselle vasemmisto-oikeistoulottuvuudelle on mahdollista teoreettisesti arvioida metallimusiikkialakulttuuriin kuulumisen intensiteettiä mittaavilla indikaattoreilla. Jos metallimusiikkiihdistelmä muodostaisi Suomessa erillisen alakulttuurinsa, voisi tällöin yhteiskunnallista sijoittumista selittää vastaajan metallimusiikin seuraamista mittaavat muuttujat.

Noudatan alakulttuurimuuttujien käytössä Kahn-Harrisin alakulttuurisen pääoman tyypittelyä. Arkipäiväisiä alakulttuurimuuttujia ovat luontevasti kuuntelumäärä metallikeikoilla, metallimusiikin kuuntelumäärät sekä tärkeys. Moshaus on kyselylomakkeen ainoa selkeä transgressiivinen, eli rajoja rikkova alakulttuurisen pääoman muoto, jonka lisäksi tästä syystä regressiomalliin. Keikoilla moshaaminen rikkoo perinteistä konserttikäyttäytymisen kaavaa ja tyyliä. Moshaus on merkittävän metallimusiikkisidonnainen tyyli, jonka vuoksi se on merkittävä transgressiivinen alakulttuurisen pääoman muoto. (Kahn-Harris 2007: 122-130.)

Viimeisin alakulttuurinen muuttuja on vastaajan mielimetallimusiikkityyli. Tämä muuttuja kontrolloimalla tutkin sitä, löytyykö metallimusiikin alatyyleistä jotain tilastollisesti merkitseviä selittäviä tekijöitä selittämään sijoittumista vasemmisto-oikeistoulottuvuudella. Regressiomallin tulokset löytyvät taulukosta 3.

Taulukko 3: Metallimusiikin kuuntelijoiden sijoittumista vasemmisto-oikeistoulottuvuudella selittävät tekijät. Lineaarinen regressioanalyysi.

	MI	MII	MIII
Vakio	4,766***	3,396***	3,283***
Ikä (ref. 15-24)			
25-34	-0,184	-0,245*	-0,227
35-44	-0,076	-0,362**	-0,331
45-54	0,215	-0,124	0,075
55-64	-0,215	-0,329	-0,293
65-	0,639	0,443	0,533
Sukupuoli (ref. mies)			
Nainen	-1,089***	-0,829***	-0,833***
Koulutus (ref. perusasteen koulutus)			
Ylioppilastutkinto	-0,392*	-0,276	-0,187
Ammatillinen koulutus	0,132	-0,122	-0,062
Korkeakoulutus	0,009	-0,038	0,046
Asuinpaikka (ref. suuren kaupungin keskusta)			

Asuu pienen kaupungin keskustassa	0,337**	0,255*	0,195
Asuu lähiössä/esikapungissa	0,324***	0,245**	0,202*
Asuu kylässä/taajamassa maaseudulla	0,694***	0,618***	0,530***
Asuu haja-asutusalueella maaseudulla	0,726***	0,596***	0,485**
Luokkasamastuminen (ref. työväenluokka)			
Keskiluokka		0,484***	0,494***
Yläluokka tai ylempi keskiluokka		1,529***	1,535***
Ei luokkasamastumista		0,321**	0,360**
Työllistyminen (ref. ei työelämässä)			
Työelämässä		0,286***	0,307***
Koulutusala (ref. yleissivistävä koulutus)			
Kasvustutieteellinen		-0,151	-0,095
Humanistinen		-0,315	-0,350
Taideala		-0,211	-0,164
Yhteiskuntatieteellinen		-0,342	-0,359
Sosiaali- ja kasvatustieteellinen		-0,276	-0,218
Taloustieteellinen		1,239***	1,212***
Oikeustieteellinen		1,154*	1,013*
Luonnontieteellinen		-0,064	-0,111
Matemaattinen		0,422*	0,381
Tekniset alat		0,940***	0,868***
Rakentaminen ja rakennusala		0,716**	0,653**
Maa- ja metsätaloustieteellinen		1,209***	1,121***
Lääketieteellinen		0,342	0,325
Sosiaalialat		-0,115	-0,050
Palvelualat		0,746***	0,693***
Liikunta- ja urheilualat		2,015**	2,005**
Turvallisuusalat		2,454***	2,293***
Muu koulutusala		0,442*	0,424*
Poliittinen kiinnostuneisuus (ref. hyvin kiinnostunut)			
Melko kiinnostunut		0,436***	0,427***
Jonkin verran kiinnostunut		0,831***	0,775***
Vähän kiinnostunut		0,688***	0,579***
Ei lainkaan kiinnostunut		0,859***	0,709***
Moshaus metallikeikoilla (ref. ei moshaa)			
Moshaa			-0,177
Metallikeikoilla käyntimäärä (ref. 0-5 kertaa/vuosi)			
6-10 kertaa/vuosi			-0,102
11-15 kertaa/vuosi			-0,233
16-20 kertaa/vuosi			-0,314*
21 kertaa tai enemmän vuodessa			-0,177
Metallimusiikin kuuntelumäärä (ref. alle 4 tuntia päivässä)			
Yli neljä tuntia päivässä			0,141
Musiikin kuuntelu (ref. kuuntelee muuta kuin metallimusiikkia)			
Kuuntelee (melkein) pelkästään metallia			0,482***
Metallimusiikin tärkeys (ref. ei kovin tai lainkaan tärkeä)			

Erittäin tärkeä	0,116
Metalligenre (ref. Ei mikään genre)	
Death	0,111
Thrash	0,005
Black	0,319**
Doom	-0,413*
Folk	0,303
Industrial	-0,058
Power	0,504**
Progressiivinen	-0,374**

Selitysaste (Adj. R²) 6,1 % 17,3 % 19,0 %

N=4069

T-testien merkitsevyystasot:

* p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001

Lineaarinen regressiomalli selittää 19 prosenttia muuttujien vaihtelusta vasemmisto-oikeistoulottuvuudella sijoittumisessa. Mallini ei siis saa kovin korkeaa selitystasoa ja selittää täten muuttujien vaihtelua vasemmisto-oikeistoulottuvuudella. Tarkastelen hiukan tarkemmin selittäviä muuttujia, jotka tilastollisesti merkitsevästi selittävät selitettävän muuttujan vaihtelusta.

Metallimusiikkia kuuntelevat naiset ovat melkein yhden askeleen metallimusiikkia kuuntelevia miehiä vasemmalla vasemmisto-oikeistoulottuvuudella. Tulos on tilastollisesti erittäin merkitsevä. Iällä tai koulutusasteella ei ole regressiomallissa tilastollisesti merkitsevää selittävää arvoa sille, miten vastaaja asemoituu vasemmisto-oikeistoulottuvuudella. Vastaaja on todennäköisesti hieman suuren kaupungin keskustassa asuvaa oikeammalla vasemmisto-oikeistoulottuvuudella, kun hän asuu lähiössä tai kylässä tai taajamassa maaseudulla. Toisaalta maaseudulla haja-asutusalueella asuvan poliittinen sijoittuminen oikeisto-vasemmistoulottuvuudella kaupungin keskusta-asuvaan verrattuna ei saa tilastollisesti merkitsevää regressiokerrointa. Kaupungissa asuvien metallimusiikin kuuntelijoiden voidaan kuitenkin tuloksen perusteella sanoa sijoittavan itsensä todennäköisemmin vasemmistoon kuin lähiössä tai maaseudun kylässä tai taajamassa asuva.

Vastaajan luokkasamastumisella, työllistymistilanteella ja eräillä koulutusaloilla on puolestaan kaikilla tilastollisesti merkitsevä selittävä merkitys vasemmisto-oikeistoulottuvuudelle sijoittumisessa. Keskiluokkaan ja etenkin ylempään keskiluokkaan sekä niin kutsuttuun yläluokkaan itsensä samastavat vastaajat sijoittuvat todennäköisemmin oikeammalle vasemmisto-oikeistoulottuvuudella kuin työväenluokkaan itsensä samastavat vastaajat. Työväenluokkaisiksi itsensä asemoivat vastaajat ovat siis enemmän vasemmalla kuin muihin luokkiin itsensä sijoittavat vastaajat. Metallimusiikin kuuntelijat mukailevat ainakin luokkasijoittumisessaan ja

puoluekannatuksessaan perinteisiä yhteiskuntateorioita: työväenluokkaiset ovat vasemmistolaisempia kuin muiden luokkien edustajat.

Toisaalta tuloksen tulkinnan tekee hivenen ongelmalliseksi seuraavan selittävän tekijän saama regressiokerroin. Työelämässä olevat tai työllistetyt ovat keskimäärin oikeammalla kuin työttömät tai työelämän ulkopuolella olevat ($\beta=0,307$). Arvo on tilastollisesti merkitsevä. Tähän työelämän ulkopuolella olevaan muuttajaan on koodattu mukaan varsin heterogeeninen ryhmä, joka sisältää työttömät sekä vuorotteluvapaalla, eläkkeellä tai sairauslomalla olevat. Kerroin on verrattain pieni, mutta suuntaa antava. Mikäli arvo on nolla, ei selittävä tekijä selitä selitettävän muuttujan arvoa lainkaan. Regressiokerroin poikkeaa siis vähän nolasta, mutta on kuitenkin 0,307. Tämä merkitsee sitä, että mikäli vastaaja on työllistynyt, on hän 0,3 askelta oikeammalla kuin työelämän ulkopuolella oleva henkilö. Työväenluokkaan itsensä samastava henkilö siis sijoittaa itsensä vasemmisto-oikeistoulottuvuudella vasemmalle verrattuna muihin yhteiskuntaluokkiin samastuviin, mutta toisaalta työllistynyt henkilö sijoittuu hivenen enemmän oikealle kuin työelämän ulkopuolella oleva henkilö.

Koulutusalamuuttuja saa vasemmisto-oikeistoulottuvuudelle sijoittumista selittävänä tekijänä tilastollisesti merkitseviä regressiokertoimia muutaman alan kohdalla. Taloustieteen alalle kouluttautunut ja talousalalla työskentelevä henkilö sijoittuu yli yhden askeleen oikeammalle vasemmisto-oikeistoulottuvuudella verrattuna yleissivistävän koulutuksen hankkineeseen vastaajaan. Tulos on sikäli oletettu, ja mukailee yleistä käsitystä ja teoriaa siitä, millaisia profiililtaan taloustieteitä opiskelevat ja alalla työskentelevät ovat poliittisilta ja yhteiskunnallisilta näkökannoiltaan. Perinteisesti talous on ollut oikeiston erikoistumisalaa oikeistolaisten puolueiden ohjelmien ja kannanottojen perusteella. Tällöin on luontevaa, että talousalalla työskentelevä sijoittaa itsensä todennäköisemmin oikealle vasemmisto-oikeistoulottuvuudella. Maa- ja metsätaloustieteellisen sekä teknisten alojen koulutuksen saaneet ovat samaten yli yhden askeleen oikeammalla yleissivistävän koulutuksen saaneeseen vastaajaan verrattuna. Vastaavalla tavalla turvallisuusalalla työskentelevä, johon lukeutuivat kyselyssäni muun muassa sotilas- ja puolustusala sekä viranomaistehtävät, siirtyy yli kaksi askelta oikeistoon päin vasemmisto-oikeistoulottuvuudella kuin yleissivistävän koulutuksen suorittanut vastaaja. Suomessa kokoomus on perinteisesti ollut poliisin, muiden viranomaisten ja turvallisuusyrittäjien kannattama puolue, joten on luontevaa, että nämä vastaajat sijoittavat itsensä enemmän oikeistoon kuin vasemmistoon aineistossani. Näissä alakohtaisissa tuloksissa on huomattava, että tulokset mukailevat totuttuja havaintoja yksilöiden sijoittumisesta oikeisto-vasemmistoulottuvuudella: työväenluokkaiset kuuluvat vasemmistoon ja ylempiin yhteiskuntaluokkiin samastuvat sekä turvallisuus- ja talousaloilla työskentelevät sijoittavat

itsensä selkeästi todennäköisemmin oikeistoon kuin vasemmistoon vasemmisto-oikeistoulottuvuudella. Metallimusiikin kuuntelijat eivät tämän perusteella poikkeakaan tästä totutusta kaavasta.

Poliittisella kiinnostuneisuuden asteella on voimakas selittävä vaikutus vasemmisto-oikeistoulottuvuudelle sijoittumisessa. Kun referenssiryhmänä poliittisen kiinnostuneisuuden muuttujalle on ”hyvin kiinnostunut”, saavat kaikki muuttujan muut luokat positiivisen arvon merkinä siitä, että vähemmän politiikasta kiinnostuneet ovat oikeistolaisempia kuin hyvin paljon politiikasta kiinnostuneet. Ei lainkaan kiinnostuneet ja jonkin verran politiikasta kiinnostuneet ovat 0,7 askelta oikeammalla kuin hyvin paljon politiikasta kiinnostunut metallimusiikin kuuntelija. Aiemmin luvussa 4.2. käsittelemällä ristiintaulukoimalla poliittisen kiinnostuneisuuden asteen ja vasemmisto-oikeistoulottuvuudelle sijoittumisen yhteyttä. Toistan aikaisemman tutkimustuloksen, jonka mukaan vasemmistoon tai oikeistoon sijoittunut metallimusiikin kuuntelija oli myös kiinnostunut politiikasta, vasemmistoon sijoittunut hivenen enemmän kuin oikeistoon sijoittunut. Tämän tuloksen perusteella metallimusiikkifanin poliittista sijoittumista poliittinen kiinnostuminen selittää, ja mitä enemmän politiikasta kiinnostunut metallifani on, sitä vasemmistolaisempi hän myös.

Regressiomallin kolmannessa vaiheessa lisäsin malliin selittäviksi muuttujiksi muuttajat, jotka mittaavat vastaajan moshautodennäköisyyttä metallimusiikkikeikoilla, konserttikäyntiaktiivisuutta sekä vastaajan lempimetalligenreä. Tilastollisesti merkitseväksi muuttujiksi osoittautuvat black metal, power metal ja progressiivinen metalli vastaajan mielimetallimusiikin genrenä, sekä pelkän metallimusiikin kuunteleminen verrattuna runsaan muunkin musiikin kuuntelemiseen. Kun vastaajan lempimetallityyli on black metalli, on hän tällöin 0,319 astetta oikeammalla vasemmisto-oikeistoulottuvuudella kuin vastaaja, joka ei nosta mitään yhtä tiettyä metalligenreä mielimusiikkikseen. Black metallia mielellään kuuntelevat ovat siis aineiston oikeistolaisimmat metallimusiikin kuuntelijat power metallia kuuntelevien ohella. Progressiivista metallia kuuntelevat ovat sen sijaan mielimusiikkinsa määrittelemättömiin verrattuna vasemmalla vasemmisto-oikeistoulottuvuudella. Tilastollisesti erittäin merkitsevä selittävä tekijä metallifanin sijoittumiselle vasemmisto-oikeistoulottuvuudella on pelkän metallimusiikin kuunteleminen verrattuna runsaaseen muidenkin musiikkityylien kuuntelemiseen. Pelkkää metallia kuuntelevat ovat lähes puoli askelta ($\beta=0,482$) oikeammalla kuin muutakin musiikkia kuuntelevat.

Tulos on hämmentävä. Aiemmin olemme todenneet, että aineiston vastaajat ovat vasemmistolaisia ja politiikasta kiinnostuneita, mikä tavallaan tukee alakulttuuriteoriaa. Metallimusiikkifanit olisivat tämän perusteella vasemmistolaisia kulttuurisia tyylielimiä. Viimeisin selittävän tekijän regressiokerroin kumoaa kuitenkin tämän tuloksen: pelkkää metallimusiikkia kuuntelevat olisivatkin

oikeistolaisempia kuin muuta musiikkia kuuntelevat. Vaikuttaakin siltä, että avoimin mielin runsaasti muutakin musiikkia kuuntelevat ovat vasemmistolaisempia, ja tällöin kiinnostuneimpia politiikastakin. Alakulttuuriteoria ei tämän perusteella saakaan tukea. Metallimusiikin kuuntelijat vaikuttavat tämän lineaarisen regression valossa heterogeeniseltä kulttuuriyhteisöltä.

Regressiodiagnostiikalla pystytään selvittämään sitä, kuinka hyvin regressiomalli sopii aineiston analysointiin. Selittävien tekijöiden välisiä multikollineaarisuusongelmia, eli voimakkaita keskinäisiä lineaarisia korrelaatioita mitataan Variance Inflation Factor (VIF) -arvolla (Field 2009: 224). Vasemmisto-oikeistoulottuvuudelle sijoittumisen selittäviä tekijöitä selvittäneessä lineaarisessa regressiomallissa viidestäkymmenestäviidestä muuttujasta viisi saa VIF-arvokseen yli 3, mutta alle 5. Suurin osa selittävistä tekijöistä saa arvokseen lähellä yhtä olevan VIF-arvon. Vaikka tarkkaa periaatetta ei ole olemassa sille, mikä hyväksyttävä VIF-arvo selittävälle tekijälle lineaarisessa regressiossa on, on VIF-arvon 10 ylittävät selittävät tekijät sellaisia, jotka aiheuttavat ongelman regressiomallille. Toinen multikollineaarisuutta mittaava arvo on toleranssi¹⁶, jonka arvo ei saisi olla alle 0,1 (ibid.). Mainitut viisi selittävää tekijää saavat pienimmillään arvon 0,2, ja muuten arvot ovat lähellä yhtä. Tässä regressiomallissa valtaosa kaikista muuttujista saa arvon läheltä yhtä, enkä tällöin näe mallini kärsivän multikollineaarisuusongelmista.

Toinen regressiomallin luotettavuuteen vaikuttava tekijä ovat mallin ennustamasta poikkeavat arvot, joiden erotusta mallin ennustamiin arvoihin kutsutaan residuaaleiksi. Poikkeavat havainnot saattavat vinouttaa regressiomallia, jolloin mallin ennustavuus heikkenee. Poikkeavien havaintojen vinouttavaa merkitystä analysoidaan standardoitujen residuaalien itseisarvolla, joka ei saisi olla yksittäisillä havainnoilla yli 3,29 (Field 2009: 216.) Näinkin suuressa aineistossa ainoastaan yksi havaintoyksikkö saa arvon 3,29 ylittävän arvon 3,420. Muutenkin ainoastaan kahdeksan havaintoyksikköä saavat kolmen yrittävän residuaalin arvon. Yksittäisten havaintojen merkitystä regressiokertoimiin arvioidaan DFFit-arvon perusteella, jonka tulisi mallin residuaaleilla olla lähellä nollaa (Field 2009: 219). Yksittäisten havaintojen merkitystä itse malliin mitataan taas Cook's distance-arvolla, jonka niin ikään tulisi olla lähellä nollaa, jotta residuaali ei vaikuttaisi itse malliin (emt: 217). Yksikään regressiomallin havaintoyksikön standardoitu DFFit- tai Cook's distance -arvo ei saanut yhden ylittävää arvoa. En nähnyt tarpeelliseksi manipuloida tai poistaa poikkeavia havaintoyksiköitä aineistostani.

Mallin selittävien muuttujien virhetermien, eli residuaalien, välinen varianssi tulisi olla vakio. Tätä kutsutaan homoskedastisuudeksi, ja se todennetaan, kun muuttujan virhetermien varianssi on suurin

---

¹⁶ *Tolerance*

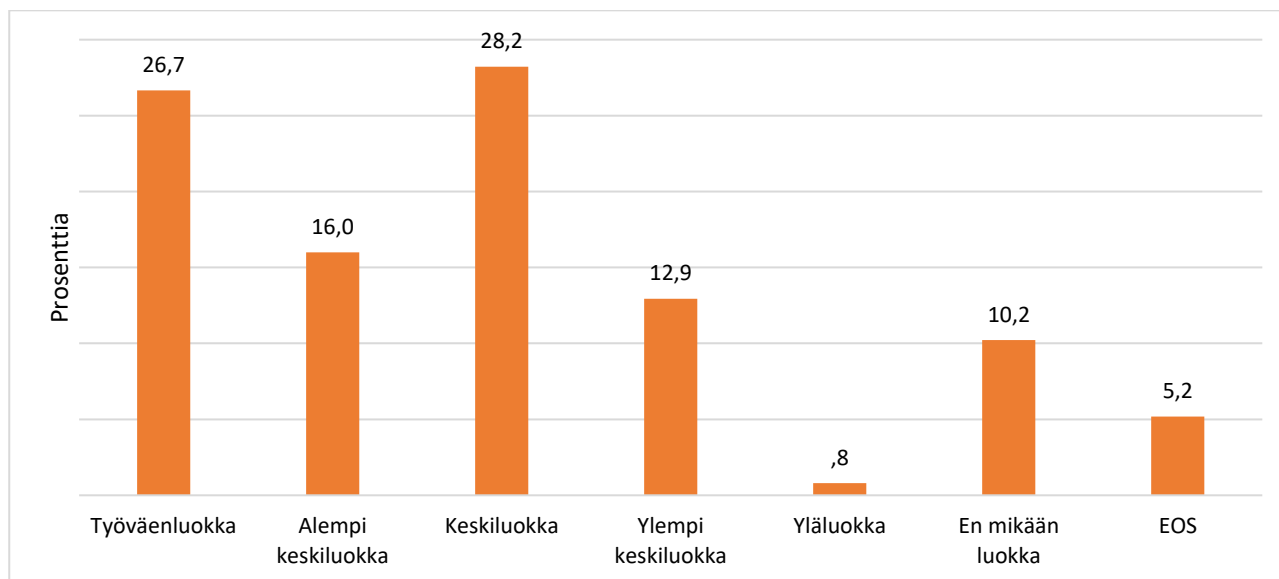
piirtein samanlainen kaikissa toisen muuttujan luokissa (emt: 220). Homoskedastisuus toteutuu vasemmisto-oikeistoulottuvuudelle sijoittumisen regressiomallissa, kun standardoitujen residuaalien ja standardoitujen mallin odotusarvojen sirontakuvio muodostaa tasaisen kuvion nollapisteen ympärille. Mallissa ei myöskään esiinny autokorrelaatiota, eli residuaalien välistä keskinäistä korrelaatiota. Residuaalien välistä korrelaatiota arvioidaan Durbin-Watson-testillä, jonka arvo vaihtelee nollan ja neljän välillä. Tavoiteltu arvo regressiossa on Durbin-Watson-testissä kaksi, mikä tarkoittaa sitä, etteivät residuaalit korreloi keskenään. Mallin Durbin-Watson-arvo on 1,935, joten residuaalit eivät korreloi keskenään. Residuaalit ovat myös normaalijakautuneet.

5.3. Metallimusiikin kuuntelijoiden luokkajako Suomessa

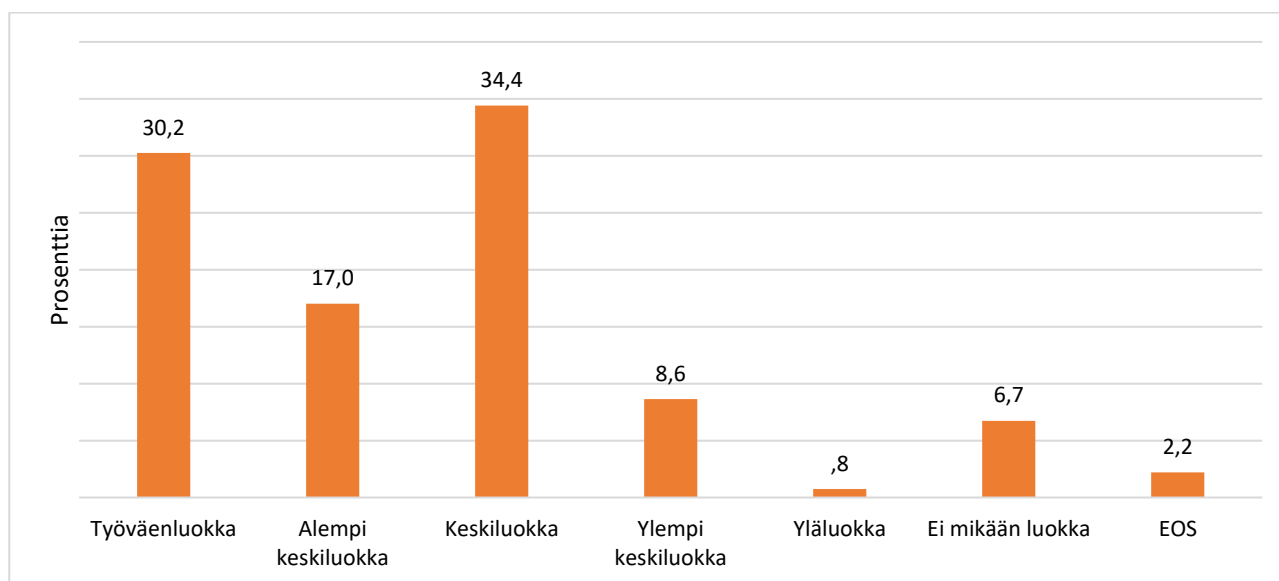
Alakulttuuriteorian mukaan alakulttuuriliikkeen tai -yhteisön jäsenet ovat myös kulttuuristen mieltymysten ohella valtavirrasta sivussa. Metallimusiikin kuuntelijat olivat 1970-luvun Britanniassa työväenluokkaan tai alempiin yhteiskuntaluokkiin kuuluvia nuoria, joiden tulotaso oli yleisesti heikompi kuin valtaväestön edustajilla. Myös muut alakulttuurit, punk-liike tai hippiliike esimerkkinä, noudattavat tätä luokkajaottelumielikuvaa. Erona metallimusiikin kohdalla voidaan mainita ainakin sukupuoli- jaotus alakulttuurin sisällä. Metallimusiikin kuuntelijat olivat järjestään miehiä, mikä saattaa yhä tänäkin päivänä olla mielikuva metallimusiikin kuuntelijoista. (Brown 2002, 218-220.)

Vaikka mielikuvat ja todellisuus eivät luultavimmin vastaa aiempaa alakulttuuriteorian väitettä metallimusiikin kuuntelijoiden työväen- ja alaluokkaisuudesta, on tätä väitettä ainakin mielenkiintoista testata suomalaisella vastaaja-aineistolla. Vastaavasti alakulttuurin homogeenisuuden analysoinnin lisäksi yhteys luokkasidonnaisuuden ja äänestys- sekä yhteiskunnallisen toiminnan tason välillä ansaitsee lähemmän tarkastelunsa.

Kuvio 5: Metallimusiikin kuuntelijan luokka-asemoituminen. Prosenttiosuudet.

Kuvio 6: Luokka-asemoituminen Eduskuntavaalitutkimus 2015 –aineistossa. Prosenttiosuudet.

Luokkajako metallimusiikin kuuntelijoiden kohdalla vastaa lähes täysin koko väestön jakaumaa. Jakauma on tasaisempi metallimusiikin kuuntelijoiden piirissä, minkä lisäksi vastaamaan haluttomien tai mihinkään luokkaan kuulumattomien osuudet ovat jonkin verran korkeampia, kuin koko väestön aineistossa. Ylempään keskiluokkaan itsensä määrittäneiden osuus on myös hivenen yllättäen isompi kuin koko väestön aineistossa. Mutta ainakaan siis selkeää yhteiskuntaluokkaerottelua ei ilmene metallimusiikin kuuntelijoiden ja muun väestön välillä. Metallimusiikki onkin tämän perusteella musiikkityyli, joka on levinnyt koko suomalaiseen luokkayhteiskuntaan, mikä onkin ilmeinen ja oletettu löytö, ottaen huomioon metallimusiikin tunnetun statuksen suomalaisessa yhteiskunnassa ja

kulttuurissa. Alakulttuuriteoria ei saa tukea oletuksesta, että alakulttuurin jäsenet olisivat merkittävässä määrin työväenluokkaisia.

6. Metallimusiikin kuuntelijoiden osallistumisaktiivisuus ja – halukkuus kansalaisaktivismiin

Alakulttuuriteoriasta kykenee johtamaan hypoteesin, jonka mukaan alakulttuuri vastustaa vallitsevaa valtakulttuuria alakulttuurisella tyylittelyllään ja mahdollisesti myös yhteiskunnallisella toiminnalla. Metallimusiikin kuuntelijoiden tulisi siis tämän oletuksen perusteella olla yhteiskunnalliselta toiminnaltaan halukkaampia osallistumaan tai aktiivisempia, mitä tulee kansalaistottelemattomuuteen, mielenosoittamiseen, lakkoiluun tai peräti väkivaltaiseen kansalaisaktivismiin ja –tottelemattomuuteen kuin väestö Suomessa keskimäärin. Sananmukaisesti määritän seuraavan hypoteesin: *Metallimusiikin kuuntelijat osallistuvat, ovat osallistuneet tai voisivat osallistua kansalaisaktivismiin ja kansalaistottelemattomaan yhteiskunnalliseen toimintaan suhteellisesti enemmän kuin muu väestö.*

Testaan tutkimushypoteesia ottamalla kolme muuttujaa tarkasteluun. Metallimusiikin kuuntelijoille osoitetussa kyselyssä kysyttiin seuraavasti: ”Mitä seuraavista yhteiskunnallisen osallistumisen muodoista olet tehnyt, teet tai voisit kuvitella tekeväsi tulevaisuudessa? 1) Osallistua rauhanomaisiin mielenosoituksiin, 2) Osoittaa kansalaistottelemattomuutta osallistumalla väkivallattomaan laittomaan toimintaan ja 3) Käyttää väkivaltaa poliittisten tai yhteiskunnallisten päämäärien saavuttamiseksi”.

Eduskuntavaalitutkimuksessa vuonna 2015 kysymykset oli muodostettu seuraavasti: ”Mitä näistä olet tehnyt viimeksi kuluneiden neljän vuoden aikana, tai jos tuntisit asian tärkeäksi, mitä saattaisit tehdä?: 1) Osallistua rauhanomaisiin mielenosoituksiin, 2) Osoittaa kansalaistottelemattomuutta osallistumalla väkivallattomaan laittomaan toimintaan, ja 3) Käyttää väkivaltaa poliittisten päämäärien saavuttamiseksi”.

Toisena erona aineistojen välillä on vastausvaihtoehtojen määrä ja luokittelu. Metallimusiikin kuuntelijoille osoitetussa aineistossa vastausvaihtoehdot olivat kaikissa tapauksissa ”1) Teen aina / Teen usein, 2) Olen joskus tehnyt, 3) Saattaisin joskus tehdä, 4) En ole tehnyt / En tekisi koskaan”. Vastaavat vastausvaihtoehdot olivat eduskuntavaalitutkimus 2015 –aineistossa seuraavat: ”1. Olen tehnyt viimeksi kuluneiden neljän vuoden aikana, 2. En ole tehnyt, mutta saattaisin tehdä, 3. En tekisi missään tapauksessa, ja 96. En osaa sanoa”. Käytännössä vastausvaihtoehdot on jälkimmäisessä aineistossa yksi vähemmän. Tämä kuitenkin korjautuu, mikäli vastausvaihtoehdot, ja niiden määritelmiä tarkastelee lähemmin. Metallimusiikin kuuntelijoiden kyselyssä on lisää

vastausvaihtoehto numero kaksi, joka antaa mahdollisuuden vastata erikseen, että henkilö on aiemmin tehnyt mainittua toimintaa. Tällainen vaihtoehto puuttuu eduskuntavaalitutkimuksen kysymyspatterista, mutta tällainen vastaaja kykenee asettamaan mahdollisesti itsensä vaihtoehtoon numero kaksi. Muussa tapauksessa vastaus olisi ”96. En osaa sanoa”, sillä vastaavia yhteensopivia vastausvaihtoehtoja ei tässä kohtaa eduskuntavaalitutkimuksesta löydy. Lähemmin tarkasteltuna tämä vaihtoehto saa muuttujasta riippuen 3 prosentin vastausosuuden, ja alle kahden prosentin vastausosuuden, kun kysytään osallistumisesta väkivaltaiseen kansalaisaktivismiin. Osuudet eivät ole siis merkittäviä. Miellän tällä perusteella eri aineistojen kysymyksenasettelut riittävän yhteismitallistettaviksi ja keskenään vertailtaviksi.

Oleellisinta on, että analyysiä varten operationalisoin kaikki kolme muuttujaa joko-tai-summamuuttujiksi. Metallimusiikin kuuntelijoiden kyselylomakkeen muuttujista yhdistän arvot 1-3 yhdeksi ”osallistumisvaihtoehdoksi”, ja jäljelle jäänyt vaihtoehto neljä merkitsee aktiviteettiin osallistumattomuutta tai haluttomuutta osallistua siihen. Vastaavasti yhdistän eduskuntavaalitutkimuksen vastausvaihtoehtoarvot 1-2 yhdeksi osallistumista tai osallistumishalukkuutta osoittavaksi arvoksi. Loput vastausarvot 3 ja 96 merkitsevät vastaavasti osallistumattomuutta tai haluttomuutta osallistua mainittuun aktiviteettiin.

Tämän jälkeen nämä kaksi arvoa saavat ”dummy-muuttujat” summataan yhteen, jolloin saamme kansalaisaktivismia ja kansalaistottelematonta toimintaa ja aktivismia mittaavat kolmiportaiset muuttujat molemmille aineistolle.

Taulukko 4: Metallimusiikin kuuntelijoiden osallistuminen tai halukkuus osallistua kansalaisaktivismiin asteikolla nollasta (ei osallistu mihinkään) kolmeen (osallistuu kaikkiin aktiviteetteihin) (mielenosoitukset, väkivallaton kansalaistottelemattomuus ja väkivaltainen kansalaisaktivismi).

	Frekvenssit	Prosenttiosuudet	Kumulatiiviset prosenttiosuudet
3	439	10,6	10,6
2	1818	43,7	54,3
1	1191	28,6	82,9
0	713	17,1	100,0
Yhteensä	4161	100,0	

Taulukko 5: Vuoden 2015 eduskuntavaalitutkimuksen (Grönlund & Kestilä-Kekkonen 2015) vastaajien osallistuminen tai halukkuus osallistua kansalaisaktivismiin asteikolla nollasta (ei osallistu mihinkään) kolmeen (osallistuu kaikkiin aktiviteetteihin) (mielenosoitukset, väkivallaton kansalaistottelemattomuus ja väkivaltainen kansalaisaktivismi).

	Frekvenssit	Prosenttiosuudet	Kumulatiiviset prosenttiosuudet
3	36	2,3	2,3
2	269	17,0	19,3
1	520	32,8	52,1
0	762	48,0	100,0
Yhteensä	1587	100,0	

Frekvenssitaulukoista ja ryhmien prosenttiosuuksista kyetään jo huomaamaan, että metallimusiikin kuuntelijat vastasivat myönteisimmin kysymyksiin osallistumisesta, halukkuudesta osallistua tai aiemmasta osallistumisesta eri kansalaisaktiivismin tai kansalaistottelemattomuuden muotoihin, kuin koko väestöstä tehtyyn otantaan perustuneeseen eduskuntavaalitutkimukseen vastanneet. Tästä huolimatta tulokset ovat selkeät ja antavat osviittaa siitä, että metallimusiikin kuuntelijoista muodostuva potentiaalinen alakulttuuri täyttää yhteiskunnalliselta osallistumiseltaan vastakulttuurin ominaisuudet. Kaikkiin kolmeen kansalaisaktiivismin muotoon oli metallimusiikin kuuntelijoiden piirissä osallistunut, joskus osallistunut tai halukas osallistumaan 10,6 prosenttia aineistosta (n=439), kun koko väestön otannassa osuus oli vain 2,3 prosenttia (n=36). Myös yhteenlasketut osuudet kahteen ja kolmeen aktivisminmuotoon osallistuneista tai halukkaista osallistua oli selkeästi metallimusiikin kuuntelijoiden puolella vastakulttuuriteorian suhteen. Noin 54 prosenttia osallistuu, osallistuisi tai voisi osallistua vähintään kahteen eri kansalaisaktiivismin muodoista, kun taas eduskuntavaalitutkimuksen aineistossa tämä osuus oli 19,3 prosenttia. Metallimusiikin voimaannuttava voima yleisönsä näyttää voimaannuttavan metallimusiikkifaneja Suomessa ainakin yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen tai halukkuuteen osallistua useampaan kansalaisaktiivismin muodoista.

Kun osallistuminen tai osallistumishalukkuus kolmeen eri kansalaisaktiivismin muotoon ristiintaulukoitiin sukupuolen perusteella, hivenen yllättävä tulos oli, että suhteellisesti suurempi osuus naisista kuin miehistä osallistui kahteen tai yhteen kansalaisaktiivismin muotoon. Miehistä isompi osuus ilmaisi osallistuvansa tai olevansa kiinnostunut osallistumaan kaikkiin kolmeen mainittuun kansalaisaktiivismin muotoon. 14 prosenttia miehistä ja 4 prosenttia naisista osallistuu tai osallistuisi kaikkiin kolmeen mainittuun kansalaisaktiivismin muotoon. Metallimusiikkia kuuntelevat ja fanittavat naiset haastavat alakulttuuriteorian olemalla aktiivisia yhteiskunnallisia toimijoita miehiin verrattuna.

6.1. Metallimusiikin kuuntelijoiden äänestysaktiivisuudesta

Osallistuvatko metallimusiikin kuuntelijat sitten konventionaalisempiin yhteiskunnallisiin osallistumisenmuotoihin? Vastaan tähän kysymykseen tarkastelemalla aineistostani muuttujaa, jonka kysymyksenasettelu vastaa edellä esitettyjen muuttujien kysymyksenasettelua: ”Mitä seuraavista yhteiskunnallisen osallistumisen muodoista olet tehnyt, teet tai voisit kuvitella tekeväsi tulevaisuudessa? Äänestää eduskunta-, kunta-, presidentin- tai europarlamenttivaaleissa”. Operationalisoin tästäkin muuttujasta kaksiluokkaisen ja tällä kertaa siten, että aina äänestävät (”Teen aina / Teen usein”) saavat yhden luokkansa, ja kaikki loput yhdistetään yhteen luokkaan, jossa sijaitsevat siis kaikki ne, jotka eivät äänestä ensinkään, jotka äänestävät vain joskus sekä ne, jotka voisivat harkita äänestävänsä joskus jossain yllämainituista vaaleista.

Eduskuntavaalitutkimusaineistossa olivat kysymykset äänestyskäyttäytymisestä eduskuntavaaleissa vuonna 2015 ja 2011. Muodostin molemmista muuttujista yhden summamuuttujan, josta ilmenee, äänestikö vastaaja molemmissa vai vain toisessa vaalissa, vai jättikö kokonaan äänestämättä molemmissa eduskuntavaaleissa. Jälleen kerran muodostamani summamuuttujat eivät täysin vastaa toinen toisiaan, mutta suuntaa antavaa osviittaa vastaajien yleisestä äänestyskäyttäytymisestä se ainakin antaa. Erot tulee toki huomioida tulosten tulkinnassa.

Taulukko 6: Metallimusiikin kuuntelijoiden äänestämispäätös yleisesti eduskunta-, kunta-, presidentti- tai europarlamenttivaaleissa kaksiluokkaisella muuttujalla mitattuna.

	Frekvenssit	Prosenttiosuudet	Kumulatiiviset prosenttiosuudet
Äänestää aina	3254	78,2%	78,2%
Ei äänestä aina tai lainkaan	907	21,8%	100%
Yhteensä	4161	100%	

Taulukko 7: Vuoden 2015 eduskuntavaalitutkimuksen vastaajien äänestysaktiivisuus eduskuntavaaleissa vuosina 2011 ja 2015.

	Frekvenssit	Prosenttiosuudet	Kumulatiiviset prosenttiosuudet
Äänesti molemmissa eduskuntavaaleissa 2011 ja 2015	1155	72,8%	72,8%
Äänesti toisessa	251	15,8%	88,6%
Ei äänestänyt kummassakaan	181	11,4%	100%
Yhteensä	1587	100%	

Kahden muuttujan vertailu eri aineistojen välillä ei ole täysin ongelmaton sen vuoksi, etteivät nämä muuttujat ole yhteismitallistettavia kysymyksenasettelun, vastausvaihtoehtojen, saati tietenkään vastaajamäärien suhteen. Toinen ongelmakohta liittyy ”Äänestää aina”-vastausvaihtoehdon operationalisointiin, joka muodostuu siis lausemuodosta ”Teen aina/Teen usein” vastauksena kysymykseen siitä, äänestääkö vastaaja eduskunta-, kunta-, presidentin- tai europarlamenttivaaleissa. Tässä tapauksessa saman vastauksen ovat voineet merkitä ne vastaajat, jotka tosi asiassa äänestävät kaikissa listatuissa vaaleissa, tai vaihtoehtoisesti kaikki ne, jotka äänestävät vain jossain yllä mainituista vaaleista. Eduskuntavaalitutkimuksessa vastausvaihtoehdot rajoittuvat puolestaan eduskuntavaaleihin vuosina 2015 ja 2011.

Tästä huolimatta, etenkin jos tuloksia analysoi äänestämisen kannalta, voidaan tuloksia tulkita alakulttuuriteorian valossa mielenkiintoisina. Metallimusiikin kuuntelijat osallistuvat yhteiskunnalliseen toimintaan myös äänestämisen muodossa näiden tulosten valossa miltei yhtä aktiivisesti ja innokkaasti kuin koko väestöstä koostuvaan kyselyyn vastanneet vastaajat. Tulos asettaa alakulttuuriteorian kritiikin kohteelle alttiiksi vastakulttuurin näkökulmasta. Oikeastaan luonnollinen selitys tulokselle on ennen kaikkea suomalaisessa kontekstissa se, että metallimusiikki on yleistä kansanhuvia, jota kuuntelee normaalikin väestö, joka voidaan mieltää kuuluvaksi myös valtakulttuuriin. Metallimusiikkikuuntelijat eivät tämän yksittäisen, äänestysaktiin liittyvän, näkökulman valossa muodostaisikaan tällöin valtakulttuurista erillistä tai etenkin vastakkaista alakulttuuriinsa. Metallimusiikkifanit osallistuvat konventionaaliseen yhteiskunnalliseen toimintaan Suomessa äänestämällä vaaleissa. Tämän puolesta metallimusiikkifanit eivät näyttäyty mitenkään yhteiskunnan ulkopuolelle jääneinä tai jättäytyneinä yksilöinä, vaan osallistuvat yhteiskunnalliseen toimintaan siinä missä kuka tahansa suomalainen. Johtopäätös tehdään yhden summamuuttujan, äänestysaktiiviteetin, tulosten analyysin pohjalta, mutta jo sen perusteella uskallan esittää väitteen, ettei konventionaaliseen yhteiskunnalliseen toimintaan, äänestämiseen, osallistumisen perusteella metallimusiikkiyhteisöä kykene esittämään vastakulttuurina.

6.2. Kansalaisaktiivisuuden ja äänestämisen yhteys metallimusiikkikulttuurissa Suomessa

Pelkkää äänestysmuuttujaa tutkimalla saa kuvan, että metallimusiikkifanit äänestävät ainakin joissain vaaleissa vähintään usein. Vertailen seuraavaksi sitä, miten metallimusiikkifanit osallistuvat eri kansalaisaktiivisuuden muotoihin äänestämispäätöksen eri luokissa. Oletuksena on, että ne jotka metallimusiikin kuuntelijoista äänestävät harvemmin tai eivät koskaan, osallistuisivat tai olisivat halukkaampia osallistumaan muihin kansalaisaktiivisuuden muotoihin. Käytän seuraavissa

taulukkoissa luvussa 6 luomaani kansalaisaktiivisuussummamuuttujaa vertailllessani äänestämispäätöksen ja kansalaisaktiivisuuden luokkia metallimusiikin kuuntelijoiden piirissä.

Taulukko 8: Metallimusiikin kuuntelijoiden äänestyspäätös ristiintaulukoituna kansalaisaktiivisuuden osallistumisasteen kanssa.

		Osallistutko tai osallistuisitko yhteiskunnalliseen kansalaisaktiivisuuteen?				Yhteensä
		0	1	2	3	
Äänestääkö aina vai ei	Äänestää aina	14,1%	29,4%	46,7%	9,8%	100,0%
	Ei äänestä aina tai lainkaan	27,9%	25,9%	33,0%	13,2%	100,0%
Yhteensä		17,1%	28,6%	43,7%	10,6%	100,0%
N		713	1191	1818	439	4161

Äänestämisen ja yhteiskunnallisen aktivismin yhteys on tilastollisesti merkitsevä. Eduskuntavaalitutkimuksessa mitatun osallistumisintensiteetin ja -halukkuuden sekä äänestyskäyttäytymisen väliltä löytyy samaten tilastollisesti merkitsevä yhteys. Korrelaatiot eri kansalaisaktiivisuusmuotojen ja äänestyskäyttäytymisen välillä ovat eduskuntavaalitutkimusaineistossa heikommat kuin metallimusiikin kuuntelijoiden keskuudessa. Metallimusiikin kuuntelijoilla äänestämispäätöksen ollessa vahva, on taipumus osallistua eri kansalaistotelemattomuuden muotoihin myös suurempi kuin äänestämättömillä tai satunnaisemmin äänestävillä. Yhteys kasvaa lähes lineaarisesti aina kahteen kansalaistotelemattomuuden osallistumisen muotoon asti, missä äänestävien osuudet myös kansalaisaktiivisissa ovat selkeästi isommat kuin äänestämättä jättävillä tai epäsäännöllisesti äänestävillä. Poikkeuksena on kaikkiin kolmeen kansalaistotelemattomuuden muotoon osallistuvat tai niihin osallistumaan halukkaat, joiden kohdalla äänestämättömien osuus ohittaa hivenen äänestävien osuuden. Metallimusiikin kuuntelijoilla siis tiettyyn pisteeseen asti vähintään halukkuus osallistua kansalaisaktiivisuuteen, kansalaistotelemattomuuteen sekä laillisiin mielenosoituksiin lisääntyy enemmän säännönmukaisemmin äänestävien joukossa kuin äänestämättä jättävillä, joskin yhteys äänestämiseen katoaa, kun vastaaja on halukas osallistumaan tai osallistuu kaikkiin näihin kansalaisaktiivisuuden muotoihin.

Taulukko 9: Eduskuntavaalitutkimukseen 2015 vastanneiden äänestyspäätös ristiintaulukoituna kansalaisaktivismiin osallistumisasteen kanssa.

		Osallistutko tai osallistuisitko yhteiskunnalliseen kansalaisaktivismiin?				Yhteensä
		0	1	2	3	
Äänestitkö vuoden 2015 ja/tai 2011 eduskuntavaaleissa?	Äänesti vaaleissa vuonna 2011 ja 2015	47,4%	34,5%	16,4%	1,7%	100,0%
	Äänesti toisessa	43,8%	31,1%	21,9%	3,2%	100,0%
	Ei äänestänyt kummassakaan	57,5%	24,3%	13,8%	4,4%	100,0%
Yhteensä		48,0%	32,8%	17,0%	2,3%	100,0%
N		762	520	269	36	1587

Vastaava johdonmukainen käyttäytymismalli voidaan havaita myös eduskuntavaalitutkimusaineistosta, joskin arvot heilahtelevat hivenen enemmän eri luokasta toiseen. Siltikin selkeä trendi kaikissa äänestyskäyttäytymisluokassa on, että useammassa kansalaisaktivismiin osallistumismuodossa osallistuvien tai osallistumaan halukkaiden osuudet ovat reippaasti pienempiä kuin osallistumattomien tai yhteen kansalaisaktivismimuotoon osallistuvien ryhmissä, tai vertailukohtana olevassa metallimusiikin kuuntelijoiden aineistossa. Yli 80 prosenttia koko eduskuntavaalitutkimuksen vastaajista osallistuu tai olisi halukas osallistumaan korkeintaan yhteen kansalaisaktivismiin tai –tottelemattomuuden toimintamuotoon, kun sama arvo oli metallimusiikin kuuntelijoilla noin 46 prosenttia. Samaten huomattavaa on, että osallistumisintensiteetti kasvaa aina kahteen osallistumismuotoon asti vahvasti metallimusiikin kuuntelijoilla, kun taas koko väestön aineistossa trendi on laskevaa kautta aineiston riippumatta äänestyspäätöksestä.

Metallimusiikin kuuntelijat siis osallistuvat tai ovat halukkaita osallistumaan yhteiskunnalliseen kansalaisaktivismiin mielenosoittamisen, lakkoilun, väkivallattoman tai väkivaltaisen yhteiskunnallisen toiminnan muodossa hanakammin ja säännönmukaisemmin kuin vertailukohtana oleva koko muu Suomen väestö Eduskuntavaalitutkimus 2015 –aineiston mukaan. Metallifanit äänestävät myös verrattain yhtä säännönmukaisesti kuin muut suomalaiset yleisesti ottaen, eikä äänestämättömyys ole kriteeri heidän joukossaan luopua kaikesta yhteiskunnallisesta toiminnasta. 27,9 prosenttia äänestämättä jättäneistä tai epäsäännöllisemmin äänestävistä ilmoitti metallimusiikin kuuntelijoiden piirissä olevansa välinpitämätön myös kansalaisaktivismiin suhteen. Eduskuntavaalitutkimuksessa molemmissa eduskuntavaaleissa 2011 ja 2015 äänestämättä jättäneillä tämä sama osuus oli peräti 57,5 prosenttia. Metallimusiikin kuuntelijoiden piirissä äänestämättä jättäneet tai äänestämistä harkitsevat osallistuivat tai olivat kiinnostuneita osallistumaan useampaan kansalaisaktivismiin muotoon reippaasti enemmän kuin vertailuaineiston vastaajat.

Hypoteesille siitä, että epäkonventionaalisiin osallistumismuotoihin, kuten mielenosoituksiin, väkivallattomaan tai jopa väkivaltaiseen kansalaisaktivismiin, osallistuminen olisi yleisempää harvoin tai ei lainkaan vaaleissa äänestävillä metallimusiikin kuuntelijoilla, löytyy tukea. Toisaalta myös vaaleissa äänestävistä metallifaneista melkein puolet osallistuu tai olisi halukas osallistumaan kansalaisaktivismiin kolmesta eri muodosta kahteen. Verrattuna koko väestöä kuvaavaan Eduskuntavaalitutkimus 2015 –aineistoon, saatu tulos on selkeä: metallimusiikkifanit siis osallistuvat tai ovat halukkaita osallistumaan eri kansalaisaktivismiin muotoihin varsin suurella todennäköisyydellä riippumatta siitä, äänestävätkö he vaaleissa.

6.3. Metallikeikoilla moshpitteihin osallistuvien ja väkivaltaisen kansalaistoiminnan yhteys

Yksi muuttujista, joka mittasi vastaajien osallistumista kansalaisaktivismiin kolmimuuttujaisessa summamuuttujassa äskeisessä tarkastelussa, oli kysymys siitä, käyttääkö tai käyttäisikö vastaaja väkivaltaa poliittisista motiiveista. Oletetusti osuudet niiden joukossa, jotka vastauksensa mukaan osallistuvat väkivaltaiseen kansalaisaktivismiin, voisivat joskus osallistua tai ovat joskus osallistuneet, ovat hyvin mitättömiä. Halusin tarkastella yhteyttä moshpittiin, fyysiseen metallikonsertin seuraamismuotoon, osallistuvien ja väkivaltaiseen kansalaistoimintaan osallistuvien tai potentiaalisten osallistujien välillä. Moshpittiin osallistuminen oli kyselytutkimuksen ainoa transgressiivistä alakulttuurista toimintaa ja pääomaa mittaava muuttuja. Transgressiivisyys, rajojen rikkominen, on keskeinen piirre alakulttuuriteorian näkökulmasta. Se on piirre, joka uusintaa alakulttuuria ja luo sille sen vastakulttuurisen piirteen. Tämän vuoksi päätin tarkastella ristiintaulukoimalla moshpitissä käymistä yhden kansalaisaktivismityypin, väkivaltaisen kansalaistoiminnan, kanssa.

Tulos oli tilastollisesti merkitsevä, ja hyvin lievästi kasvavaa yhteyttä säännöllisesti moshaavien ja väkivaltaista kansalaisaktivismia toteuttavien tai siihen potentiaalisesti halukkaiden väliltä löytyy. 21,1 prosenttia aina metallikonserteissa moshaavista osallistuu, on joskus osallistunut tai saattaisi joskus osallistua väkivaltaiseen kansalaistoimintaan saavuttaakseen poliittisia tai yhteiskunnallisia päämääriä. Sama osuus vastaajien kohdalla, jotka eivät koskaan moshaa, oli 10,3 prosenttia vastaajista. Vastaajamäärät ovat toki oleellisesti erisuuruiset. Ei koskaan moshaavien määrä aineistosta on 1917 vastaajaa, aina moshaavien 147 vastaajaa.

Taulukko 10: Ristiintaulukointi metallimusiikin kuuntelijoiden osallistumisaktiivisuudesta moshpitteihin metallimusiikkikeikoilla ja väkivaltaiseen kansalaistottelemattomuuteen osallistumisesta.

		Osallistutko moshpitteihin metallikeikoilla ja - konserteissa?: Moshaatko keikoilla?				Yhteensä
		En koskaan	Toisinaan	Usein	Aina	
Käyttää väkivaltaa poliittisten tai yhteiskunnallisten päämäärien saavuttamiseksi	Teen aina / Teen usein	0,3%	0,6%	0,3%	1,4%	0,5%
	Olen joskus tehnyt	0,5%	0,8%	0,5%	2,0%	0,7%
	Saattaisin joskus tehdä	9,5%	13,4%	15,9%	17,7%	12,0%
	En ole tehnyt / En tekisi koskaan	89,7%	85,3%	83,3%	78,9%	86,9%
Yhteensä		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
N		1917	1699	384	147	4147

6.4. Regressioanalyysi metallimusiikin kuuntelijoiden osallistumisesta kansalaisaktivismiin ja kansalaistottelemattomaan toimintaan

Millä todennäköisyydellä sitten metallimusiikin kuuntelijat osallistuvat kansalaisaktivismiin, ja mitkä tekijät vaikuttavat tämän osallistumisen todennäköisyyteen? Seuraavan taulukon logistinen regressiomalli tarkastelee eri tekijöiden vaikutusta todennäköisyyteen osallistua kahteen tai kolmeen eri kansalaisaktivismiin muotoon (laillinen mielenosoitus, osallistuminen väkivallattomaan laittomaan toimintaan tai osallistuminen väkivaltaiseen toimintaan poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi).

Kansalaisaktivismi todennäköisyyden selittäviksi muuttujiksi valikoin useamman aineiston muuttujista. Perinteisinä taustamuuttujina ovat vastaajan ikä ja sukupuoli, koulutustaso ja asuinpaikka logistisen regression ensimmäisessä mallissa. Toiseen regressiomalliin lisäsin selittäviksi muuttujiksi luokkasamastumisen luokiteltuna useampaan luokkaan jaettuina muuttujina, vastaajan työllistymisasteen työllistymisen suhteen luokiteltuna kaksiluokkaiseksi muuttujaksi, työllistymis- tai koulutusalan, sekä poliittisina muuttujina vastaajan poliittisen sijainnin vasemmisto-oikeistoulottuvuudella kolmiluokkaiseksi muuttujaksi koodattuna (vasemmisto, keskusta, oikeisto) ja poliittisen kiinnostuneisuuden asteen. Viimeiseen kolmanteen regressiomalliin liitän selittäviksi muuttujiksi niin sanotut alakulttuurimuuttujat, eli vastaajan moshausaktiivisuuden konserteissa ja

festivaaleilla, vastaajan keikoilla käyntimäärän, metallimusiikin kuuntelumäärän, metallimusiikin ensisijaisuuden ja tärkeyden vastaajan elämässä, sekä metalligenresitoutuneisuuden.

Regressiomalli löytyy kokonaisuudessaan testattujen muuttujien suhteen esitettynä alta. Selittävän muuttujan ristitulosuhde suhteessa selitettävään muuttujaan (eli tapahtuman todennäköisyys ja todennäköisyyden suunta testatulle muuttujalle määritettynä) on esitetty ensin taulukossa kunkin mallin muuttujan kohdalla. Ristitulosuhteen saadessa arvon 1 tai yli, merkitsee se sitä, että annetun selittävän muuttujan kasvaessa kasvaa myös selitettävän ilmiön tai tapahtuman todennäköisyys. Mikäli arvo on pienempi kuin yksi tai lähellä nollaa, merkitsee se sitä, että kyseinen ilmiön esiintymistodennäköisyys pienenee kyseisen selittävän muuttujan arvon kasvaessa.

Regressiomallin selitysaste ei käytetyillä muuttujilla nouse suuren suureksi. Mallin pseudoselitysaste on hieman yli 23 prosenttia. Tilastollisesti merkitsevimpiä selittäviä muuttujia mallissa ovat poliittisen kiinnostuneisuuden aste (ristitulosuhde 0,077 ei lainkaan kiinnostuneilla), ikä (25-54-vuotiaiden ikäryhmissä), sijainti vasemmisto-oikeistoulottuvuudella (OR=0,252 oikeistoon sijoittuvalla verrattuna vasemmistoon sijoittuvalla vastaajalla), yläluokkaan tai ylempään keskiluokkaan sijoittuminen verrattuna työväenluokkaan (OR=0,624), ja hivenen yllättäen black metallin mainitseminen mielimetalligenrekseen (OR=1,600).

Taulukko 11: Metallimusiikin kuuntelijoiden kansalaisaktivismiin osallistumisen todennäköisyyksiä selittävät tekijät. Logistinen regressioanalyysi.

	M1	M2	M3
Vakio	0,877	4,486***	4,175***
Ikä (ref. 15-24)			
25-34	1,695***	1,635***	1,568***
35-44	1,805***	1,790***	1,743***
45-54	1,564**	1,707***	1,754**
55-64	1,235	1,246	1,307
65-	1,086	0,931	0,849
Sukupuoli (ref. mies)			
Nainen	0,975	0,798**	0,832**
Koulutus (ref. perusasteen koulutus)			
Ylioppilastutkinto	1,132	0,869	0,862
Ammatillinen koulutus	0,917	0,834	0,824
Korkeakoulutus	0,872	0,669*	0,672*
Asuinpaikka (ref. suuren kaupungin keskusta)			
Asuu pienen kaupungin keskustassa	0,823*	0,927	1,019
Asuu lähiössä/esikapungissa	0,673***	0,717***	0,757***
Asuu kylässä/taajamassa maaseudulla	0,573***	0,693**	0,786
Asuu haja-asutusalueella maaseudulla	0,654**	0,839	0,972

Luokkasamastuminen (ref. työväenluokka)

Keskiluokka	0,733***	0,731***
Yläluokka tai ylempi keskiluokka	0,628***	0,624***
Ei luokkasamastumista	1,108	1,095

Työllistyminen (ref. ei työelämässä)

Työelämässä	0,964	0,934
-------------	-------	-------

Koulutusala (ref. yleissivistävä koulutus)

Kasvustustieteellinen	0,706	0,708
Humanistinen	1,246	1,259
Taideala	1,601*	1,555*
Yhteiskuntatieteellinen	1,125	1,126
Sosiaali- ja kasvatustieteellinen	0,892	0,948
Taloustieteellinen	0,862	0,853
Oikeustieteellinen	0,427	0,424
Luonnontieteellinen	0,819	0,859
Matemaattinen	0,806	0,811
Tekniset alat	1,129	1,165
Rakentaminen ja rakennusala	1,230	1,283
Maa- ja metsätaloustieteellinen	0,667	0,706
Lääketieteellinen	0,760	0,766
Sosiaalialat	1,248	1,221
Palvelualat	0,914	0,935
Liikunta- ja urheilualat	2,031	2,203
Turvallisuusalat	0,576	0,582
Muu koulutusala	0,851	0,873

Poliittinen suuntaus (ref. vasemmisto)

Keskusta	0,530***	0,547***
Oikeisto	0,249***	0,252***

Poliittinen kiinnostuneisuus (ref. hyvin kiinnostunut)

Melko kiinnostunut	0,677***	0,656***
Jonkin verran kiinnostunut	0,399***	0,390***
Vähän kiinnostunut	0,256***	0,257***
Ei lainkaan kiinnostunut	0,077***	0,077***

Moshaus metallikeikoilla (ref. ei moshaa)

Moshaa		1,092
--------	--	-------

Metallikeikoilla käyntimäärä (ref. 0-5 kertaa/vuosi)

6-10 kertaa/vuosi		1,324**
11-15 kertaa/vuosi		1,411*
16-20 kertaa/vuosi		1,462*
21 kertaa tai enemmän vuodessa		1,510**

Metallimusiikin kuuntelumäärä (ref. alle 4 tuntia päivässä)

Yli neljä tuntia päivässä		0,984
---------------------------	--	-------

Musiikin kuuntelu (ref. kuuntelee muuta kuin metallimusiikkia)

Kuuntelee (melkein) pelkästään metallia		0,798*
---	--	--------

Metallimusiikin tärkeys (ref. ei kovin tai lainkaan tärkeä)

Erittäin tärkeä		0,815**
-----------------	--	---------

Metalligenre (ref. Ei mikään genre)

Death	1,043
Thrash	1,125
Black	1,600***
Doom	1,292
Folk	0,983
Industrial	1,040
Power	0,743
Progressiivinen	0,818

Pseudovarianssi(Nagelkerken R²)

2,3 %   21,8 %   23,5 %

-2 Log Likelihood

5570,719   4913,867   4850,386

N=4069

T-testien merkitsevyystasot:

* p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001

Kun nuorimmat ikäryhmät ovat verrokkiryhmänä regressiomallissa, ovat etenkin keski-ikäiset henkilöt lähes kaksi kertaa todennäköisemmin osallistumishalukkaita tai osallistuneet kahteen tai kolmeen kansalaisaktiivisuuden muotoon. Varsinkin 35-44- ja 45-54-vuotiaat (vastaavasti OR=1,743 ja 1,754 kertaa) ovat todennäköisemmin osallistumishalukkaita tai osallistuvat kansalaisaktiivisuuteen kuin 15-24-vuotiaat. Löytö on sikäli yllätyksellinen, että perinteisesti radikaalimpina nähdyt nuoremmat ikäluokat eivät olekaan kansalaistottelemattomampia tai yhteiskunnallisesti epäkonventionaalisimpiin osallistumisen muotoihin osallistuvampia kuin nyt esimerkiksi 25-54-vuotiaat ikäryhmät. Trendi katkeaa kahdessa vanhimmassa ikäryhmässä, johtuen pääasiallisesti vastaajien vähydestä. Kovinkaan montaa yli 50-vuotiaasta vastaajaa ei kyselyyn vastannut. Syynä voi olla nuorempien ikäluokkien yleisesti vähäisempi kiinnostuneisuus politiikasta ja yhteiskunnallisista asioista, minkä voisi tulkita laajentuvan myös halukkuuteen osallistua kansalaisaktiivisuuden eri muotoihin. Toisaalta tulos mukailee aikaisemmin saatuja tuloksia: metallimusiikin kuuntelijat ovat aineistossa 25-34-vuotiaita keskimäärin, ja aiemmin saadun tuloksen mukaan kansalaisaktiivisia tai kansalaistottelemattomuuteen halukkaita. Tällöin nämä ikäluokat oletetusti ovat nuorempia halukkaampia osallistumaan tai osallistuneet kansalaistottelemattomuuteen.

Naiset osallistuvat miehiä epätodennäköisemmin kansalaisaktiivisuuden eri muotoihin ainakin runsaassa määrin. Metallimusiikki perinteisesti miehisenä alakulttuurina ja toisaalta jopa toimintaympäristönä vastaa teoriansa puolesta tässä aineistossa havaittua tulosta. Mies on yleisimmin metallimusiikin kuuntelija ja myös yleisimmin aktiivinen toimija.

Korkeammalla koulutusasteella verrattuna peruskouluun jääneeseen koulutusasteeseen sen sijaan ei ole tilastollista merkitsevyyttä osallistumistodennäköisyydessä useampaan kansalaisaktiivisuuden

muotoon. Tämä merkitsee siis käytännössä sitä, että korkeammalla tai matalammalla koulutustasolla ei ole havaittavaa yhteyttä vastaajan osallistumiseen ja osallistumishalukkuuteen eri kansalaisaktiivismin muotoihin. Asuinpaikalla on sen sijaan tilastollisesti merkitsevä yhteys kansalaisaktiivismin todennäköisyyteen. Lähiössä tai esikaupungissa asuvalla on pienempi todennäköisyys osallistua kansalaisaktiivismiin kuin suuren kaupungin keskustassa asuvalla. Kaupunkimainen asuminen siis lisää todennäköisyyttä vastaajan halukkuudelle ja todennäköisyydelle osallistua kansalaisaktiivismiin.

Luokkasamastumisella on puolestaan tilastollisesti merkitsevä yhteys kansalaisaktiivismiin osallistumisen kanssa. Keskiluokkaan samaistuvalla on pienempi todennäköisyys osallistua kansalaisaktiivismiin kuin työväenluokkaan samaistuvalla. Mikäli vastaaja identifioitui ylempään keskiluokkaan tai yläluokkaan, oli hänellä vielä pienempi todennäköisyys osallistua kansalaisaktiivismiin kuin työväenluokkaan identifioituvalla ($OR=0,624$). Toisaalta yläluokkaisen regressiokerroin oli hivenen vähemmän tilastollisesti merkitsevä kuin keskiluokkaan samastuvan henkilön. Tässäkin p-arvon nousu johtunee vastaajamäärän vähyydestä, sillä yläluokkaisiksi tai ylempään keskiluokkaan identifioituvia oli aineistossa suhteellisesti vähemmän kuin työväestöön tai luokattomiksi identifioituvia vastaajia. Työväkeen identifioituvat ovat siis metallimusiikin kuuntelijoiden piirissä todennäköisimpiä kansalaistottelemattomuuteen ja kansalaisaktiivismiin osallistuvia. Tämä on yhdenmukainen alakulttuuriteorian näkökulmasta, missä metallimusiikki on määritelty työväenluokkaiseksi alakulttuuriksi. Työllistyminen itsessään ei sen sijaan tuottanut tilastollisesti merkitsevää tulosta regressiomallissa ensinkään. Myöskään vastaajan työskentely- tai opiskelualalla ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä kansalaisaktiivismiin osallistumisen todennäköisyyden kanssa. Sillä, missä työtehtävässä vastaaja on, tai onko hän työelämässä vai ei, ei siis ole merkitystä kansalaisaktiivismiin osallistumisen todennäköisyyteen.

Vastaajan sijoittuminen vasemmisto-oikeistoulottuvuudella saa tilastollisesti merkitsevän arvon. Vastaajan siirtyessä oikealle tällä hypoteettisella poliittisen latautumisen asteikolla, laskee hänen todennäköisyytensä osallistua tai halukkuutensa osallistua kolmeen tai neljään kansalaisaktiivismin muotoon verrattuna vasemmalle vasemmisto-oikeistoulottuvuudella itsensä sijoittavaan vastaajaan. Vasemmistolaisiksi itsensä määrittävät metallimusiikin kuuntelijat osallistuvat siis oikeistolaisia todennäköisemmin kansalaisaktiivismiin. Vasemmalle poliittisella vasemmisto-oikeistoulottuvuudella itsensä sijoittaneet vastaajat ovat siis todennäköisimmin kansalaisaktiivismiin osallistuvia metallimusiikin kuuntelijoiden joukossa.

Voimakkaimmin kansalaisaktiivismiin ryhtyvät henkilöt ovat kiinnostuneita politiikasta. Kun vastaaja ilmaisee, ettei ole lainkaan kiinnostunut politiikasta verrattuna hyvin paljon politiikasta

kiinnostuneeseen, on vastaajan todennäköisyys osallistua kahteen tai kolmeen kansalaisaktiivisuuden mitattuun muotoon lähes nolla ($OR=0,077$). Tämä voidaan tulkita toisin päin siten, että politiikasta kiinnostunut on politiikasta vähän kiinnostunutta todennäköisemmin halukas osallistumaan tai osallistunut useampaan kansalaisaktiivisuuden muotoon. Politiikasta erittäin tai melko kiinnostuneiden osuus aineistossa oli hivenen yli 50 prosenttia vastaajista, mitä voi pitää varsin suurena. Perinteisesti miehisenä, poliittisesti välinpitämättömänä ja konservatiivisena kulttuurina mielletty metallimusiikkikulttuuri on Suomessa siis tästä teoriasta poikkeava yhteisönsä (Weinstein 2000: 137). Metallimusiikin kuuntelijat vaikuttavat, oman ilmoituksensa mukaan, olevan yhteiskunnallisista asioista ja politiikasta kiinnostuneita, ja osallistuvat tai ovat halukkaita osallistumaan tällöin aktiivisesti yhteiskunnalliseen kansalaisaktiivisuuteen.

Politiikasta kiinnostuneisuuden ja kansalaisaktiivisuuden yhteys metallimusiikkikuuntelijoilla vahvistuu, kun asiaa tulkitaan niin sanotuilla alakulttuurimuuttujilla: myös tilastollisesti merkittävänä selittävänä tekijänä metallikeikoilla käynnin määrä selittää todennäköisyyttä osallistua kansalaisaktiivisuuteen. Tässä tapauksessa tulkinta tapahtuu siten, että suurempi keikoilla käyntimäärä lisää vastaajan todennäköisyyttä olla osallisena kahdessa tai kolmessa kansalaisaktiivisuuden muodossa. Tilastollisesti merkitsevimpiä p-arvoja nämä muuttujat eivät regressiokertoimilleen saa missään luokitteluryhmässä, joskin trendi näyttää olevan kasvava siinä suhteessa, mitä enemmän vastaaja ilmoittaa käyvänsä metallimusiikkikeikoilla vuosittain. Paljon keikoilla käyvät metallimusiikkifanit ovat todennäköisesti myös osallistumassa kansalaisaktiivisuuteen mielenosoitusten, väkivallattomaan laittomaan toimintaan tai jopa väkivaltaiseen kansalaistottelemattomuuteen.

Hivenen yllättäen regressiomalliin lisätty suosikkimetalligenre tuotti tilastollisen merkitsevän tuloksen, kun black metallia mielimetallimusiikkiseen mainittua vastaajaa verrattiin vastaajaan, jolla ei ollut mainittua tiettyä mielimetallimusiikkigenreä suhteessa todennäköisyyteen osallistua tai halukkuudesta osallistua kansalaisaktiivisuuteen. Black metallimusiikin kuuntelijalla on 1,6-kertainen todennäköisyys osallistua tai olla halukas osallistumaan kansalaisaktiivisuuteen verrattuna vastaajaan, jolla ei ole tiettyä suosikkimetallimusiikin genreä. Tämä tarkoittaisi sitä, että metallimusiikin kuuntelijoista etenkin black metallin kuuntelijat muodostaisivat selkeän alakulttuurin verrattuna muihin metallimusiikin sisäisiin alagenreihin. Mikään muu metallimusiikkigenre ei tuottanut tilastollisesti merkitsevää tulosta regressiomallissa.

7. Metallimusiikin kuuntelijoiden arvomaailma

Minkälainen ryhmä metallimusiikin kuuntelijat sitten on laajemman arvo- ja asenneanalyysin pohjalta? Ovatko metallimusiikin kuuntelijat arvomaailmaltaan yhtenäinen ryhmä, joka ajattelee ja arvottaa asioita yhtenevällä tavalla? Ovatko he yhteiskunnallisesti aktiivisia samojen arvojen suhteen yhtenäisenä alakulttuuriryhmänä? Tässä luvussa analysoin metallimusiikin kuuntelijoiden vastauksia mielipide- ja arvokysymyksiin, ja vertaan näitä vastauksia Eduskuntavaalitutkimus 2015 –kyselyn vastausaineistoon.

Kyselyssä tiedusteltiin vastaajan kantaa kahteenkymmeneen neljään väittämään neliluokkaisella ”täysin eri mieltä”-, ”jokseenkin eri mieltä”-, ”jokseenkin samaa mieltä”- ja ”täysin samaa mieltä”- vastausvaihtoehtopatterilla. Väitteet sisältävät ”Suomen tulee erota EU:sta”, ”Suomen tulee liittyä NATOn jäseneksi” ja ” Samaa sukupuolta olevien oikeus avioliiton solmimiseen on hyvä asia” kaltaisia poliittisista ja yhteiskunnallisista kyselytutkimuksista tuttuja perinteisiä arvo- ja mielipideväittämiä. Kysymyslomake löytyy kokonaisuudessaan tutkimuksen jälkeisestä liitteestä.

7.1. Mielipideväittämien pääkomponenttianalyysi

Suoritin kyselyaineiston mielipideväittämille pääkomponenttianalyysin, jossa etsin 24:stä eri väittämästä piileviä yhdenmukaisuuksia eri väitteiden kohdalla. Pyrkimys tässä pääkomponenttianalyysiksi kutsutussa menetelmässä on luoda pääkomponentit aineistosta, jotka ilmentävät jotain piilevää ilmiötä, jota ei kuitenkaan suoraan pysty kysymään tai tutkimaan. Eri muuttujat toimivat tällöin yhdistettynä pääkomponenttimuuttujana tämän pääkomponentin komponentteina, mahdollistaen yhden abstraktin ilmiön analysoimisen konkreettisten muuttujien, tässä tapauksessa mielipidekysymysten, avulla.

Suoritin siis pääkomponenttianalyysin näille kaikille metallimusiikin kuuntelijoille osoitetussa kyselytutkimuksen ja Eduskuntavaalitutkimus 2015 –kyselyn yhteisille 24:lle muuttujalle käyttäen ekstraktointimenetelmää ja suorakulmaista rotaatiota. Pääkomponenttianalyysi antaa viisi pääkomponenttia, jotka selittävät 55 prosenttia mielipideväittämien varianssista metallimusiikin kuuntelijoiden kyselytutkimusaineistossa. Kaiser-Meyer-Olkinin tarkkuusmittarin perusteella pääkomponenttianalyysi sopii erinomaisesti aineistoon (saatu arvo on 0,853), joten pääkomponenttianalyysin käyttö on metallimusiikin kuuntelija-aineiston kohdalla mielekästä. Pääkomponenttianalyysi tuotti yhteensä viisi eri pääkomponenttia, joista rajoitin analyysiin kolme mielekästä ja tulkittavissa olevaa faktoria. Nämä kolme seuraavaksi selostettavaa faktoria selittävät 44,56 prosenttia muuttujien havaitusta yhteisvaihtelusta, mikä lähenee puolta koko aineiston selitettävästä yhteisvaihtelusta.

Ensimmäinen ja parhaiten kokonaisvaihtelua selittävälle faktorille latautuu yhdeksän eri muuttujaa, jotka ovat ”Valtion tulisi huolehtia ensisijaisesti syntyperäisten suomalaisten toimeentulosta”, ”Suomi on liian innokas toteuttamaan EU:n ympäristö- ja ilmastotavoitteita”, ”Samaa sukupuolta olevien oikeus avioliiton solmimiseen on hyvä asia”, ”Samaa sukupuolta olevien oikeus adoptioon on hyvä asia”, ”Suomen tulee erota EU:sta”, ”Kerjääminen tulee kieltää”, ”Euroopan unionin jäsenyys on ollut Suomelle kaiken kaikkiaan myönteinen asia”, ”Yleinen asevelvollisuus on säilytettävä Suomessa” ja ”Koko Suomi on pyrittävä pitämään asutettuna kustannuksista huolimatta”. Näistä muuttujista EU:n jäsenyyden myönteisenä asiana näkeminen ja samaa sukupuolta olevien avioliitto- ja adoptio-oikeuden kannattaminen latautuvat ensimmäiselle faktorille negatiivisesti, mikä tulkinnan suhteen tarkoittaa sitä, että tähän väittämään ”täysin eri mieltä”-vastaava havaintoyksikkö painottuu tälle faktorille positiiviseen päähän. Faktori voitaneenkin nimittää näitä muuttujia tarkastellessa konservatiivisuutta mittaavaksi muuttujaksi.

Toiselle faktorille latautuu kuusi muuttujaa: ”Suomen tulee olla aktiivisesti mukana kehittämässä EU:n puolustusyhteistyötä”, ”Suomen osallistuminen kansainvälisiin kriisinhallintatehtäviin on myönteinen asia”, ”Jos Ukrainan koskemattomuus voidaan taata vain länsimaiden aseavulla, Suomen tulee tukea tätä”, ”Venäjä muodostaa turvallisuuspoliittisen uhan Suomelle”, ”Suomen tulee liittyä NATO:n jäseneksi” ja ”Suomen tulee vahvistaa pohjoismaista yhteistyötä”. Väittämät keskittyvät tällä faktorilla puolustuspolitiikkaan, missä vastaaja näkee aktiivisen toiminnan niin Suomen kuin länsimaiden osalta oleellisena ja tärkeänä ilmiönä. Nimitän tätä muuttujaa puolustuspoliittista kansainvälistä aktiivisuutta mittaavaksi muuttujaksi.

Kolmannelle faktorille latautuvat muuttujat ”Suomen talouden tasapainottamiseksi on leikattava julkisia palveluita”, ”Työehdot ja palkat pitäisi sopia paikallisesti ilman keskusjärjestöjä”, ”Suomalaisten tulee olla työelämässä nykyistä pidempään”, ”Sosiaali- ja terveyspalveluiden keskittäminen nykyistä suurempiin vastuuyksiköihin, nk. SOTE-uudistus, on hyvä asia” ja ”Progressiosta johtuen palkkaverotus on Suomessa liian ankaraa erityisesti keskituloa korkeammilla tuloilla”. Muuttujat mittaavat jälleen selkeästi samaa, ja erittäin ajankohtaista ilmiötä, jolle havaintoyksiköt latautuvat systemaattisesti. Tällä faktorilla vastaajat ilmaisevat kantaansa talous- ja työllisyyspolitiikasta väittämässä, jotka on esitetty markkinatalouslähtöisestä näkökulmasta kyseenalaistaen esimerkiksi ammattiliittojen asemaa ja korostaen yksityisen sektorin asemaa valtiontaloudessa. Nimitän tämän kolmannen aineistostani löytyvän faktorin ”Markkinatalouspolitiikka”-muuttujaksi johtuen väittämistä, joissa mainitaan muun muassa julkisten palveluiden leikkaaminen, paikallinen sopiminen, SOTE-uudistus sekä korkeatuloisten korkea palkkatuloverotus.

Saatujen faktorien vastaavat selitysosuudet muuttujien yhteisvaihtelusta olivat 18,18 prosenttia (konservatiivisuutta mittaavaa faktori 1), 13,40 prosenttia (puolustuspolitiikan kansainvälisyyden merkitystä mittaava faktori 2) ja 12,98 prosenttia (markkinatalouspolitiikkaa mittaava faktori 3).

Seuraavaksi mittaan näiden kolmen yleisiä ja piileviä ilmiötä mittaavien faktorien sisäistä reliabiliteettia ja konsistenssia pystyäkseen arvioimaan mahdollisuuden luoda ylläolevista muuttujista niistä muodostuvaa pääkomponenttia mittaava summamuuttuja. Tämän summamuuttujan, ilmiötä mittaavan mittarin luotettavuus paranee, mitä enemmän tästä mittarista koostuvien osien keskinäiset mittatulokset ovat samankaltaisia, ja mitä enemmän nämä mittarin osat korreloivat keskenään (Nummenmaa 2009: 356).

Ensimmäisessä faktorissa kaikki muuttujat mittaavat samaa konservatiivisuutta osoittavaa ilmiötä samaan suuntaan, lukuun ottamatta väittämiä ”Euroopan unionin jäsenyys on ollut Suomelle kaiken kaikkiaan myönteinen asia”, ”Samaa sukupuolta olevien oikeus avioliiton solmimiseen on hyvä asia” ja ”Samaa sukupuolta olevien oikeus adoptioon on hyvä asia”. Reliabiliteettianalyysia ajatellen käännänkin nämä muuttujat toisinpäin, jolloin väittämä olisi esimerkiksi ”Euroopan unionin jäsenyys on ollut Suomelle kaiken kaikkiaan negatiivinen asia”, ”Samaa sukupuolta olevien oikeus avioliiton solmimiseen on huono asia” ja ”Samaa sukupuolta olevien oikeus adoptioon on huono asia”. Tällöin kaikki ensimmäisen konservatiivisuuskäsitteen osamuuttujat ovat samansuuntaisia. Konservatiivisuuskäsitteen reliabiliteetti on varsin korkea ($\alpha=0,832$), jolloin kyseisistä muuttujista luotava pääkomponenttimuuttuja mittaa luotettavasti aineistossa esiintyviä ilmiöitä.

Toisen, puolustuspoliittisen kansainvälisen aktiivisuuden käsitteen reliabiliteetti on melko korkea ($\alpha=0,743$). Viimeisimmän, markkinatalouspolitiikan käsitteen reliabiliteetti pienenee edelleen hivenen, mutta on samaa luokkaa ($\alpha=0,735$).

Taulukko 12: Rotatoitu pääkomponenttianalyysi metallimusiikin kuuntelijoille osoitetun kyselytutkimuksen mielipide – ja arvoasennekysymyksistä

	Komponentti		
	1	2	3
Valtion tulisi huolehtia ensisijaisesti syntyperäisten suomalaisten toimeentulosta	,747		
Samaa sukupuolta olevien oikeus adoptioon on huono asia	,694		
Suomen tulee erota EU:sta	,683	-,451	
Suomi on liian innokas toteuttamaan EU:n ympäristö- ja ilmastotavoitteita	,658		,365
Euroopan unionin jäsenyys on ollut Suomelle kaiken kaikkiaan negatiivinen asia	,641	-,478	
Samaa sukupuolta olevien oikeus avioliiton solmimiseen on huono asia	,635		
Kerjääminen tulee kieltää	,606		
Yleinen asevelvollisuus on säilytettävä Suomessa	,578	,374	
Koko Suomi on pyrittävä pitämään asutettuna kustannuksista huolimatta	,511		
Suomen tulee olla aktiivisesti mukana kehittämässä EU:n puolustusyhteistyötä		,747	
Suomen osallistuminen kansainvälisiin kriisinhallintatehtäviin on myönteinen asia		,653	
Jos Ukrainan koskemattomuus voidaan taata vain länsimaiden aseavulla, Suomen tulee tukea tätä		,634	
Venäjä muodostaa turvallisuuspoliittisen uhan Suomelle		,611	
Suomen tulee liittyä NATO:n jäseneksi		,543	,408
Suomen tulee vahvistaa pohjoismaista yhteistyötä		,414	
Oppivelvollisuuden nostaminen on hyvä keino ehkäistä nuorten syrjäytymistä			
Suomen talouden tasapainottamiseksi on leikattava julkisia palveluita			,765
Työehdot ja palkat pitäisi sopia paikallisesti ilman keskusjärjestöjä			,684
Progressiosta johtuen palkkaverotus on Suomessa liian ankaraa erityisesti keskituloa korkeammilla tuloilla			,667

Sosiaali- ja terveyspalveluiden keskittäminen nykyistä suurempiin vastuuyksiköihin, nk. SOTE-uudistus, on hyvä asia	,572
Suomalaisten tulee olla työelämässä nykyistä pidempään	,550
Suomessa on liian tiukka alkoholilainsäädäntö	,368
Ruotsin kielen opiskelun tulee olla vapaaehtoista	,333

7.2. Metallimusiikin kuuntelijoiden arvomaailma konservatiivisuuden käsitteen kautta

Pääfaktorit, jotka selittävät mielipidemuuttujien kokonaisvaihtelua ja niiden takana ilmenevää abstraktimpaa ilmiötä, ovat aineistossani käsitteellisesti oikeistolaisia arvoja nimittäviä ilmiöitä. Vaikka faktorit ilmentävät käsitteellisesti tällaista ilmiötä, pääkomponenttianalyysi osoittaa vasta sen, että aineiston muuttujat latautuvat vain merkittävimmin näille kolmelle faktorille. Pääkomponenttianalyysi ei kerro vielä suuntaa, jonka latautuneet muuttujat pääkomponentillaan eli faktorilla saavat.

Tutkimuksen seuraava vaihe on tutkia sitä, kuinka metallimusiikin kuuntelijat sitten sijoittuvat ja suhtautuvat mielipideaineistosta löytyneisiin pääfaktoreihin, jotka mittaavat vastaajan konservatiivisuutta, suhtautumista puolustuspolitiikan kansainvälisyyden aspektiin ja suhtautumista markkinatalouspolitiikkaan. Tutkiakseni metallimusiikin kuuntelijoiden sijoittumista ja suhtautumista näihin kolmeen pääfaktoriin, suoritan lineaarisen regression kukin pääkomponentti riippuvana muuttujana. Olen yhdistänyt kullekin faktorille niille latautuneista muuttujista summamuuttujan, jotka mittaavat mainittua ilmiötä. Tällöin konservatiivisuusmuuttujasta on muodostunut yhdeksän sitä ilmentävän muuttujan summamuuttuja, puolustuspolitiikan kansainvälisyys –muuttuja koostuu kuuden muuttujan summamuuttujasta sekä kolmas, markkinatalouspolitiikkaan suhtautumista mittaava summamuuttuja viidestä sille latautuneesta muuttujasta. Summamuuttujat ovat luonteeltaan jatkuvia, mikä mahdollistaa tässä yhteydessä lineaarisen regressiomallin luomisen, kun selitettävä muuttuja on jatkuva. Seuraavassa taulukossa esitetään metallimusiikin kuuntelijoiden konservatiivisuusfaktoria mittaavan muuttujan selittävät tekijät lineaarisessa regressioanalyysissä.

Taulukko 13: Metallimusiikin kuuntelijoiden konservatiivisuuden astetta selittävät tekijät. Lineaarinen regressioanalyysi.

	MI	MII	MIII
Vakio	20,676***	15,007***	14,438***
Ikä (ref. 15-24)			
25-34	-0,395	-0,061	0,203
35-44	-0,225	0,257	0,566
45-54	1,149*	1,325**	1,707***
55-64	1,350	1,295	1,642
65-	2,421	2,159*	2,588*
Sukupuoli (ref. mies)			
Nainen	-1,570***	-0,192	-0,240
Koulutus (ref. perusasteen koulutus)			
Ylioppilastutkinto	-2,765***	-1,346***	-1,099**
Ammatillinen koulutus	-0,287	0,084	0,208
Korkeakoulutus	-3,818***	-1,751***	-1,583***
Asuinpaikka (ref. suuren kaupungin keskusta)			
Asuu pienen kaupungin keskustassa	2,212***	1,433***	1,182***
Asuu lähiössä/esikapungissa	1,286***	0,562**	0,412
Asuu kylässä/taajamassa maaseudulla	3,990***	2,497***	2,228***
Asuu haja-asutusalueella maaseudulla	3,694***	2,197***	1,818**
Luokkasamastuminen (ref. työväenluokka)			
Keskiluokka		-1,318***	-1,278***
Yläluokka tai ylempi keskiluokka		-2,384***	-2,306***
Ei luokkasamastumista		-0,455	0,510
Työllistyminen (ref. ei työelämässä)			
Työelämässä		0,062	0,167
Koulutusala (ref. yleissivistävä koulutus)			
Kasvatustieteellinen		0,133	0,220
Humanistinen		-0,215	-0,076
Taideala		-0,548	-0,246
Yhteiskuntatieteellinen		-0,134	-0,038
Sosiaali- ja kasvatustieteellinen		-0,397	-0,333
Taloustieteellinen		-0,691	-0,466
Oikeustieteellinen		0,602	0,283
Luonnontieteellinen		-0,236	-0,145
Matemaattinen		-0,284	-0,208
Tekniset alat		1,249*	1,273**
Rakentaminen ja rakennusala		0,851	0,764
Maa- ja metsätaloustieteellinen		0,555	0,766
Lääketieteellinen		0,363	0,467
Sosiaalialat		0,520	0,797
Palvelualat		1,015	1,083*
Liikunta- ja urheilualat		3,094*	3,075*
Turvallisuusalat		1,815*	1,852*

Muu koulutusala		1,280*	1,387*
Vasemmisto-oikeistoulottuvuus		1,282***	1,224***
Markkinatalouspolitiikan suosiminen		-0,149***	-0,133***
Poliittinen kiinnostuneisuus (ref. hyvin kiinnostunut)			
Melko kiinnostunut		0,575*	0,599*
Jonkin verran kiinnostunut		1,355***	1,323***
Vähän kiinnostunut		1,925***	1,785***
Ei lainkaan kiinnostunut		3,703***	3,407***
Moshaus metallikeikoilla (ref. ei moshaa)			
Moshaa			0,403
Metallikeikoilla käyntimäärä (ref. 0-5 kertaa/vuosi)			
6-10 kertaa/vuosi			-0,366
11-15 kertaa/vuosi			-0,988**
16-20 kertaa/vuosi			-0,995*
21 kertaa tai enemmän vuodessa			-1,204**
Metallimusiikin kuuntelumäärä (ref. alle 4 tuntia päivässä)			
Yli neljä tuntia päivässä			0,765**
Musiikin kuuntelu (ref. kuuntelee muuta kuin metallimusiikkia)			
Kuuntelee (melkein) pelkästään metallia			0,940***
Metallimusiikin tärkeys (ref. ei kovin tai lainkaan tärkeä)			
Erittäin tärkeä			0,546**
Metalligenre (ref. Ei mikään genre)			
Death			-0,459
Thrash			-0,298
Black			0,377
Doom			-0,755
Folk			0,351
Industrial			-0,627
Power			0,719
Progressiivinen			-0,324
Selitysaste (Adj. R²)	17,9 %	48,7 %	50,0 %
N=2161			

N=2161

T-testien merkitsevyystasot:

* p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001

Regressiomalli selittää 50 prosenttia vastaajan konservatiivisuutta mittaavan summamuuttujan kokonaisvaihtelusta (Adj. R²=0,500). Ero toisen ja kolmannen mallin välillä on tosin vain 1,3 prosenttiyksikköä, joten viimeisimpään malliin lisätyt moshpiteissä käyntiaktiivisuutta, metallimusiikkikonserttien käyntimäärää, metallimusiikin kuuntelutottumuksia, tärkeyttä ja mielimetalligenreä mitanneet muuttujat eivät tuo juurikaan uutta regressiomalliin.

Selvimmän ja tilastollisesti merkitseviä vastaajan konservatiivisuutta lisääviä selittäviä tekijöitä tässä askeltavassa regressioanalyysissä ovat mallissa matala koulutusaste, asuinpaikka kaupunkien keskustojen ulkopuolella, vähäinen kiinnostuneisuus politiikasta, luokkasamastuminen

työväenluokkaan, identifioituminen oikeistoon ennemmin kuin vasemmistoon vasemmisto-oikeistoulottuvuudella, metallimusiikin tärkeys sekä yllättäen vähäiset käynnit metallimusiikkikeikoilla.

45-54-vuotiaiden ryhmä erottuu muista ikäryhmistä verrattaessa 15-24-vuotiaisiin vastaajien konservatiivisuutta mittaavien ikäryhmämuuttujia tarkasteltaessa. 45-54-vuotiaat ovat miltei kaksi kertaa konservatiivisempia kuin 15-24-vuotiaat ($\beta=1,707$). Muuta ikäluokat eivät sitten saakaan tilastollisesti merkitseviä regressiokertoimia, joten ne eivät ole valideja selittäviä tekijöitä vastaajan konservatiivisuuden asteelle. Voimakkaampiakin indikaattoreita löytyy. Kun vastaajan koulutusastetta vertaa korkeakoulutettuun metallimusiikin kuunteliin, havaitaan peruskoulutukseen ja ammattikoulutukseen kouluttautumisensa jättäneiden kohdalla vahvaa konservatiivisuusasteen lisääntymistä. Ne, joiden korkein koulutusaste on peruskoulu, konservatiivisuus voimistuu 1,583 yksikköä verrattuna korkeakoulutettuun vastaajaan. Vastaava regressiokerroin ylioppilastutkimuksen hankkineella vastaajalla peruskoulutusasteen koulutuksen saaneeseen verrattuna oli -1,099. Tämä tulos lienee varsin yhdenmukainen yksilöiden suhtautumismaailmaa tulkitsevien teorioiden kanssa, joiden mukaan perinteisiä ja konservatiivisia arvoja omaavien vastaajien koulutustaso on perinteisesti alhaisempi. Korkeakoulutettujen arvomaailma lienee liberaalimpi kuin ammatti- ja peruskoulutuksen omaavilla vastaajilla. Tulos mukailee siis yleistä trendiä, eikä välttämättä ole metallimusiikin kuuntelijoille spesifi ilmiö.

Asuinpaikkaa määrittävät muuttujat ovat myös regressiomallissa tilastollisesti merkitseviä selittäviä muuttujia vastaajan konservatiivisuuden asteen suhteen. Kun vastaajan asuinpaikkaa verrattiin suuren kaupungin keskustassa asuvaan, etenkin maaseudulla kylässä tai taajamassa ($\beta=2,228$) tai haja-asutusalueella ($\beta=1,818$) asuva vastaaja oli huomattavasti ajatusmaailmaltaan konservatiivisempi kuin kaupungissa asuva verrokkinsa. Sama toistuu myös muiden asuinalueiden vastaajien kohdalla. Tämä merkitsee siis sitä, että kaupungissa asuva korkeakoulutettu on siis suhteellisesti vähemmän konservatiivinen kuin muut vastaajat.

Vastaajan luokkasamastuminen on myös vahva selittävä tekijä selitettävälle konservatiivisuuden asteen muuttujalle. Mitä kauemmas työväenluokasta vastaaja sijoittaa itsensä, sitä enemmän pienenee myös konservatiivisuuden aste. Mikäli vastaaja määrittää itsensä kuuluvaksi keskiluokkaan, on hän 1,28 astetta vähemmän konservatiivisempi kuin työväenluokkaan itsensä sijoittava. Ylempään keskiluokkaan tai yläluokkaan itsensä määrittävä on puolestaan peräti 2,3 astetta vähemmän konservatiivisempi kuin työväenluokkainen. Työväenluokkaan itsensä sijoittava on siis huomattavasti konservatiivisempi arvoiltaan kuin keskiluokkaan tai ylempiin luokkiin itsensä sijoittavat vastaajat. Mielenkiintoisesti, itse ammattikunnalla tai työskentelyalalla ei ole merkitystä

konservatiivisuuden asteen kanssa. Yksikään ammattiala ei saa tilastollisesti merkittävää regressiokerrointa konservatiivisuuden asteen selittävänä tekijänä.

Itsestään selvä tulos saadaan, kun selittävänä muuttujana vastaajan konservatiivisuuden asteelle toimii hänen sijoittumisensa vasemmisto-oikeistoulottuvuudella: kun vastaaja siirtyy tällä kuvitteellisella ulottuvuudella askeleen oikealle, lisääntyy hänen konservatiivisuuden asteensa yli yhden askeleen verran ($\beta=1,124$). Vastakkaiseen suuntaan osoittavan kertoimen saa puolestaan markkinatalouspolitiikkaan suhtautumista mittaava faktori, jonka regressiokerroin on $-0,133$. Se, että vastaaja on samaa mieltä sellaisten väittämien kanssa, joissa suositaan julkisista palveluista leikkaamista, SOTE-uudistusta tai palkkamalattia, ei siis merkitse sitä, että vastaaja olisi arvoiltaan konservatiivinen muodostamani konservatiivisuuden astetta mittaavan faktorin mielipideväittämien suhteen. Tulos on myös yhdenmukainen vastaajan luokkasamastumisen kanssa: keski- tai yläluokkainen vastaaja on selkeästi konservatiivisempi kuin työväenluokkainen, ja markkinatalouspolitiikkaa suosiva on samaten vähemmän konservatiivinen kuin ei-oikeistolaista talouspolitiikkaa kannattava. Konservatiivisuuden astetta siis lisää se, että vastaaja on oikeisto-vasemmistoulottuvuudella janan oikealla laidalla, mutta toisaalta vähentää se, että vastaaja kannattaisi markkinaehtoista talouspolitiikkaa.

Kenties tälle faktorille antamani nimike ”konservatiivisuusfaktori” ei ilmennä parhaalla mahdollisella tavalla sen mittaamaa ilmiötä. Toisaalta tuloksen ymmärtää, jos kyseisen faktorin komponentteja pohtii tarkemmin. Faktori sisältää esimerkiksi siis kerjäämisen vastustamisen, kantasuomalaisen asioista huolehtimisen ennen muita, EU:sta eroamisen ja EU:n vaikutuksen negatiivisena mieltävät muuttajat. Ehkä onkin luontevaa, ettei markkinatalouspolitiikkaa kannattava ole konservatiivisempi näillä mittareilla kuin toisenlaista talouspolitiikkaa suosiva. Luontevasti voimme myös nähdä yhteyden korkealla koulutusasteella, kaupungissa asumisella, SOTE-uudistuksen ja palkkamaltilin tai julkisten palveluiden leikkausten suosimisella sekä konservatiivisuuden asteen pienemisen välillä. Tulos seuraa yleistä käsitystä yhteiskunnallisista arvoista suomalaisessa yhteiskunnassa, eikä täten paljasta mitään välttämättä erityisen uutta metallimusiikin kuuntelijoiden arvoasenteista suhteessa muuhun väestöön. Löytönä toki voi pitää sitä, että metallimusiikin kuuntelijoiden arvomaailma mukailee liberaalius-konservatiivisuusulottuvuudella muuta väestöä.

Poliittinen kiinnostuneisuus toimii myös tehokkaana vastaajan konservatiivisuuden asteen selittäjänä. Kun vastaajaa verrataan politiikasta hyvin kiinnostuneeseen verrokkiin, politiikasta kiinnostumattomat tai vain vähän kiinnostuneet ovat korostetun konservatiivisempia kuin enemmän politiikasta kiinnostuneet. Tulos mukailee jo aiempaa löydöstä, jossa tulkittiin vastaajan

koulutusasteen vaikutusta hänen konservatiivisuuteensa. Tämä tulos antaa myös mielenkiintoisen analyysin lähteen metallimusiikin kuuntelijoiden alakulttuuriteorian tueksi.

Aiemmin tutkiessani metallimusiikin kuuntelijoiden kansalaisaktiivisuuden ja -tottelemattomuuden astetta havaittiin, että politiikasta eniten kiinnostuneet osallistuivat todennäköisemmin kansalaisaktivismiin. Kun yhteiskuntavastaista toimintaa tai halukkuutta osallistua kansalaisaktivismiin pitää valtakulttuurin vastaisena toimintana ja täten merkinä yhteisön alakulttuurimaisuudesta, antaa nyt saatu tulos osviittaa metallimusiikin kuuntelijoiden arvomaailmasta. Politiikasta enemmän kiinnostuneet osallistuvat tai ovat halukkaampia osallistumaan kansalaisaktivismiin. Toisaalta politiikasta vähemmän kiinnostuneet ovat konservatiivisempia, kuin politiikasta enemmän kiinnostuneet. Mikäli metallimusiikin kuuntelijoita siis tulkitsee tämän löydön perusteella alakulttuurina, ovat alakulttuuriyhteisön edustamat metallimusiikin kuuntelijat vähemmän konservatiivisia. Kenties metallimusiikin kuuntelijoista löytyy konservatiivinen osuutensa, niin kuin luultavimmin useista yhteisöistä, mutta alakulttuurinmukaisesta valtakulttuurivastaisuudesta vaikuttaisivat olevan kiinnostuneita ne vähemmän konservatiiviset vastaajat. Lyhyesti, metallimusiikin kuuntelijat, jotka osallistuvat yhteiskunnalliseen kansalaisaktivismiin ja käyttäytyvät tällöin alakulttuuriteorian mukaisesti yhteiskuntakriittisesti ja kansalaistottelemattomasti, ovat kiinnostuneita politiikasta ja vähemmän konservatiivisempia kuin muut.

Yllä mainittuun tulkintaan ja havaittuun löytöön suhteutuu sen sijaan ristiriitaisena tuloksena vastaajan luokkasamastuminen suhteessa hänen konservatiivisuutensa asteeseen: vastaajan identifioituessa alempaan tai ylempään keskiluokkaan tai viimeisimpänä yläluokkaan, vähenee hänen konservatiivisuuden asteensa yli yhden askeleen (ylempään keskiluokkaan kuuluvilla yli kaksi askelta) verrattuna työväenluokkaan identifioituvaan vastaajaan. Tulos on sikäli odotettu, että työväenluokan edustajien arvomaailma on annetuilla muuttujilla perinteisesti ollut konservatiivinen ja jyrkempi suhtautumisessaan esimerkiksi EU:hun, muiden kuin kantasuomalaisten huolehtimiseen, kerjäämiseen ja esimerkiksi saman sukupuolen avioliittoihin, mutta aivan yhdenmukainen löytö ei ole aiemman tuloksen kanssa, jossa työväenluokkaiset vastaajat olivat todennäköisempiä kansalaisaktivisteja tai yhteiskuntatottelemattomaan toimintaan osallistuvia, kuin keskiluokkaan tai ylempään keskiluokkaan identifioituneet. Työväenluokkaiset ja politiikasta kiinnostuneet metallimusiikkifanit ovat siis kansalaisaktiivisempia kuin verrokkiryhmänsä, mutta toisaalta vain työväenluokkaiset ovat konservatiivisia asenteiltaan, politiikasta kiinnostuneet eivät. Alakulttuuriteorian mukaisesti toimivat metallimusiikin kuuntelijat olisivat siis politiikasta kiinnostuneita, työväenluokkaisia, mutta eivät konservatiiveja.

Osa niin kutsutuista metallimusiikkimuuttujista selittää yllättäen jossain määrin konservatiivisuuden astetta. Useammin metallimusiikkikeikoilla käyvä vastaaja on huomattavasti vähemmän konservatiivisempi, kuin vähän metallimusiikkikeikoilla käyvä. Yli 20 kertaa vuodessa metallimusiikkikeikoilla käyvä metallifani on yli yhden askeleen vähemmän konservatiivinen kuin vain 0-5 kertaa metallikeikoilla käyvä metallin kuuntelija. Toisaalta taas yli neljä tuntia päivässä metallia kuuntelevat ($\beta=0,765$), vain pelkkää metallimusiikkia kuuntelevat ($\beta=0,940$) sekä metallimusiikkia erittäin tärkeinä elämälleen pitävät ($\beta=0,546$) metallifanit ovat konservatiivisempia kuin vastaparinsa alle neljä tuntia päivässä metallia kuuntelevat, muutakin kuin pelkkää metallimusiikkia kuuntelevat, sekä metallia ei kovin tai vain vähän tärkeänä elämälleen pitävät. Tulos on ristiriitainen siinä, että paljon keikoilla käyvät metallifanit ovat vähemmän konservatiivisempia, ja pelkkää metallia paljon omissa oloissaan kuuntelevat ovat sitten paljon traditionaalisempia ja konservatiivisempia arvomaailmaltaan.

Multikollineaarisuuden näkökulmasta malli sopii aineistoon melko hyvin. Korkeimmat VIF-arvot mallissa saavat ”teknisten alojen koulutus” ja ”25-34”- ja ”35-45”-vuotiaat sekä ”korkeakoulutustaso”. Kaikkien mallin muuttujien joukossa nämä neljä muuttujaa saavat VIF-arvokseen neljän ja viiden välillä olevan arvon. Kun loput muuttujat ovat lähellä arvoa yksi, ei VIF-arvojen keskiarvo ole liikaa yli yhden, mikä olisi mallin kannalta ongelmallinen multikollineaarisuuden vuoksi. Yksikään toleranssiarvo ei ole alle 0,2, joten multikollineaarisuusongelmalta välttyään.

Yksittäisillä poikkeushavainnoilla ei ole merkitystä regressiokertoimiin tai itse malliin DFFit- ja Cook’s distance –arvojen perusteella. Mallin havaintoyksiköitä ei tarvitse manipuloida. Durbin-Watson testin arvo on lähellä kahta, muuttujien välinen homoskedastisuus toteutuu ja residuaalit ovat jakautuneet normaalisti.

Yhteys metallimusiikin kuuntelijan luokkasamastumisen, poliittisen kiinnostuneisuuden asteen, yhteiskunnallisen kansalaisaktiivisuuden todennäköisyyden, metallimusiikin kuuntelemisen sekä konservatiivisuuden asteen välillä ei olekaan millään muotoa täysin yhdenmukainen. Tuloksia niin, että yhteiskunnalliseen kansalaisaktiivisuuteen osallistumisen todennäköisyyttä mitanneessa logistisessa regressiomallissa oli paljon luokkasamastumista merkitsevämpiä selittäviä tekijöitä. Työväenluokkaisuus kuitenkin kiistatta lisää tilastollisesti merkitsevästi konservatiivisuuden astetta, mikä on vahva indikaattori näiden kahden yhteydestä. Metallimusiikkifanien ominaisuudeksi konservatiivisuutta tuskin voi nimittää, joskin ei myöskään ei-konservatiivisuutta. Tämä tulos viittaa siihen, ettei konservatiivisten ja liberaalien arvojen väliltä pystytä määrittämään metallimusiikkikuuntelijoille yhdenmukaista kuvaa arvomaailmastaan.

7.3. Metallimusiikin kuuntelijoiden arvomaailma suhtautumisessa puolustuspolitiikkaan

Toinen arvoasenteita mitanneista muuttujista saatu faktori oli puolustuspolitiikkaa ja sen kansainvälistymiseen suhtautumista mitannut pääkomponentti. Tälle faktorille latautui kuusi muuttujaa, jotka mittaavat siis vastaajan kokonaisnäkemystä ja –suhtautumista puolustuspolitiikkaan sekä sen kansainväliseen aspektiin suomalaisen yksilön näkökulmasta. Muodostin näistä kuudesta muuttujasta summamuuttujan, kuten edellisen konservatiivisuusfaktoriin tapauksessa, ja tutkin eri selittävillä tekijöillä sitä, mikä selittää vastaajan positiivista suhtautumista puolustuspolitiikan kansainväliseen ulottuvuuteen esimerkiksi intervention muodossa, sekä suhtautumista ylipäättään puolustuspolitiikan tärkeyteen ja vaikutukseen maailmanpolitiikassa. Mitä suuremman arvon faktori saa, sitä enemmän vastaaja kannattaa EU:n ja Suomen väliintuloa kansainvälisissä puolustuspoliittisissa kriiseissä, NATO-jäsenyyttä sekä esimerkiksi pohjoismaista yhteistyötä puolustuspolitiikassa.

Puolustuspolitiikan kansainvälistymistä mittaavalle faktorille latautumista analysoin konservatiivisuusfaktoriin tavoin tutkimalla selittävien tekijöiden saamia arvoja lineaarisessa regressiomallissa. Selittävinä taustamuuttujina toimivat ensimmäisessä regressiomallissa jälleen ikä, sukupuoli, koulutus ja asuinpaikka. Toisessa mallissa mukaan tulevat yhteiskunnalliset ja poliittiset tekijät, ja viimeisimpään, kolmanteen malliin lisään metallimusiikkimuuttujat, joilla haen taas niin kutsuttujen alakulttuurimuuttujien avulla selitystä vastaajien asenteisiin puolustuspolitiikan kansainvälisestä ulottuvuudesta. Alla regressioanalyysin tulokset taulukossa 11.

Taulukko 14: Metallimusiikin kuuntelijoiden suhtautumista turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kansainväliseen ulottuvuuteen selittävät tekijät. Lineaarinen regressioanalyysi.

	MI	MII	MIII
Vakio	15,767***	14,603***	14,802***
Ikä (ref. 15-24)			
25-34	0,355	0,405	0,529
35-44	0,749*	0,710*	0,806**
45-54	0,562	0,640	0,721*
55-64	0,900	0,959	0,990
65-	-0,649	-0,253	-0,202
Sukupuoli (ref. mies)			
Nainen	-0,211	0,013	-0,066
Koulutus (ref. perusasteen koulutus)			
Ylioppilastutkinto	0,928**	0,558	0,580
Ammatillinen koulutus	0,599*	0,284	0,301
Korkeakoulutus	1,737***	0,246	0,212
Asuinpaikka (ref. suuren kaupungin keskusta)			

Asuu pienen kaupungin keskustassa	-1,024***	-0,698**	-0,819***
Asuu lähiössä/esikapungissa	0,003	0,124	0,028
Asuu kylässä/taajamassa maaseudulla	-0,353	0,123	-0,004
Asuu haja-asutusalueella maaseudulla	-1,035**	-0,218	-0,378
Luokkasamastuminen (ref. työväenluokka)			
Keskiluokka		0,356	0,383*
Yläluokka tai ylempi keskiluokka		0,361	0,372
Ei luokkasamastumista		-0,148	-0,100
Työllistyminen (ref. ei työelämässä)			
Työelämässä		0,030	0,073
Koulutusala (ref. yleissivistävä koulutus)			
Kasvustutieteellinen		1,359*	1,466*
Humanistinen		1,706***	1,751***
Taideala		-0,087	0,016
Yhteiskuntatieteellinen		1,212*	1,296*
Sosiaali- ja kasvatustieteellinen		0,652	0,563
Taloustieteellinen		0,988*	1,050*
Oikeustieteellinen		1,800	2,050*
Luonnontieteellinen		0,757	0,781
Matemaattinen		1,270**	1,304**
Tekniset alat		1,018**	1,023**
Rakentaminen ja rakennusala		1,440**	1,439**
Maa- ja metsätaloustieteellinen		0,302	0,259
Lääketieteellinen		1,373**	1,394**
Sosiaalialat		0,690	0,762
Palvelualat		0,827	0,858
Liikunta- ja urheilualat		-1,577	-1,671
Turvallisuusalat		3,029***	3,013***
Muu koulutusala		0,812	0,822
Vasemmisto-oikeistoulottuvuus		0,143***	0,144***
Konservatismiaste		-0,183***	-0,186***
Markkinatalouspolitiikan suosiminen		0,298***	0,297***
Poliittinen kiinnostuneisuus (ref. hyvin kiinnostunut)			
Melko kiinnostunut		0,250	0,241
Jonkin verran kiinnostunut		0,118	0,111
Vähän kiinnostunut		0,623*	0,590*
Ei lainkaan kiinnostunut		-0,280	-0,344
Moshau metallikeikoilla (ref. ei moshaa)			
Moshaa			0,359
Metallikeikoilla käyntimäärä (ref. 0-5 kertaa/vuosi)			
6-10 kertaa/vuosi			-0,215
11-15 kertaa/vuosi			-0,154
16-20 kertaa/vuosi			-0,350
21 kertaa tai enemmän vuodessa			-0,653*
Metallimusiikin kuuntelumäärä (ref. alle 4 tuntia päivässä)			
Yli neljä tuntia päivässä			-0,227

Musiikin kuuntelu (ref. kuuntelee muuta kuin metallimusiikkia)			
Kuuntelee (melkein) pelkästään metallia			0,202
Metallimusiikin tärkeys (ref. ei kovin tai lainkaan tärkeä)			
Erittäin tärkeä			0,041
Metalligenre (ref. Ei mikään genre)			
Death			0,002
Thrash			-0,122
Black			-0,722**
Doom			-0,798*
Folk			-0,319
Industrial			0,214
Power			0,212
Progressiivinen			-0,290

Selitysaste (Adj. R²)	5,0 %	21,9 %	22,5 %
N=1716			

T-testien merkitsevyystasot:

* p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001

Loppujen lopuksi muodostamani lineaarinen regressiomalli selittää vain 22,5 prosenttia muuttujien vaihtelusta puolustuspolitiikan kansainvälistymistä mittaavalla faktorilla. Myös kaikkiin faktorin muuttujiin vastanneiden vastaajien määrä osoittaa, etteivät metallimusiikin kuuntelijat ole välttämättä löytäneet kantaansa tai osanneet vastata puolustuspoliittisiin väitteisiin: aineistosta ainoastaan 1716:lla vastaajalla oli vastaus kaikkiin puolustuspoliittisiin väittämiin, jolloin nämä muuttujat kyettiin sisällyttämään lineaariseen regressiomalliin.

Keski-ikäiset, eli 35-44- ja 45-54-vuotiaiden ikäluokat ovat myönteisimpiä puolustuspolitiikan kansainväliselle ulottuvuudelle melkein yhden pykälän (ikäluokkia vastaavat regressiokertoimet ovat 0,806 ja 0,721) enemmän kuin nuoremmat, 15-24-vuotiaat. Nuoremmille ikäluokille puolustuspoliittinen yhteistyö ja kansainvälinen ulottuvuus eivät ole tärkeitä tai he eivät kannata kansainvälistä puolustuspolitiikan yhteistyötä ja yhdentymistä verrattuna keski-ikäisiin vastaajiin. Sukupuolella ei ollut tilastollista merkitystä vastaajan näkemykselle puolustus- ja turvallisuuspolitiikan tärkeydestä.

Kaupunkimaisen asumisen piirissä löytyy myös tilastollisesti merkittävä selittävä tekijä puolustuspolitiikan kansainvälistymiseen suhtautumiseen. Pienen kaupungin keskustassa asuva vastustaa melkein yhden askeleen ($\beta = -0,819$) enemmän puolustuspoliittista yhteistyötä ja kansainvälistymistä verrattuna suuren kaupungin asukkaaseen. Muuten asuinpaikkaan liittyvät muuttujat eivät lataudu puolustuspolitiikan kansainvälistymisfaktorille tilastollisesti merkittävästi. Kansainvälistymiskehitys ja EU:n laajentumiseen muun muassa puolustuspolitiikan sektorilla, kuten muuhun puolustuspoliittiseen integraatioon, myönteisesti suhtautuvien voidaan olettaa elävän

Suomen suurimmissa korkeakoulukaupungeissa. Syytä sille, miksi ero juuri pienempien kaupunkien asukkaiden suhtautumisessa puolustuspolitiikan kansainvälistymiseen on negatiivista verrattuna suurempien kaupunkien asukkaiden suhtautumiseen, on hankalaa tämän tutkimuksen kontekstissa tarkemmin arvioida, ja vaatisi syvempää analyysiä. Mutta kun maaseudun haja-asutusalueiden asukkaiden suhtautuminen puolustuspolitiikan kansainvälistymiseen oli vähemmän myönteistä verrattuna suurten kaupunkien keskustojen asukkaiden suhtautumiseen regressioanalyysin ensimmäisessä mallissa (myöhemmin haja-asutusalueiden asukkaiden regressiokerroin malleissa ei saanut tilastollisesti merkitsevää tulosta), voitaneen analysoida yleisesti, että suurten kaupunkien asukkaat ovat muita myönteisempiä puolustuspolitiikan kansainvälistymiselle. Tuloksen voitaneen sinänsä todeta olevan alakulttuurista riippumaton.

Koulutusalaakohtaiset erot vahvistavat enemmänkin alakohtaisia stereotypioita kuin alakulttuurillisia erityispiirteitä alakulttuurin jäsenten koulutustaustaan suhteutettuna. Erityisesti turvallisuusosalalle kouluttautuneet sekä humanistit ilmaisevat vahvan myönteisyytensä turvallisuuspolitiikan kansainväliselle ulottuvuudelle, sen lisäämiselle ja korostamiselle verrattuna yleissivistävän koulutuksen saaneiden kantoihin. Myös matemaattisten, teknisten ja rakentamiseen liittyvien alojen vastaajat ovat yli yhden askeleen verran enemmän turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kansainvälistymisen kannalla kuin yleissivistävän koulutuksen saaneet. Oletus on, että turvallisuusalaa opiskelleet ja alalla työskentelevät kannattavat ylipäättään turvallisuus- ja puolustuspoliittisen ulottuvuuden korostamista, riippumatta aiheesta. Humanistit ja muuten korkeakoulutetut voivat olla myönteisiä eri toimijoiden kansainväliselle yhteistyölle riippumatta käsiteltävästä aiheesta, tässä tapauksessa puolustuspolitiikasta. Edelleenkin, en näe saatuja tuloksia alakulttuuriteorian kannalta merkittävinä. Perinteisesti metallimusiikin maskuliinisuus ja esteettisen sekä fyysisen voiman merkitys voisi näkyä puolustus- ja turvallisuuspolitiikan tärkeyden korostamisessa ja yhteistyön kannattamisessa kansainvälisissä kriiseissä. Tätä oletamaa tukee saatu tulos siitä, että puolustuspolitiikan kansainvälistymisen kannattamista selittää teknisillä, rakennus- ja turvallisuusalalla työskenteleminen. Toisaalta kun sukupuolimuuttuja ei saanut tilastollisesti merkitsevää tulosta, merkitsee se sitä, ettei sukupuoleen vahvasti liitettävällä maskuliinisuudella ole selittävää merkitystä vastaajan suhtautumiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kansainvälisen aspektin kannattamiseen.

Vasemmisto-oikeistoulottuvuus saa tilastollisesti merkitsevän arvon turvallisuuspolitiikan kansainvälistymistä mittaavan faktorin selittäviä tekijöitä selvittävässä lineaarisessa regressiomallissa. Saatu regressiokerroin ei poikkea kuitenkaan nolasta juuri lainkaan ($\beta=0,144$). Oikeistolaiset ovat hivenen vasemmistolaisia myönteisempiä puolustus- ja turvallisuuspolitiikan

kansainvälistymisen suhteen. Markkinaehtoiseen talouspolitiikkaan myönteisesti suhtautuvat ovat myös myönteisiä turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kansainvälistymiselle. Poliittiselta sijoittumiseltaan sekä talouspolitiikkaan suhtautumiseltaan oikeistolaisemmat ovat siis myönteisempiä turvallisuuspolitiikan kansainvälistymiselle kokonaisuudessaan.

Konservatiivisemmat ovat puolestaan vähemmän puolustuspolitiikan kansainvälistymisen kannalla kuin vähemmän konservatiiviset. Kun konservatiivisuuden aste kasvaa yhden pykälän, vähenee suopeus puolustuspolitiikan kansainväliselle ulottuvuudelle 0,186 astetta. Edelleenkin arvo ei poikkea paljoa nolasta, mutta on tilastollisesti merkitsevä. Konservatiivisuusmuuttujalle positiiviseen päähän latautuneita saattaa etenkin EU:n merkitys häiritä tässä turvallisuuspolitiikan kansainvälistymistä mittaavassa faktorissa.

Muut muuttujat eivät lineaarisessa regressiomallissa saaneet tilastollisesti merkitseviä arvoja. Esimerkiksi vastaajan poliittisella kiinnostuneisuudella ei ollut merkitystä suhtautumiseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kansainväliseen ulottuvuuteen. Black metallifanit sen sijaan olivat mielenrensä määrittelemättömiin verrattuna varsin kielteisiä turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kansainvälistymiselle ja yhteistyölle tällä politiikan sektorilla. Regressiokerroin black metallifaneille on -0,722, mikä poikkeaa jo suhteellisen paljon nolasta. Black metallin kuuntelijat suhtautuvat siis kielteisemmin NATO-jäsenyyteen, yhteiseen puolustuspolitiikkaan EU:n tai muiden pohjoismaiden kanssa ja kriisinhallintatehtäviin osallistumiseen ulkomailla verrattuna metallimusiikin kuuntelijoihin, jotka eivät kyenneet määrittelemään mielimusiikkigenreään.

Ylipäätään tämä pääkomponenttianalyysin lopputuloksena saatu faktori määrittää ja kuvastaa ehkä hivenen huonosti metallimusiikkifanien alakulttuuriominaisuutta huolimatta black metallimusiikkifanien saamasta tilastollisesti merkittävästä arvosta regressiomallissa. Suoraan metallimusiikkimuuttujilla ei pystytä selittämään vastaajien latautumista tälle mielipidefaktorille, eikä toisaalta saaduilla tuloksilla voida perustella sitä, onko metallimusiikkiyhteisö oma alakulttuurinsa vai ei. Lineaarinen regressiomalli ei nosta esiin mitään täysin yllättäviä tai johdonmukaisesti esiintyviä selittäviä muuttujia, joiden esiintymisellä kykenisi perustelemaan sitä, että metallimusiikinkuuntelijoilla olisi johdonmukainen suhtautuminen juurikin turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kansainvälistymiseen. Esiintyvät tulokset voisi olla mahdollista saada koko väestöä mittaavasta aineistosta, tai jonkin toisen ryhmän arvoja ja asenteita tutkivasta vastausaineistosta.

Regressiodiagnostiikan tulokset vastaavat aiempien lineaaristen regressiomallien regressiodiagnostiikoita. ”Teknisten alojen koulutusmuuttuja”, ”korkeakoulutus” sekä ikäryhmät

”25-34” ja ”35-44” saavat arvon neljä ylittävän VIF-arvon. Muuten muuttujien VIF-arvot ovat lähellä yhtä, joten niiden keskiarvo ei nouse liiaksi yli yhden, mikä tekisi mallista epävakaa. Toleranssiarvot ovat samaten kaikki yli 0,2, joten multikollineaarisuusongelmaa ei tämänkään puolesta muodostu.

Poikkeavia havaintoyksiköitä, joiden residuaalien itseisarvo ylittää arvon 3,29, on neljä. Tässä aineistossa poikkeavien havaintoyksiköiden määrä on kuitenkin niin vähäinen, ja kun yksikään DFFit-arvo ei poikke nollasta isommin tai Cook’s distance arvo ei ylitä arvoa yksi, en näe tarvetta poistaa tai manipuloida mallin poikkeavia havaintoyksiköitä.

Muuttujien välinen homoskedastisuus toteutuu, residuaalit ovat normaalisti jakautuneita ja niiden keskiarvo on nolla, eikä virhetermeillä esiinny Durbin-Watson testin perusteella autokorrelaatiota.

7.4. Metallimusiikin kuuntelijoiden suhtautuminen markkinatalouspolitiikkaan

Viimeinen pääkomponenttianalyysin tuloksena metallimusiikkiaineistosta saatu pääfaktori oli markkinatalouspolitiikan faktori. Faktoriin lukeutuivat seuraavat Likert-asteikolliset mielipideväittämät, jotka ovat ”Suomen talouden tasapainottamiseksi on leikattava julkisia palveluita”, ”Työehdot ja palkat pitäisi sopia paikallisesti ilman keskusjärjestöjä”, ”Progressiosta johtuen palkkaverotus on Suomessa liian ankaraa erityisesti keskituloa korkeammilla tuloilla”, ”Sosiaali- ja terveyspalveluiden keskittäminen nykyistä suurempiin vastuuyksiköihin, nk. SOTE-uudistus, on hyvä asia” ja ”Suomalaisen tulee olla työelämässä nykyistä pidempään”. Suoritin markkinatalouspolitiikan muuttujalle saman toimenpiteen kuin kahdelle aikaisemmallekin pääkomponenttianalyysissä lopputuloksena saadulle faktorille: lineaarisen regressiomallin faktorin selittävästä tekijöistä. Alla esittelen saadut regressiokertoimet markkinatalouspolitiikan pääfaktorin selittäville tekijöille.

Taulukko 15: Metallimusiikin kuuntelijoiden markkinatalouspoliittista suhtautumista selittävät tekijät. Lineaarinen regressioanalyysi.

	MI	MII	MIII
Vakio	10,680***	7,620***	7,563***
Ikä (ref. 15-24)			
25-34	-0,587*	-0,331	-0,322
35-44	-0,413	-0,461*	-0,439*
45-54	-0,072	-0,315	-0,323
55-64	0,002	0,165	0,162
65-	-0,035	-0,680	-0,791
Sukupuoli (ref. mies)			
Nainen	-1,198***	-0,326**	-0,307*
Koulutus (ref. perusasteen koulutus)			

Ylioppilastutkinto	-0,150	-0,111	-0,077
Ammatillinen koulutus	0,159	-0,104	-0,066
Korkeakoulutus	0,874***	0,328	0,338
Asuinpaikka (ref. suuren kaupungin keskusta)			
Asuu pienen kaupungin keskustassa	0,053	-0,041	-0,054
Asuu lähiössä/esikapungissa	0,126	-0,072	-0,098
Asuu kylässä/taajamassa maaseudulla	0,560*	0,324	0,279
Asuu haja-asutusalueella maaseudulla	-0,081	-0,269	-0,306
Luokkasamastuminen (ref. työväenluokka)			
Keskiluokka		0,957***	0,958***
Yläluokka tai ylempi keskiluokka		1,846***	1,837***
Ei luokkasamastumista		0,586**	0,606**
Työllistyminen (ref. ei työelämässä)			
Työelämässä		0,200	0,205
Koulutusala (ref. yleissivistävä koulutus)			
Kasvatustieteellinen		-1,095*	-1,079*
Humanistinen		-0,706*	-0,701*
Taideala		-0,215	-0,235
Yhteiskuntatieteellinen		-0,069	-0,079
Sosiaali- ja kasvatustieteellinen		0,123	0,050
Taloustieteellinen		0,714*	0,712*
Oikeustieteellinen		1,024	1,159
Luonnontieteellinen		-0,228	-0,258
Matemaattinen		0,252	0,236
Tekniset alat		-0,073	-0,063
Rakentaminen ja rakennusala		0,079	0,113
Maa- ja metsätaloustieteellinen		0,084	0,004
Lääketieteellinen		0,165	0,154
Sosiaalialat		-0,035	-0,076
Palvelualat		0,003	0,073
Liikunta- ja urheilualat		0,566	0,526
Turvallisuusalat		0,214	0,267
Muu koulutusala		-0,102	-0,104
Vasemmisto-oikeistoulottuvuus		0,680***	0,682***
Konservatismiin aste		-0,050***	-0,045***
Poliittinen kiinnostuneisuus (ref. hyvin kiinnostunut)			
Melko kiinnostunut		0,186	0,198
Jonkin verran kiinnostunut		0,149	0,188
Vähän kiinnostunut		0,121	0,142
Ei lainkaan kiinnostunut		0,045	0,173
Moshaus metallikeikoilla (ref. ei moshaa)			
Moshaa			0,141
Metallikeikoilla käyntimäärä (ref. 0-5 kertaa/vuosi)			
6-10 kertaa/vuosi			-0,128
11-15 kertaa/vuosi			-0,242
16-20 kertaa/vuosi			-0,125

21 kertaa tai enemmän vuodessa	-0,266
Metallimusiikin kuuntelumäärä (ref. alle 4 tuntia päivässä)	
Yli neljä tuntia päivässä	-0,170
Musiikin kuuntelu (ref. kuuntelee muuta kuin metallimusiikkia)	
Kuuntelee (melkein) pelkästään metallia	-0,062
Metallimusiikin tärkeys (ref. ei kovin tai lainkaan tärkeä)	
Erittäin tärkeä	-0,193
Metalligenre (ref. Ei mikään genre)	
Death	0,121
Thrash	0,284
Black	-0,086
Doom	0,270
Folk	0,587*
Industrial	0,220
Power	-0,246
Progressiivinen	0,229

Selitysaste (Adj. R²) 4,0 % 40,3 % 40,5 %

N=2162

T-testien merkitsevyystasot:

* p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001

Regressiomallini selitysaste markkinatalouspolitiikan faktorille on suhteellisen korkea: 40,5 prosenttia. Malli selittää siis varsin hyvin faktorin muuttujien vaihtelusta. Taustamuuttujista lähinnä sukupuoli selittää tilastollisesti merkitsevästi muuttujien latautumista markkinatalouspolitiikan faktorille. Naiset ovat miehiin verrattuna vähemmän samaa mieltä markkinatalouspolitiikan väittämistä.

Luontevasti luokkakohtaisia eroja löytyy suhtautumisessa markkinatalouspolitiikkaan. Keskiluokkaan (0,958) ja varsinkin ylempään keskiluokkaan ja yläluokkaan (1,837) samastuvat vastaajat ovat työväenluokkaisia enemmän markkinatalouspolitiikan puolella. Ylempään keskiluokkaan kuuluvat ovat miltei kaksi askelta myönteisempiä markkinaehtoisen talouspolitiikan väittämille kuin työväenluokkaiset. Vasemmisto-oikeistoulottuvuudelle sijoittuminen saa myös tilastollisesti merkitsevän arvon. Kun vastaajan poliittinen sijoittuminen siirtyy vasemmisto-oikeistoulottuvuudella, siirtyy yhden pykälän oikealle, kasvaa hänen mieltymyksensä markkinatalouspolitiikalle yli puolinkertaisesti (0,682). Vasemmisto-oikeistoulottuvuus saattaa itse asiassa selittää myös koko mallin korkeaa selitystasoa, sillä vastaajan näkemyksiin talouspoliittisista kysymyksistä vasemmisto-oikeistoulottuvuudelle sijoittuminen selittää varsin paljon. Työllistymisellä tai työskentelyalalla ei ole tilastollisesti merkitsevää selittävyyttä markkinaehtoisen talouspolitiikkaan suhtautumiseen. Tulos mukailee yleistä käsitystä luokkaeroista, eikä paljasta juurikaan alakulttuurin erityispiirteistä.

Regressiodiagnostiikan tulokset vastaavat aiempien lineaaristen regressiomallien regressiodiagnostiikoita. ”Teknisten alojen koulutusmuuttuja”, ”korkeakoulutus” sekä ikäryhmät ”25-34” ja ”35-44” saavat arvon neljä ylittävän VIF-arvon. Muuten muuttujien VIF-arvot ovat lähellä yhtä, joten niiden keskiarvo ei nouse liiaksi yli yhden, mikä tekisi mallista liian epävakaa. Toleranssiarvot ovat samaten kaikki yli 0,2, joten multikollineaarisuusongelmaa ei tämänkään puolesta muodostu suurta epävakausongelmaa.

Poikkeavia havaintoyksiköitä, joiden residuaalien itseisarvo ylittää arvon 3,29, on kahdeksan. Edelleenkin aineistossa poikkeavien havaintoyksiköiden määrä on niin vähäinen, ja kun yksikään DFFit-arvo ei poikke nollasta isommin tai Cook’s distance arvo ei ylitä arvoa yksi, en näe tarvetta poistaa tai manipuloida mallin poikkeavia havaintoyksiköitä, vaan päätän sisällyttää ne malliin.

Muuttujien välinen homoskedastisuus toteutuu, residuaalit ovat normaalisti jakautuneita ja niiden keskiarvo on nolla, eikä virhetermeillä esiinny Durbin-Watson testin perusteella autokorrelaatiota.

Erityisesti siis luokkasamastuminen sekä oikeistolaisuus poliittisella vasemmisto-oikeistoulottuvuudella selittää vahvasti vastaajan latautumista markkinatalouspolitiikan pääfaktorille ja myönteistä suhtautumista markkinaehtoiseen talouspolitiikkaan. Niin sanotut alakulttuurimuuttajat eivät saa tilastollisesti merkitseviä arvoja, joten lineaarisen regressiomallini selitysarvo suhtautumiselle markkinatalouspolitiikkaan perustuu lähes täysin vastaajan luokkasamastumiseen sekä sijoittumiseen poliittisella vasemmisto-oikeistoulottuvuudella. Jälleen kerran, pääkomponenttianalyysin kautta saaduille faktoreille muodostetut lineaariset regressiomallit selittävät kyllä muuttujien vaihtelua selittäville muuttujilla, mutta saadut tilastollisesti merkitsevät muuttajat eivät juurikaan vahvista tai perustele alakulttuuriteorian mukaista metallimusiikkialakulttuurin olemassaolosta.

8. Johtopäätökset

Tutkimukseni on pohtinut useasta näkökulmasta sitä, minkälaisia suomalaiset metallimusiikin kuuntelijat ovat, ja muodostavatko he yhtenäisen, homologisen alakulttuurin, jonka alakulttuurinen tyyli haastaisi vallitsevaa valtakulttuurin hegemoniaa. Lyhyt vastaukseni kyselytutkimukseen pohjautuvan analyysin perusteella on, että suomalainen metallimusiikkiyhteisö ei muodosta alakulttuuria.

Tyypillinen suomalainen metallimusiikin kuuntelija vuonna 2017 on keskimäärin 33-vuotias mies, joka käy varsin vähän keikoilla, kuuntelee toki paljon metallimusiikkia mutta sen lisäksi myös muutakin musiikkia. Metallifani asuu yleisimmin Uudellamaalla esikaupunki- ja lähiöalueella, on

työelämässä yleisimmin jollain teknisellä alalla, ja on saanut varsin korkean koulutuksen. Suomalainen metallimusiikin kuuntelija on kiinnostunut politiikasta, seuraa paljon sitä ja keskusteleekin varsin yleisesti siitä.

Metallimusiikin kuuntelija sijoittaa itsensä tyypillisimmin vasemmistoon vasemmisto-oikeistoulottuvuudella, mutta yhtä yleisesti hän sijoittaa itsensä keskiluokkaan ja työväenluokkaan luokkasijoittautumista tiedusteltaessa. Tyypillinen metallimusiikkifani ei osaa nimetä mitään tiettyä puoluetta, jota äänestää vaaleissa.

Alakulttuuriteoriaa metallimusiikkiihteyden yhteydessä perustelivat lähinnä kansalaisaktivismiin ja kansalaistottelemattomuuteen osallistuminen tai osallistumishalukkuus, sekä tietyssä määrin metallifanin asemoituminen suhteellisesti enemmän vasemmistoon vasemmisto-oikeistoulottuvuudella. Metallimusiikin kuuntelijat ovat valtaväestöä innokkaampia ja halukkaampia osallistumaan useaan kansalaisaktivismiin ja jopa kansalaistottelemattomuuden eri muotoon. Metallimusiikin kuuntelijat vaikuttavat olevan kuitenkin sikäli yhteiskunnallisesti valveutuneita, että he äänestävät myös oman ilmoituksensa mukaisesti lähes yhtä aktiivisesti kuin koko muu väestö äänestää eduskuntavaaleissa.

Metallimusiikin kuuntelijoiden arvomaailmaa tulkitsein analysoimalla pääkomponenttianalyyysissä löytyneitä kolmea pääkomponentteja, jotka olivat konservatiivisuuskomponentti, puolustuspolitiikan kansainvälistymiseen suhtautumisen komponentti, sekä markkinatalouspolitiikkaan suhtautumisen komponentti. Konservatiivisuutta vähentäviä selittäviä tekijöitä tässä askeltavassa regressioanalyyysissä ovat 15-24-vuoden ikä verrattuna 45-54-vuotiaisiin, korkeakoulutus, asuinpaikka kaupungissa, korkea kiinnostuneisuus politiikkaan, luokkasamastuminen alempaan tai ylempään keskiluokkaan, identifioituminen vasemmistoon, markkinatalouspolitiikan suosiminen ja runsas metallimusiikkikeikoilla käynti eikä pelkän metallimusiikin kuunteleminen.

Puolustuspolitiikan kansainvälistymisen kannattamista lisänneet selittävät tekijät ovat asuminen kaupungin keskustassa, koulutus turvallisuus-, teknisellä-, humanistisella-, taloustieteellisellä- tai oikeustieteellisellä alalla, identifioituminen oikeistoon, liberaaliksi ja markkinatalouspolitiikan kannattaminen. Markkinatalouspolitiikan kannattamista lisänneet tekijät ovat puolestaan identifioituminen alempaan tai ylempään keskiluokkaan ja oikeistoon. Nämä tulokset vertautuvat yleiseen tutkittuun ja tunnettuun tietoon sekä havaintoihin suomalaisen yksilön arvo- ja asennemaailmasta, eikä tue alakulttuuriteoriaa.

Mielenkiintoisesti, kun analysoin metallimusiikin kuuntelijoiden kansalaisaktivismiin osallistumisen selittäviä tekijöitä sekä toisaalta arvomaailmaa konservatiivisuuden asteen suhteen, kuva

yhteiskunnalliseen kansalaisaktivismiin aktiivisimmin osallistuvista metallimusiikin kuunteliijoista muuttui. Toki aktiivisimmin kansalaisaktivismiin ja jopa kansalaistottelemattomuuteen osallistuva metallimusiikin kuuntelija oli mies, joka identifioituu työväestöön muita yhteiskuntaluokkia todennäköisemmin. Yhteneväisyydet perinteiseen kuvaan metallimusiikin kuunteliijoista loppuvatkin sitten siihen. Yhteiskunnallisesti aktiivisimmat metallimusiikin kuuntelijat äänestävät ja sijoittuvat vasemmisto-oikeistoulottuvuudella vasemmistoon. He ovat ennemmin keski-ikäisiä 25-54-vuotiaita, ja todennäköisimmin erittäin tai melko kiinnostuneita politiikasta. Tämän perusteella metallimusiikin kuuntelija, joka lukeutuu alakulttuurinsa edustajaksi, ei myöskään ole perinteisen konservatiivinen kuten alakulttuuriteoriat ovat aikaisemmin metallimusiikkiyhteisön koostumusta tutkineet. Yhteiskunnallisesti aktiivinen metallimusiikin kuuntelija on aktiivisuutensa lisäksi vähän konservatiivisia arvoja tunnustava yksilö, joka on suhteellisen korkeakoulutettu ja kaupungissa asuva ainakin tutkimuskyselyn aineiston perusteella. Todennäköisimmin syynä tällaiseen tulokseen on, että Suomessa metallimusiikki on levinnyt laaja-alaisesti suomalaiseen yhteiskuntaan ja sen eri sektoreille, ja kuvastaa suomalaisen kulttuurimaun sisältävän inklusiivisesti metallimusiikin osana jopa kansallista kulttuuria.

Suomalainen metallimusiikin kuuntelijayhteisö on siis laajalle suomalaisessa yhteiskunnassa levinnyt moninainen sosiaalinen ryhmä. Metallimusiikin kuuntelijat ovat niin sosioekonomisesti, maantieteellisesti kuin yhteiskunnalliselta arvo- ja asenneilmapiiriltään moninainen ja moni-ilmeinen yhteisö. Metallimusiikin kuuntelijat eivät tällöin tämän tutkimuksen tulosten valossa muodosta yhtenäistä ja tyypillistä, omaa alakulttuuriaan, joka olisi lähtökohtaisesti jotenkin vallitsevalla yhteiskunnalle vastainen tai ulkopuolinen.

Suomalainen metallimusiikkikuuntelijoiden muodostama yhteisö ei ole alakulttuuriteorian mukainen alakulttuuri. Metallimusiikin kuuntelijat läpileikkaavat lähes täydellisesti koko suomalaisen yhteiskunnan eri ryhmät ja luokat. Oikeastaan vain black metallin kuuntelijat muodostavat selkeästi omanlaisensa genrepoikkeuksen muita metallimusiikkigenrejä kuuntelevista metallimusiikkifaneista. Black metallin kuuntelijat olivat oikeistolaisempia, puolustuspolitiikan kansainvälistymistä enemmän vastustavia ja kansalaisaktivismiin taipuvaisempia kuin muiden metallimusiikkityylien kuuntelijat. Muiden metallimusiikkityylien kuuntelijat eivät omanneet taipumusta äänestää erityisemmin juuri jotain tiettyä puoluetta.

Tutkimukseni tarjoaa ainakin muutaman ilmeisen tutkimuskysymyksen jatkotutkimuksen tekijöille. Kun metallimusiikin kuuntelijat eivät Suomessa muodosta laajan kyselytutkimuksen pohjalta saatujen kvantitatiivisten tulosten perusteella yhtenäistä, omaa alakulttuuriaan jäsentensä

yhteiskunnallisen läpileikkaavuutensa takia, seuraava luonteva tutkimuksenasettelu kohdistuu tällöin koko metallimusiikin faniyhteisöä pienemmän kokonaisuuden tutkimiseen.

Tutkimuksessani tiedusteltiin yhdessä kysymyksessä sitä, mitä tiettyä musiikkityylilajia metallifani erityisesti ja mieluiten kuuntelee. Tätä musiikkigenremuuttujaa käytin useammassa regressiomallissani selittävänä muuttujana vastaajan eri kannoille. Vain muutamassa regressiomallissa vastaajan mielimusiikkigenre sai tilastollisesti merkitsevän arvon. Blackmetallin mielimetallimusiikkigenrekseen maininneet olivat esimerkiksi muita metallifaneja innokkaampia kansalaisaktivisteja sekä puolustuspolitiikan kansainvälistymistä vastustavia. Tämän tuloksen perusteellakin voidaan jo todeta, että pienempiä musiikkityylikokonaisuuksia olisi mahdollista ja syytäkin tarkemmin tutkia alakulttuuriteorian näkökulmasta. Tietyn ja tarkkarajaisemman musiikkigenren kuuntelijat saattavat omata myös vahvemman samastumisen kyseisen genren muihin kuuntelijoihin, jotka voisivat muodostaa myös selkeäpiirteisemmän ja vahvemman alakulttuurin. Tällainen tutkimusastelema voisi tukeutua esimerkiksi haastattelumenetelmään. Suomalaisesta black metallista on jo kuvattu haastatteluaineistoon perustuva dokumentti, joka piirtää kuvaa black metallista alakulttuurina Suomessa (Kettunen 2011). Alakulttuuriteoriahan lähti liikkeelle alun perin tiiviiden ja lukumäärällisesti melko pienten jäsenmäärien yhteisöjen, kuten mopopoikien tai hippien muodostamien alakulttuurien, tutkimisesta (Willis 1978).

Tutkimusmenetelmänä kvantitatiivinen analyysi ei kykene erottelemaan ja analysoimaan alakulttuuriteorian kannalta oleellisia yhteisön omaamia diskursseja, merkkejä ja merkityksiä. Merkitysjärjestelmien tutkiminen mahdollistuisi haastattelututkimuksen tai etnografisen tutkimuksen avulla. Alakulttuuriteorian näkökulmasta kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä olisi siis harkinnan arvoinen menetelmä mahdollisille jatkotutkimuksille.

Toinen tutkimussuunta on eri musiikkityylilajien kuuntelijoiden vertailu keskenään. Yksipuolinen deskriptiivinen tutkimus yhdestä musiikkityylilajin kuuntelijaryhmästä kertoo luonnollisesti tästä yhdestä kuuntelijaryhmästä sekä sen omista näkökulmista ja näkökannoista yhteiskunnasta. Tuon kuuntelijaryhmän asemointi yhteiskuntaan jää kuitenkin tavallaan keskeneräiseksi, kun perspektiivi otetaan vain tutkimuksenkohteesta. Monipuolisempi kuva saataisiin vertailevalla tutkimuksella, jossa kysymykset esitettäisiin eri musiikkityylijen faneille, ja vertailu tehtäisiin kerätyn aineiston pohjalta. Kuinka metallimusiikin kuuntelijat suhtautuvat EU:hun verrattuna teknomusiikkikuuntelijoihin? Mitä puolueita metallimusiikkifanit äänestävät verrattuna rapmusiikkikuuntelijoihin? Tällä tavalla saataisiin mielenkiintoista vertailevaa aineistoa, sekä asemoitua eri musiikkityylijen kuuntelijoita ja heidän yhteiskunnallisia näkemyksiä toinen toisiinsa.

Lähdeluettelo

Primääriaineisto

Grönlund, Kimmo (Åbo Akademi) & Kestilä-Kekkonen, Elina (Tampereen yliopisto): Eduskuntavaalitutkimus 2015 [sähköinen tietoaaineisto]. Versio 1.0 (2016-06-13). Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja]. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD3067>

Sekundääriaineisto

Bogue, Ronald (2004), *Deleuze's Wake. Tributes and tributaries*. Albany New York: State University of New York Press.

Bourdieu, Pierre (1984), *Distinction: a social critique of the judgement of taste*. London: Routledge.

Bourdieu, Pierre (1993), *The field of cultural production: essays on art and literature*. Cambridge: Polity Press.

Brown, Andy R. (2003), "Heavy Metal and Subcultural Theory: A Paradigmatic Case of Neglect?". Teoksessa Muggleton, David & Rupert Weinzierl (toim.), *The Post-Subcultures Reader*. United Kingdom: Berg Publishers.

Bryson, Bethany (1996), "Anything but heavy metal": Symbolic Exclusion and Musical Dislikes. *American Sociological Review*. Vol 61., No.5. (Oct., 1996), s 884-899.

Clarke, John, Stuart Hall, Tony Jefferson & Brian Roberts (2006), "Subcultures, cultures and class". Teoksessa Hall Stuart & Jefferson Tony (2006), *Resistance through Rituals. Youth subcultures in post-war Britain*. 2. painos. London and New York: Routledge.

Corrigan, Paul & Simon Frith (2006), "The Politics of youth culture". Teoksessa Hall Stuart & Jefferson Tony, *Resistance through Rituals. Youth subcultures in post-war Britain*. 2. painos. London and New York: Routledge.

Cruz, Christopher (2015), "Happy Music: Listening To Extreme Music, Like Heavy Metal, Might Make Sad People Feel Better". *Medical Daily*. Artikkele. 19.6.2015. Saatavissa <http://www.medicaldaily.com/happy-music-listening-extreme-music-heavy-metal-might-make-sad-people-feel-better-339120>. Luettu 24.11.2016.

Eduskuntavaalitutkimus 2015. Aineiston kuvaus. Saatavissa <https://services.fsd.uta.fi/catalogue/FSD3067>. Luettu 25.11.2017.

Field, Andy (2009), *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics: (and Sex and Drugs and Rock 'n' Roll)*. 3. painos. Los Angeles: Sage.

The Guardian (2015), ”Listening to 'extreme' music makes you calmer, not angrier, according to study”. *The Guardian*. Artikkel. 22.6.2015. Saatavissa <https://www.theguardian.com/music/2015/jun/22/listening-heavy-metal-punk-extreme-music-makes-you-calmer-not-angrier-study>. Luettu 24.11.2016.

Hall, Stuart & Tony Jefferson (2006), ”Once more around Resistance through Rituals”. Teoksessa Hall Stuart & Tony Jefferson, *Resistance through Rituals. Youth subcultures in post-war Britain*. 2. painos. London and New York: Routledge.

Hebdige, Dick (1979), *Subculture: The Meaning of Style*. Great Britain: Methuen & Co Ltd.

Howe, Tasha R., Christopher L. Aberson, et al. (2015), ”Three Decades Later: The Life Experiences and Mid-Life Functioning of 1980s Heavy Metal Groupies, Musicians, and Fans”. *Self and Identity*, Volume 14, 2015, Issue 5, pp. 602-626.

Jackson, David J. (2009), *Entertainment & Politics. The Influence of Pop Culture on Young Adult Political Socialization*. 2. painos. United States of America: Peter Lang Publishing Inc., New York.

Kahn-Harris, Keith (2007), *Extreme Metal. Music and Culture on the Edge*. United Kingdom: Berg Publishers.

Kettunen, Sami (2011), *Loputon Gehennan liekki. A Finnish Black Metal Documentary*. Dokumentti. Bestial Burst / Northern Heritage / Primitive Reaction / Hammer Of Hate.

Kotarba, Joseph A. & Phillip Vannini (2009), *Understanding Society through Popular Music*. United States of America: Routledge.

Leppänen, Taru (2007), ”Populaarimusiikin yleisöjen identiteettejä kartoittamassa”. Teoksessa Aho, Marko & Antti-Ville Kärjä (toim.), *Populaarimusiikin tutkimus*. Tampere: Vastapaino.

Makkonen, Teemu (2014), ”Tales from the thousand lakes: placing the creative network of metal music in Finland”. *Environment and Planning A*. Volume 46, s. 1586–1600.

Marian, Jakub (2016), *Number of metal bands per capita in Europe*. Blogi. Saatavissa <https://jakubmarian.com/number-of-metal-bands-per-capita-in-europe/>. Luettu 19.11.2017.

Mattern, Mark (1998), *Acting in Concert: Music, Community and Political Action*. United States: Rutgers University Press.

The Melbourne Newsroom (2011), "Heavy metal music has negative impacts on youth". Uutinen. 20.10.2011. Saatavissa <http://newsroom.melbourne.edu/news/n-666>. Luettu 24.11.2016.

Mäkelä, Klaus (1985), Kulttuurisen muuntelun yhteisöllinen rakenne Suomessa. *Sosiologia* 22, s. 247-260.

Nummenmaa, Lauri (2009), *Käyttätymistieteiden tilastolliset menetelmät*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

L'Ouest-France (2013), "Christine Boutin veut interdire le Hellfest". *L'Ouest-France*. Uutinen. 27.9.2013. Saatavissa <http://www.ouest-france.fr/pays-de-la-loire/nantes-44000/christine-boutin-veut-interdire-le-hellfest-562554>. Luettu 24.11.2016.

Purhonen, Semi, Jukka Gronow, Riie Heikkilä, Nina Kahma, Keijo Rahkonen & Arho Toikka (2014), *Suomalainen maku. Kulttuuripääoma, kulutus ja elämäntyylien sosiaalinen eriytyminen*. Tallinna: Gaudeamus Helsinki University Press.

Rosas, João Cardoso & Ana Rita Ferreira (2013), "Left and Right: Critical Junctures". Teoksessa Rosas, João Cardoso & Ana Rita Ferreira (toim.), *Left and Right: The Great Dichotomy Revisited*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.

Rowe, David (1995), *Popular Cultures. Rock, Music, Sport and the Politics of Pleasure*. Great Britain: SAGE Publication Ltd.

Roy, William G. & Timothy J. Dowd (2010), "What Is Sociological about Music?" *Annual Review of Sociology*. Vol. 36, s. 183-203.

Salonen, Heljä (2015), "Suomalaistutkimus: Aggressiivinen musiikki lisää miesten ahdistusta". *Iltalehti*. Uutinen. 24.10.2015. Saatavissa http://www.iltalehti.fi/mieli/2015102020538827_md.shtml. Luettu 24.11.2016.

Savage, Mike (2006), "The Musical Field". *Cultural Trends*. Vol. 15, No. 2/3, (June/September 2006), s. 159 –174.

Sharman, Leah & Genevieve A. Dingle (2015), "Extreme metal music and anger processing". *Frontiers in Human Neurosciences*, 21.5.2015. Saatavissa <http://journal.frontiersin.org/article/10.3389/fnhum.2015.00272/full>. Luettu 24.11.2016.

Shuker, Roy (2013), *Understanding Popular Music Culture*. 4 painos. London & New York: Routledge.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön koulutusrakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1799-4586. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 21.11.2017]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/vkour/>.

Suutari, Pekka (2007), ”Musiikki arjen vuorovaikutuksessa”. Teoksessa Aho, Marko & Antti-Ville Kärjä (toim.), *Populaarimusiikin tutkimus*. Tampere: Vastapaino.

Tagg, Philip (1994), ”Subjectivity and Soundscape, Motorbikes and Music”. Teoksessa Järviluoma, Helmi (ed.), *Soundscapes. Essays on Vroom and Moo*. Tampereen yliopiston kansanperinteen laitoksen julkaisu 19, 1994.

Walser, Robert (1993), *Running with the Devil. Power, Gender, and Madness in Heavy Metal Music*. United States of America: Wesleyan University Press.

Weinstein, Deena (2000), *Heavy Metal. The Music and its Culture*. United States of America: Da Capo Press.

Willis, Paul E. (1978), *Profane culture*. London, Henley and Boston: Routledge & Keagan Paul.

Liitteet

Liite 1: Kyselytutkimuslomake

Kyselytutkimus metallimusiikinkuuntelijoiden yhteiskunnallisista näkemyksistä ja arvoista

Kysymyslomake auki perjantaihin 24.2.2017 klo 23:59 asti.

Tällä kyselylomakkeella vastaaja vastaa Tampereen yliopiston johtamiskorkeakoulun maisterivaiheen opiskelijan pro gradu -tutkimukseen metallimusiikinkuuntelijoiden yhteiskunnallisista näkemyksistä ja arvoista Suomessa.

Kyselytutkimus on jaettu kolmeen osioon. Ensimmäisessä osiossa kysytään metallimusiikkiteemaisia kysymyksiä. Seuraavassa osiossa vastaaja pääsee vastaamaan mielipide- ja arvokysymyksiin useissa erilaisissa arvoväittämässä. Myös yhteiskunnallista osallistumista tutkitaan toisessa osiossa. Viimeisessä osuudessa selvitetään vastaajan taustatiedot.

Kysymystutkimus kestää noin 15-20 minuuttia. Tutkimus on täysin anonyymi, ellei vastaaja halua jättää yhteystietojaan kyselyn lopussa tutkijalle jatkoyhteydenottoa varten mahdollista syventävää haastattelua varten. Tässäkin tapauksessa luovutetut yhteystiedot jäävät vain kyselytutkimuksen tekijälle, tutkijalle, ja pelkästään jatkoyhteydenottoa varten. Tietoja ei säilötä tai julkaista missään. Hyvää kyselytutkimusta!

Jonne Leivo
Leivo.Jonne.E@student.uta.fi
Tampereen yliopisto
Johtamiskorkeakoulu
Valtio-opin opintosuunta

Metallimusiikki

Kuinka monta kertaa vuodessa käyt metallimusiikiksi luokiteltavien yhtyeiden keikoilla? _____?

Kuinka monta metallimusiikkilevyä tai -kasettia omistat suurin piirtein? Kirjoita tarkka lukumäärä tai arvio tähän. _____?

Kuinka paljon kuuntelet metallimusiikkia keskimäärin päivässä?

Alle tunnin

Tunnin

Kaksi-kolme tuntia

Enemmän kuin neljä tuntia päivässä

Kuinka usein olet käynyt metallimusiikkifestivaaleilla?

En kertaakaan

1-3 kertaa

4-6 kertaa

7-9 kertaa

10 kertaa tai enemmän

Osallistutko moshpitteihin metallikeikoilla ja -konserteissa?

Aina

Usein

Toisinaan

En koskaan

En tiedä, mitä moshpit/moshaaminen tarkoittaa.

Oletko käynyt metallimusiikkifestivaaleilla Suomessa? Merkitse alle, millä festivaaleilla olet käynyt?

Tuska Open Air Metal Festival, Helsinki

Nummirock, Nummijärvi

Jalometalli Festival, Oulu

Dark River Festival, Kotka

SteelFest, Hyvinkää

Dark River Festival, Kotka

South Park Tampere (Sauna Open Air), Tampere

Saarihelvetti, Tampere

Tampere Metal Meeting, Tampere

Jokin muu

En ole käynyt metallimusiikkifestivaaleilla Suomessa.

Oletko käynyt metallimusiikkifestivaaleilla ulkomailla? Alla on lueteltu isompia eurooppalaisia metallifestivaaleja. Merkitse alle, millä festivaaleilla olet käynyt?

Wacken Open Air, Wacken, Saksa

Hellfest, Nantes, Ranska

Summer Breeze, Dinkelsbühl, Saksa

Metaldays Festival, Tolmin, Slovenia

Brutal Assault, Josefov, Tsekki

Obscene Extreme Festival, Trutnov, Tsekki

Xtreme Fest, Albi, Ranska

Sweden Rock Festival, Sölvesborg, Ruotsi

Metallsvenskan, Örebro, Ruotsi

Gefle Metal Festival, Gävle Ruotsi

Copenhell, Kööpenhamina, Tanska

Bloodstock Open Air, Derbyshire, Iso-Britannia

Mammothfest, Brighton, Iso-Britannia

Temples Festival, Bristol, Iso-Britannia

Jokin muu

En ole käynyt metallimusiikkifestivaaleilla ulkomailla.

Kuunteletko ja kuinka paljon muita musiikkityylilajeja?

Kuuntelen paljon ja monipuolisesti kaikenlaista musiikkia

Kuuntelen toisinaan jotain muuta kuin metallimusiikkia

Kuuntelen vain vähän muuta kuin metallimusiikkia

En kuuntele kovinkaan paljon muuta kuin metallimusiikkia

Kuuntelen vain ja ainoastaan metallimusiikkia

Miksi kuuntelet metallimusiikkia? Voit valita enintään neljä vaihtoehtoa. Voit kertoa omin sanoin myös seuraavaassa kohdassa, miksi kuuntelet metallimusiikkia?

Musiikin ja musikaalisten arvojen vuoksi
Metallimusiikin visuaalisuuden vuoksi
Tunnelman ja "fiiliksen" vuoksi
Konserttien ja keikkojen vuoksi
Yhteisöllisyyden ja sosiaalisuuden vuoksi
Esiintyjien virtuositeetin ja arvostamisen vuoksi
Maskuliinisuuden vuoksi
Aggressiivisuuden vuoksi
En osaa sanoa
Jokin muu syy, mikä?

Mikäli yllä mainituista vaihtoehdoista ei löytynyt selitystä metallimusiikin kuuntelullesi, tai haluat tarkentaa vastaustasi, voit kertoa omin sanoin tässä, mistä syystä kuuntelet metallimusiikkia: _____

Kuinka tärkeää metallimusiikki sinulle elämässäsi on?

Erittäin tärkeää
Melko tärkeää
En osaa sanoa
Ei kovinkaan tärkeää
Ei lainkaan tärkeää

Metallimusiikki on tyyliä jaettuna käsitteellisesti useisiin eri genreihin. Alla luetellaan muutama tutkimuksen kannalta keskeinen metallimusiikin äärityyli.

Mitä seuraavista kuuntelet tai seuraat eniten?

Death metal
Thrash metal
Black metal
Doom metal
Grindcore
Folk metal
Goottimetalli
Industrial metal
Power metal
Speed metal
Progressiivinen metalli
Metalcore
Sinfoninen metalli

En pysty sanomaan, mitä tiettyä metallimusiikkityyliä kuuntelisin/seuraisin enemmän kuin toista
En osaa sanoa

Voit nimetä tähän suosikkimetalliyhtyeesi, mikäli pystyt yhden yhtyeen nimeämään.
_____?

Yhteiskunnalliset näkemykset ja mielipiteet

Politiikka

Kuinka kiinnostunut yleisesti ottaen olet politiikasta?

- Hyvin kiinnostunut
- Melko paljon kiinnostunut
- Jonkin verran kiinnostunut
- Vähän kiinnostunut
- En lainkaan kiinnostunut

Kuinka paljon seuraat päivänpolitiikkaa tai yhteiskunnallisia asioita (internetissä, lehdistä, televisiosta, radiosta, yms.)?

- Hyvin paljon
- Melko paljon
- Jonkin verran
- Vähän
- En lainkaan

Kuinka usein yleensä keskusteleet politiikasta ja yhteiskunnallisista asioista seuraavissa tilanteissa?

	Päivittäin tai lähes päivittäin	Usein	Joskus	Harvoin	En koskaan
Töissä					
Ystävien/kavereiden kanssa vapaa-ajalla					
Harrastuksissa					
Musiikkitapahtumissa					
Perheen kanssa					

Politiikasta keskusteltaessa puhutaan usein vasemmistosta ja oikeistosta. Mihin kohtaan sijoittaisit oman kantasi asteikolla yhdestä kymmeneen, jossa 1 tarkoittaa vasemmistoa ja 10 oikeistoa?

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

Minkä poliittisen puolueen koet itsellesi poliittisesti lähimmäksi?

- Suomen Keskusta (Kesk.)
- Kansallinen Kokoomus (Kok.)
- Perussuomalaiset (PS)
- Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)
- Vihreä Liitto (Vihr.)
- Vasemmistoliitto (Vas.)
- Suomen ruotsalainen kansanpuolue (RKP)

Suomen Kristillisdemokraatit (KD)
 Jokin muu puolue
 En koe olevani erityisen lähellä mitään puoluetta
 En osaa sanoa

Jos eduskuntavaalit järjestettäisiin nyt, mitä puoluetta äänestäisit?

Suomen Keskusta (Kesk.)
 Kansallinen Kokoomus (Kok.)
 Perussuomalaiset (PS)
 Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)
 Vihreä Liitto (Vihr.)
 Vasemmistoliitto (Vas.)
 Suomen ruotsalainen kansanpuolue (RKP)
 Suomen Kristillisdemokraatit (KD)
 Jokin muu puolue
 Ei mikään puolue
 En osaa sanoa

Oletko jonkin puolueen jäsen? Minkä puolueen?

Suomen Keskusta (Kesk.)
 Kansallinen Kokoomus (Kok.)
 Perussuomalaiset (PS)
 Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)
 Vihreä Liitto (Vihr.)
 Vasemmistoliitto (Vas.)
 Suomen ruotsalainen kansanpuolue (RKP)
 Suomen Kristillisdemokraatit (KD)
 Jokin muu puolue
 Ei minkään puolueen
 En osaa sanoa

Mihin yhteiskuntaluokkaan katsot lähinnä kuuluvasi?

Työväenluokkaan
 Alempaan keskiluokkaan
 Keskiluokkaan
 Ylempään keskiluokkaan
 Yläluokkaan
 En mihinkään luokkaan
 En osaa sanoa

Mitä seuraavista yhteiskunnallisen osallistumisen muodoista olet tehnyt, teet tai voisit kuvitella tekeväsi tulevaisuudessa?

	Teen aina / Teen usein	Olen joskus tehnyt	Saattaisin joskus tehdä	En ole tehnyt / En tekisi koskaan
Äänestää eduskunta-, kunta-, presidentti- tai europarlamenttivaaleissa				

Osallistua jonkin järjestön tai yhteisön toimintaan				
Kuulua poliittiseen puolueeseen tai osallistua puolueen toimintaan				
Kirjoittaa yleisönosastokirjoituksen				
Otaa yhteyttä poliittisiin päätöksentekijöihin jossakin tärkeässä asiassa				
Kirjoittaa nimeni vetoomuksiin tai nimenkeräyksiin				
Osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun sosiaalisessa mediassa				
Osallistua rauhanomaisiin mielenosoituksiin				
Osoittaa kansalaistottelemattomuutta osallistumalla väkivallattomaan laittomaan toimintaan				
Lakkoilla				
Käyttää väkivaltaa poliittisten tai yhteiskunnallisten päämäärien saavuttamiseksi				

Alla esitetään muutamia yhteiskunnallisia väittämiä tai mielipiteitä. Mitä mieltä olet näistä suomalaista yhteiskuntaa koskevista väittämistä?

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Euroopan unionista on Suomelle enemmän hyötyä kuin haittaa					
Monikulttuurisuus uhkaa perinteistä suomalaista kulttuuria					
Veroprosentin tulisi olla kaikille sama tulojen suuruudesta riippumatta					
Ruotsin kielen opiskelun tulisi olla vapaaehtoista kaikilla kouluasteilla					
Samaa sukupuolta olevien oikeus solmia avioliitto on mielestäni huono asia.					
Työhön tulevan nuoren aloituspalkka voisi aluksi olla vähemmän kuin vastaavan tehtävän normaalipalkka.					
Yliopisto- ja ammattikorkeakoulu-opetuksen tulisi säilyä Suomessa maksuttomana					
Ammattien jakautuminen Suomessa miesten ja naisten ammatteihin on ongelma.					

Hyvinvointipalveluiden taso on pidettävä yllä, vaikka se tarkoittaisi veronkorotuksia					
Suomella on velvollisuus auttaa ihmisiä, jotka pakenevat sotaa tai inhimillistä kärsimystä.					
Suomen tulisi luopua kokonaan fossiilisten polttoaineiden käytöstä vuoteen 2025 mennessä.					
Naisella tulee olla oikeus raskauden keskeytykseen syistä riippumatta.					
Väkivaltarikoksista annettuja tuomioita tulisi kiristää tuntuvasti Suomessa.					
Jokainen ihminen vastaa viime kädessä itse omasta hyvinvoinnistaan ja toimeentulostaan.					
Suomen tulisi liittyä puolustusliitto Natoon.					

Mitä mieltä olet seuraavista ajankohtaisia poliittisia kysymyksiä koskevista väittämistä?

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Euroopan unionin jäsenyys on ollut Suomelle kaiken kaikkiaan myönteinen asia					
Suomen tulee vahvistaa pohjoismaista yhteistyötä					
Suomen tulee erota EU:sta					
Suomen tulee olla aktiivisesti mukana kehittämässä EU:n puolustusyhteistyötä					
Suomen osallistuminen kansainvälisiin kriisinhallintatehtäviin on myönteinen asia					
Jos Ukrainan koskemattomuus voidaan taata vain länsimaiden aseavulla, Suomen tulee tukea tätä					
Suomen tulee liittyä NATOn jäseneksi					
Venäjä muodostaa turvallisuuspoliittisen uhan Suomelle					

Valtion tulisi huolehtia ensisijaisesti syntyperäisten suomalaisten toimeentulosta					
Oppivelvollisuusiän nostaminen on hyvä keino ehkäistä nuorten syrjäytymistä					
Progressiosta johtuen palkkaverotus on Suomessa liian ankaraa erityisesti keskituloa korkeammilla tuloilla					
Koko Suomi on pyrittävä pitämään asutettuna kustannuksista huolimatta					
Suomi on liian innokas toteuttamaan EU:n ympäristö- ja ilmastotavoitteita					
Työehdot ja palkat pitäisi sopia paikallisesti ilman keskusjärjestöjä					
Samaa sukupuolta olevien oikeus avioliiton solmimiseen on hyvä asia					
Samaa sukupuolta olevien oikeus adoptioon on hyvä asia					
Sosiaali- ja terveystalouden keskittäminen nykyistä suurempiin vastuuyksiköihin, nk. SOTE-uudistus, on hyvä asia					
Suomen talouden tasapainottamiseksi on leikattava julkisia palveluita					
Suomessa on liian tiukka alkoholilainsäädäntö					
Kerjääminen tulee kieltää					
Suomalaisten tulee olla työelämässä nykyistä pidempään					
Ruotsin kielen opiskelun tulee olla vapaaehtoista					
Yleinen asevelvollisuus on säilytettävä Suomessa					

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Kansanedustajat auttaisivat maatamme enemmän, mikäli he lopettaisivat puhumisen ja keskittyisivät toimimaan					
Kompromissien tekeminen politiikassa on todellisuudessa					

vain omien periaatteiden myymistä					
Suomen hallitus toimisi paremmin, jos sitä hoidettaisiin kuin yritystä					
Puolueet pitäisi kieltää politiikassa					
Poliittisiin kampanjoihin käytettävälle rahamäärälle tulisi asettaa yläraja					
Etujärjestöjen suorat kontaktit kansanedustajiin tulisi kieltää					
Maamme kaipaa vahvoja johtajia, jotka kykenevät palauttamaan yhteiskuntaan kurin ja järjestyksen					
Kansanedustajien on tärkeää keskustella ja väitellä asioista perusteellisesti ennen päätöksentekoa					
Demokratian ongelma on, että useimmat ihmiset eivät tiedä, mikä on heidän itsensä kannalta parasta					
Useimmat ihmiset ovat tarpeeksi järkeviä arvioidakseen, onnistuuko hallitus tomissaan					

Taustatiedot

Sukupuoli

Mies

Nainen

Muu

En halua sanoa

Syntymävuosi ____?

Asuinpaikka

Asutko...

Ahvenanmaa

Etelä-Karjala

Kainuu

Kanta-Häme

Karjala (Etelä- tai Pohjois)

Keski-Suomi

Kymenlaakso

Lappi

Pirkanmaa

Pohjanmaa

Päijät-Häme

Pääkaupunkiseutu

Satakunta
Savo (Etelä- tai Pohjois)
Uusimaa
Varsinais-Suomi

Asuinpaikka

Asutko...
Suuren kaupungin keskustassa (yli 100 000 asukasta)
Pienemmän kaupungin keskustassa (alle 100 000 asukasta)
Lähiössä tai esikaupunkialueella
Kylässä tai taajamassa maaseudulla
Haja-asutusalueella maaseudulla

Mikä on korkein koulutustaso?

Peruskoulu
Opistotason ammatillinen tutkinto
Ylioppilastutkinto
Ammatillinen perustutkinto
Ammattikorkeakoulututkinto
Yliopistotutkinto
Tieteellinen jatkotutkinto

Mikä on koulutusalasasi?

Yleissivistävä koulutus
Kasvatustieteet
Humanistiset tieteet
Taidealat, kuvataide, musiikki
Yhteiskuntatieteet
Sosiaali- ja käyttäytymistieteet
Taloustieteet
Oikeustieteet
Luonnontieteet ja ympäristöala
Matemaattiset alat, tietojenkäsittely ja tilastotiede
Tekniset alat (sähkö, elektroniikka, metalli, tuotanto- ja prosessitekniikka)
Rakentaminen ja arkkitehtuuri
Maa- ja metsätalousalat
Lääketiede, terveys- ja hyvinvointialat
Sosiaalityö ja -ohjaus, vanhus- ja vammaistyö, lastenhoito
Palvelualat
Urheilu ja liikunta
Turvallisuuspalvelus, sotilas- ja puolustusala, viranomaistehtävät
Muu

Mikä seuraavista kuvaa tällä hetkellä työtilannettasi parhaiten?

Vakituinen työ
Määräaikainen työ
Osa-aika- tai keikkatyö
Itsenäinen yrittäjä / ammatinharjoittaja
Opiskelija
Työtön työnhakija

Työllistetty / palkaton harjoittelu / lomautettu
Äitiys-/isyyslomalla, hoitovapaalla
Eläkkeellä

Yhteystiedot

Tutkimuksen ohessa tehdään muutama avoin haastattelu. Mikäli haluat osallistua samaa teemaa käsittelevään tutkimushaastatteluun, voit kirjoittaa alle nimesi, sähköpostisi ja/tai puhelinnumerosi. Tietoja ei käytetä muuhun kuin tutkijan yhteydenottoon. ?

Kiitos vastauksistasi! Tutkimuksen tulokset ja pro gradu -tutkielma kokonaisuudessaan julkaistaan ainakin Tampereen yliopiston opinnäytekokoelmassa TamPubissa kesän ja syksyn 2017 aikana.

Hyvää metallikevättä 2017!

Jonne Leivo
Leivo.Jonne.E@student.uta.fi
Tampereen yliopisto
Johtamiskorkeakoulu
Valtio-opin opintosuunta